

Deel A
Algemene Inligting

1. Verslag van die Rekenpligtige Beampte

Oorsig van die werksaamhede van die departement:

In 2014/15 het die WKOD sy Vyfjaarplan vir onderwys in die Wes-Kaap geformuleer en gepubliseer. Hierdie plan is die basis waarop die Jaarlikse Prestasieplanne geskoei is. Die Strategiese Doelwitte van daardie plan word volledig weergegee in elk van die sewe begrotingsprogramme waarvoor hier verslag gedoen word.

Die volgende faktore het 'n impak op ons werksaamhede gehad in 2016/17: 'n herhaalde toename in leerdergetalle; 'n beperkte begroting; en sosio-ekonomiese toestande wat baie kinders se geleenthede om optimaal te leer ernstig beïnvloed. Hierdie faktore moet in ag geneem word by die lees van die 2016/17 Jaarverslag.

Al die programme is van doeltreffende en effektiewe administrasie afhanklik vir hulle sukses, veral gegewe 'n toename in inskrywings en begrotingsbeperkings. Die WKOD se pogings met betrekking tot verbeterde administrasie word in **Program 1** aangedui. Die verslag oor hierdie program wys dat die begroting volgens beplanning bestee is en dat beduidende maatreëls ingestel is om gerieflike, doeltreffende en effektiewe dienste aan skole en onderwysers te lewer. Dit het sorgvuldige beplanning, betroubare data, bewysgebaseerde beleidskeuses, toegewyde en verantwoordbare personeel en deurlopende monitering en evaluering geverg.

In Program 2 tot 5 doen ons verslag oor inskrywings by elk van die vier soorte instellings wat deur die WKOD befonds en ondersteun word; die uitslae van eksterne assessering van leerders in hierdie instellings en die verskeie vorme van ondersteuning wat aan leerders, onderwysers en bestuurders by hierdie instellings gebied word.

Program 2 – Openbare Gewone Skoolonderwys

Program 3 – Subsidies vir Onafhanklike Skole

Program 4 – Openbare Spesiale Skoolonderwys

Program 5 – Vroeëkindontwikkeling

Die toename in leerdergetalle en die verouderende aard van ons skoolinfrastruktuur het gelei tot deurlopende begrotingtoewysing vir nuwe klaskamers en skole en begrotingsverskuiwings om die instandhouding van bestaande infrastruktuur te ondersteun. **Program 6** beskryf die stappe wat geneem is om die omgewing waarin ons onderwysers en leerders werk te verbeter.

Ten einde te bepaal of ons leerders vordering maak met hulle leerwerk, gebruik die WKOD 'n verskeidenheid interne en eksterne assesseringsteikens, maatstawwe en instrumente.

Program 7 beskryf die eksterne eksamens en toetse wat deur die WKOD geadministreer word.

Die WKOD poog om leerders en student in geskikte opvoedkundige programme te behou. Ons deurlopende fokus hierop blyk duidelik uit hierdie verslag.

Ons grootste uitdaging is om te verseker dat elke leerder gehalte-onderrig in 'n versorgende en veilige omgewing ontvang.

'n Beduidende inspuiting vir verbeterde leer is die deurlopende uitrol van die e-Leer program in skole, wat met entoesiasme ontvang is dwarsoor die provinsie in 'n verskeidenheid van werksinkels en seminare. Die toenemende klem wat geplaas word op na-skoolse programme, veral deur vennootskap met die Departement van Kulturele Aangeleenthede en

Sport maar ook deur skoolgebaseerde inisiatiewe, toon hoedat daar al meer klem geplaas word op die versorging van die affektiewe en ander ontwikkelingsbehoefte van leerders.

Daar is baie uitstekende en roerende voorbeelde van hoe WKOD personeel en onderwysers dag na dag uitstekende akademiese onderrig, asook versorging en ondersteuning, aan duisende leerders voorsien. Ons bedank hulle vir hulle toewyding in moeilike tye. 2017 is as Jaar van die Onderwyser geïdentifiseer met die klem op hierdie tipe van erkenning aan onderwysers en om te verseker dat die WKOD versigtig sal luister na die wysheid wat onderwysers het om te deel. Die WKOD wil verseker dat daar gehalte-onderwys is vir elke kind in elke klaskamer in elke skool. Hierdie strewe strek ook na leerders met spesiale behoeftes en wat nie in skole is nie, waarvoor die WKOD op konstante basis probeer voorsiening maak.

Oorsig van die finansiële resultate van die departement:

Departementele ontvangste

Departementele ontvangste	2016/17			2015/16		
	Beraming	Werklike bedrag ingevorder	(Oor)/Onder Invordering Uitgawes	Beraming	Werklike bedrag ingevorder	(Oor)/Onder-Invordering Uitgawes
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000
Verkoop van goedere en dienste buiten kapitale bates	11,687	11,915	(228)	10,841	12,100	(1,259)
Boetes, strafgeld en verbeurings	900	1,228	(328)	855	1,175	(320)
Rente dividende en huur vir grond	1,930	1,674	256	2,090	1,017	1,073
Finansiële transaksies in bates en laste	25,831	23,879	1,952	15,320	8,541	6,779
Totaal	40,348	38,696	1,652	29,106	22,833	6,273

Eie inkomste wat deur die departement gegenereer is beloop 0.2% van die totale begroting. Die departement se belangrikste bronne van eie inkomste is:

- Invordering van skuld aan die departement verskuldig.
- Kommissie op versekering en loonbeslagorder-aftrekkings
- Gelde gehef vir eksamenverwante dienste, bv die hernasiening van vraestelle en versoeke om afskrifte van senior en ander sertifikate. Die tariewe vir hierdie dienste word deur die (Nasionale) Departement van Basiese Onderwys bepaal.
- Reprografiese dienste aan ander provinsiale departemente.

Alle tariewe word in 'n tariefregister aangeteken en word jaarliks hersien om vir inflasie voorsiening te maak. Die onderinvordering op departementele ontvangste vir 2016/17 is R1.652 miljoen en word hoofsaaklik daaraan toegeskryf dat minder skuld afgeskryf is as wat verwag is. Alle skuld is afgeskryf in ooreenstemming met die departement se beleid oor die afskryf van skuld. Hierdie beleid sit sekere stappe uiteen, insluitend pogings om debiteure op te spoor.

Programuitgawes

Naam van program	2016/17			2015/16		
	Finale Begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/Onderbesteding	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/Onderbesteding
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000
1. Administrasie	1,427,355	1,344,931	82,423	1,317,372	1,230,688	86,684
2. Openbare Gewone Skoolonderwys	14,363,630	14,272,090	91,540	13,094,980	12,959,597	135,383
3. Subsidies vir onafhanklike skole	101,026	101,026	-	95,384	95,384	-
4. Openbare Spesiale Skoolonderwys	1,124,477	1,124,477	-	1,075,020	1,049,773	25,247
5. Vroeëkindontwikkeling	537,939	537,939	-	488,464	482,163	6,301
6. Infrastruktuurontwikkeling	1,628,559	1,573,028	55,531	1,549,959	1,549,959	-
7. Eksamen- en Onderwysverwante dienste	347,697	347,686	11	278,190	269,778	8,412
8. Verdere Onderwys en Opleiding	-	-	-	-	-	-
9. Basiese Onderwys en Opleiding vir Volwassenes	-	-	-	-	-	-
Totaal	19,530,682	19,301,177	229,505	17,899,369	17,637,342	262,027

Die Departement het 98.82 persent van die aangesuiwerde begroting vir 2016/17 bestee. Die onderbesteding het R229.505 miljoen, of 1.18 persent van die aangesuiwerde begroting beloop, wat binne die nasionale norm van 2 persent is.

Redes vir onderbesteding is soos volg:

- R 165.780 miljoen vir die Billike Aandeel. Die onbestede bedrag van R128.779 million was vir vergoeding van werknemers in programme 1 en 2, as gevolg van doeltreffendheid en vakatures onder opvoeders en staatsamptenare in die departement as gevolg van die stadige vulling van vakante poste en 'n besparing in toelaes wat aan laer-vlak amptenare betaal is wat in hoërvlak poste waargeneem het. Die onbestede bedrag van R32.451 miljoen was vir Program 1: Administrasie as gevolg van verkryging vir die e-Onderwys IKT LAN SLIM Labs en Leerdertoestelle. Hierdie bedrag is verbonde en is versoek as omrol. Die onbestede bedrag van R4.550 miljoen vir Program 2: Openbare Gewone Skoolonderwys was as gevolg van vertraagde lewering van meubels aan skole.
- R30 000 vir die Nasionale Skoolvoedingsprogram. Hierdie bedrag is onverbonde en moet aan Nasionale Tesourie teruggegee word.
- R11 000 vir die MIV/Vigs (Onderwys in Lewensvaardighede) Hulptoelae. Hierdie bedrag is onverbonde en moet aan Nasionale Tesourie teruggegee word.
- R6.018 miljoen vir Onderwys MOD sentrums. R2.547 miljoen is verbonde en is aangevra as omrol as gevolg van vertraagde lewering van meubels by skole. Die balans is onverbonde en moet teruggegee word aan Provinsiale Tesourie.
- R2.135 miljoen vir die Na-skool Spelwysiger. Die volle bedrag is onverbonde en moet teruggegee word aan Provinsiale Tesourie.
- R55.531 miljoen vir die Onderwysinfrastruktuurtoelae. Die bedrag is verbonde en is aangevra vir omrol vir die Versnelde Skoolinfrastruktuur Ontwikkelingsinisiatief (ASIDI).

Behalwe vir die onverbonde befondsing wat aan Nasionale Tesourie teruggegee is, is alle verbonde, onbestede fondse van Provinsiale Tesourie aangevra vir omrol om hierdie projekte te voltooi. Dit beteken dat die fondse vir die beoogde doel aangewend sal word.

Viremente/Omrolle

Provinsiale Tesourie het die volgende viremente tussen hoofafdelings in die begrotingspos goedgekeur:

- Verskuiwing van R5 000 na Program 1: Administrasie vir reis en verblyfgawes verbandhoudend met MOD tutors van Program 2: Openbare Gewone Skoolonderwys.
- Verskuiwing van R135.528 miljoen na Program 2: Openbare Gewone Skoolonderwys vir die hoër as verwagte besteding op vergoeding van werknemers, Norme en Standaarde (N&S) oorgedra aan Openbare Gewone Skoolonderwys, skeidingspakkette en verlofgratifikasies van Program 1: Administrasie (R35.938 miljoen), Program 4: Openbare Spesiale Skoolonderwys (R66.588 miljoen), Program 5: Vroeëkindontwikkeling (R15.472 miljoen) en Program 7: Eksamen en Onderwysverwante Dienste (R18.530 miljoen).
- Verskuiwing van R9.088 miljoen aan Program 4: Openbare Spesiale Skoolonderwys vir die hoër as verwagte oordragte aan spesiale skole en die toename in die daaglikse voertuigtariewe van Program 1: Administrasie (R3.582 miljoen), Program 3: Subsidies vir Onafhanklike Skole (R272 000) en Program 5: Vroeëkindontwikkeling (R5.234 miljoen).
- Verskuiwing van R47.539 miljoen na Program 6: Infrastruktuur Ontwikkeling vir die hoër as verwagte noodtoestand en die hervestiging van mobiele by openbare gewone skole van Program 1: Administrasie (R34.646 miljoen), Program 2: Openbare Gewone Skoolonderwys (R1.845 miljoen), Program 5: Vroeëkindontwikkeling (R8.276 miljoen) en Program 7: Eksamen- en Onderwysverwante Dienste (R2.772 miljoen).
- Verskuiwing van R49.467 miljoen na Program 7: Eksamen en Onderwysverwante Dienste vir die hoër as verwagte vergoeding aan werknemers en skeidingspakkette en verlofgratifikasie van Program 1: Administrasie (R48.434 miljoen) en Program 6: Infrastruktuurontwikkeling (R1.033 miljoen)

Die volgende omrolle is versoek:

- R32.451 miljoen van die e-Onderwys IKT is versoek vir die uitgawes wat nie teen 31 Maart 2017 betaal is vir Plaaslike Area Netwerk (LAN) installasies by skole, SLIM Labs en Leerdertoestelle wat nie afgelewer is teen die einde van die jaar nie.
- R7.097 miljoen van die meubels is versoek vir die uitgawes wat nie teen 31 Maart 2017 gelewer is nie as gevolg van die vorige verskaffer wat nie kontraktuele verpligtinge nagekom het nie.
- R55.531 miljoen van die Onderwysinfrastruktuurtoelae is versoek vir die Versnelde Skoolinfrastruktuur Ontwikkelingsinisiatief (ASIDI) projekte wat nie voltooi kon word teen die einde van die jaar nie.

'n Beskrywing van die redes vir ongemagtigde, vrugtelose en verkwiste uitgawes en die bedrae betrokke, asook stappe wat gedoen is om 'n herhaling daarvan te verhoed.

Die departement het nie gedurende die oorsigtydperk enige ongemagtigde besteding aangegaan nie. Onreëlmatige besteding ter waarde van R883k is gerapporteer gedurende die oorsigtydperk as gevolg van verkrygingsregulasies wat oortree is. Ten einde onreëlmatige besteding te bekamp het die departement 'n voorsieningskanaal-kampvegter in elke direktoraat geïdentifiseer. Die voorsieningskanaal-kampvegter is in alle aspekte van Voorsieningskanaalbestuur (VKB) opgelei. VKB template is opgestel om die nodige prosesse en prosedures te struktureer en te beheer. Om voorvalle van onreëlmatige uitgawes te verminder het die Interne Kontrole Eenheid 'n oudit op betaalbewyse uitgevoer. Die eenheid het daarna terugvoering aan VK kampvegters en hulle direkteuratses gegee oor potensiële onreëlmatige uitgawes. Hierdie stappe het verseker dat onreëlmatige uitgawes beperk word.

Toekomstige planne van die departement

Die drie oogmerke van die WKOD vir die volgende drie jaar (2017 – 2019) is:

- 'n Verbetering in die vlak van taal en wiskunde in alle skole
- 'n Toename in die aantal en gehalte van geslaagdes in die Nasionale Senior Sertifikaat
- 'n Verbetering in die gehalte van onderwysvoorsiening in armer gemeenskappe.

Hierdie drie oogmerke sal bereik word deur aandag te skenk aan die volgende tien doelwitte

1. Uitstekende administrasie wat deur aanlyn dienste versterk

Die WKOD sal 'n verskeidenheid aanlyn dienste aan skole, onderwysers en leerders verskaf. Die aanlyn dienste het ten doel om die administratiewe las van skole te verlig en akkurate, doeltreffende en kostedoeltreffende voorsiening van hulpbronne en dienste aan skole te verseker. Ekstra klem word hierop gelê deur die provinsiale e-Leer spelwysiger. Hierdie dienste word gemonitor deur kliëntetevredenheidsopnames en die opvolg van klagtes en voorstelle.

2. 'n Vyfjaar-strategiese plan vir Professionele Ontwikkeling

Professionele ontwikkeling van beide onderwysers en skoolbestuurders is 'n belangrike fokusarea van die WKOD. Die WKOD *Professionele Ontwikkelingstrategie* 2017 – 2021 voorsien 5 fases van Onderwyserontwikkeling. Hulle is: *Onderwyserontwikkeling; Professionele Identiteit; Professionele Bevoegdheid; Professionele Prestasie en Professionele Leierskap*. Hierdie fases sal ondersteun word deur 'n reeks van kursusse, seminare en konferensies by die Kaapse Onderwys- en Leierskapinstituut (KOLI). Benewens intensiewe een- of tweeweekse kursusse sal KOLI ook verskeie seminare en konferensies oor tersaaklike onderwyskwessies aanbied.

3. Provinsiale strategieë vir kurrikulumbestuur

Die WKOD Taal en Wiskundestrategie vir 2015 tot 2019 is in 2015/16 bekendgestel. Hierdie strategieë het ten doel om die akademiese prestasie van alle Graad R- tot 12- leerders te verbeter deur middel van i) ontwikkeling van die kennis en pedagogiese praktyke van kurrikulumamptenare, departementshoofde en onderwysers; ii) ondersteuning van LOOM voorsiening en iii) deurlopende besinning oor en evaluering van praktyke, planne en vordering. Die WKOD sal ook toegang tot en ondersteuning vir beroepsgerigte vakke verhoog. Goeie kurrikulumbeplanning verseker dat skole die beste plan vir die lewering van onderwys in elke geografiese gebied aanbied.

4. Goeie skoolbestuur

Die WKOD sal die prosesse vir die werwing, keuring en ondersteuning van skoolhoofde, adjunk-skoolhoofde en departementshoofde versterk. Distrikskantore sal daarop fokus om te verseker dat skole optimaal funksioneer en dat skoolbestuurspanne doeltreffende en effektiewe akademiese programme aanbied. Dit sluit die hantering van uitdagende gedrag en ander onderbrekings van die 200-dag onderrigprogram in. Die model van Heelskoolevaluering, wat tans hersien word en in 'n loodsfase is, is daarop gemik om bestuur te verbeter en verantwoordbaarheid te versterk. Sewe skole sal voordeel trek uit die Samewerkende Skole – model – twee meer as in 2016/17.

5. Voorsiening van behoeftegebaseerde onderwys

Die WKOD sal die hulpbronne verskaf wat nodig is om goeie onderrig en leer te laat plaasvind. Dit sluit personeel, boeke, toerusting, fasiliteite en toegang tot IKT in. Dit sluit ook steun vir die uitbreiding van die e-Leer program in.

6. Maatskaplike ondersteuning en 'n platform vir jeugontwikkeling

Die skoolvoedingsprogram, vrystelling van skoolgelde en veilige skole-ingrypings het ten doel om 'n stabiele leeromgewing te skep wat leerders gesond en veilig en vir so lank as moontlik op skool hou. Die WKOD sal op 'n aantal maniere tot jeugontwikkeling bydra en vennootskappe ontwikkel waar dit die kwesbaarste jeug help. 'n Sleutelfokusarea is die steun vir die provinsiale Na-Skool Spelwysiger en verhoogde bevordering van buitemuurse programme in skole.

7. Ondersteuning vir onafhanklike skole

Onafhanklike skole wat leerders uit arm gemeenskappe inskryf sal ondersteun word met subsidies, programme vir onderwyseropleiding en skoolbesoeke.

8. Programme om hindernisse tot leer te verminder

Die WKOD bied versorging en geleenthede aan leerders wat hindernisse tot leer ervaar of leerders wat 'n risiko loop. Die WKOD werk saam met ander regeringsdepartemente soos die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling, Departement Gesondheid en Departement van Kultuursake en Sport, asook NRO's om hierdie leerders te ondersteun.

9. Gehalte Graad R

Die klem sal op die verbetering van leergehalte in Graad R wees. Dit sal geskied deur 'n fokus op onderwysers se vaardighede en professionele status en die vroeë identifisering van diegene wat remediërende hulp nodig het. Die doel is om te verseker dat die Graad R-jaar 'n doeltreffende grondslag vir leer bied.

10. Doeltreffende infrastruktuurprogram om 'n inspirerende leeromgewing te skep

Die fokus is op die bou van nuwe skole en klaskamers waar daar 'n behoefte vir bykomende akkommodasie bestaan, die vervanging van skole wat van ongeskikte materiaal gebou is en beplande instandhouding sodat meer skole en leerders by die infrastrukturebegroting baat.

Publieke-Private Vennootskappe

Die Departement het geen sodanige reëling gedurende die oorsigtydperk aangegaan nie. Neem kennis dat die definisie hiervan voorgeskryf is en dat alhoewel daar geen vennootskappe was wat die formele voorskrifte nakom nie, daar wel 'n aantal ooreenkomste was, soos die een wat betref die Samewerkende Skole, waarby skole baat gevind het van korporatiewe liggame.

Gestaakte aktiwiteite / aktiwiteite wat gestaak gaan word

Geen

Geskenke en donasies wat in goederr van nie-verwante partye ontvang is

Geen

Vrystellings en afwykings van Nasionale Tesourie ontvang

Geen

Gebeure na die verslagdoeningsdatum

Geen

Nuwe of beoogde aktiwiteite

Benewens die oogmerke en doelwitte hierbo gelys, is die WKOD die leierdepartement vir Provinsiale Strategiese Doelwit (PSD) 2: Verbetering van onderwysuitkomste en geleenthede vir jeugontwikkeling. Die eerste drie oogmerke van die doelwit stem ooreen met die drie doelwitte van die WKOD, naamlik:

1. 'n Verbetering in die vlak van taal en wiskunde in alle skole;
2. 'n Toename in die getal en gehalte van geslaagdes in die Nasionale Senior Sertifikaat;
3. 'n Verbetering in die gehalte van onderwysvoorsiening in armer gemeenskappe.

Die ander twee doelwitte is: "Om meer maatskaplike en ekonomiese geleenthede vir ons jeug te bied"; en "Om gesinsondersteuning aan kinders en die jeug te verbeter en ontwikkeling te fasiliteer".

Die WKOD ondersteun die provinsiale Vakleerlingskap-Spelwysiger in 'n poging om die aantal leerders wat Wiskunde as vak neem in Graad 10 te verhoog ten einde meer leerders te hê wat kwalifiseer om loopbaankwalifikasies te behaal. Die WKOD het Vlak 1, Akademiese Voorsieningskant (Gehalte Skoolleerders) ondersteun deur bewusmaking van TBOO loopbaangeleenthede te verskerp en die aantal leerders in Gr 8 – 12 wat meer as 50% in Wiskunde behaal te verhoog. Dit het hoofsaaklik op Tegniese Hoërskole (THS) en Wiskunde, Wetenskap en Tegnologie Skole (WWT) gefokus.

BK Schreuder

Rekenpligtige Beamppte

Departement van Onderwys

Datum: 31 Mei 2017

5. Verklaring van verantwoordelikheid en bekragtiging van die akkuraatheid van die jaarverslag

Na die beste van my kennis en wete bevestig ek die volgende:

Alle inligting en bedrae wat in die jaarverslag bekendgemaak word, is konsekwent.

Die jaarverslag is volledig, akkuraat en vry van enige weglatings.

Die jaarverslag is opgestel in ooreenstemming met die riglyne vir die jaarverslag soos uitgereik deur Nasionale Tesourie.

Die finansiële jaarstate (Deel E) is in ooreenstemming met die gemodifiseerde kontantstandaard en die betrokke raamwerke en riglyne uitgereik deur Nasionale Tesourie voorberei.

Die Rekenpligtige Beampte is verantwoordelik vir die voorbereiding van die finansiële jaarstate en vir die menings wat in hierdie inligting gegee word.

Die Rekenpligtige Beampte is verantwoordelik vir die daarstelling en implementering van 'n stelsel van interne kontrole wat ontwerp is om redelike gerusstelling oor die integriteit en betroubaarheid van die prestasie inligting, die menslike hulpbronne-inligting en die finansiële jaarstate te verskaf.

Die eksterne ouditeure is verantwoordelik daarvoor om 'n onafhanklike mening oor die finansiële jaarstate te gee.

In my opinie is die jaarverslag 'n redelike weerspieëling van die bedrywighede, die prestasie-inligting, die menslike hulpbronne-inligting en die finansiële sake van die departement vir die boekjaar geëindig 31 Maart 2017.

Die uwe

BK Schreuder
Rekenpligtige Beampte
Onderwysdepartement
Datum: 31 Mei 2017

6. Strategiese Oorsig

6.1 Visie

Om geleenthede vir almal deur verbeterde onderwysuitkomste te skep.

Daar word deur drie oorkoepelende doelwitte hieraan uiting gegee:

- i. 'n Verbetering in die vlak van taal en wiskunde in alle skole
- ii. 'n Toename in die getal en gehalte van geslaagdes indie Nasionale Senior Sertifikaat
- iii. 'n Verbetering in die gehalte van onderwysvoorsiening in armer gemeenskappe

6.2 Missie

Om gehalte-onderwys aan alle leerders in die provinsie deur die volgende te verskaf:

- Oorhoofse beplanning vir, en bestuur, van die onderwysstelsel
- Onderwys in openbare gewone skole
- Ondersteuning aan onafhanklike skole
- Onderwys in openbare spesiale skole
- Vroeëkindontwikkeling (VKO) in Graad R
- Opleidingsgeleenthede vir onderwysers en nie-onderwysers
- 'n Geteikende voedingsprogram en ander maatreëls vir armoedeverligting en veiligheid
- Steun aan onderwysers deur die voorsiening van basiese diensvoorwaardes, aansporings en 'n werknemerwelsynsprogram

6.3 Waardes

- Die allergrootste belang van die leerder
- Die waardes van die Suid-Afrikaanse Grondwet en Handves van Menseregte
- Uitnemendheid deur die voorsiening en ondersteuning van 'n toegeruste, positiewe en florende onderwyskorps wat professioneel en toegewyd is
- Aanspreeklikheid en deursigtigheid
- Integriteit en uitnemendheid in administratiewe en steunfunksies

7. Wetgewende en ander Mandate

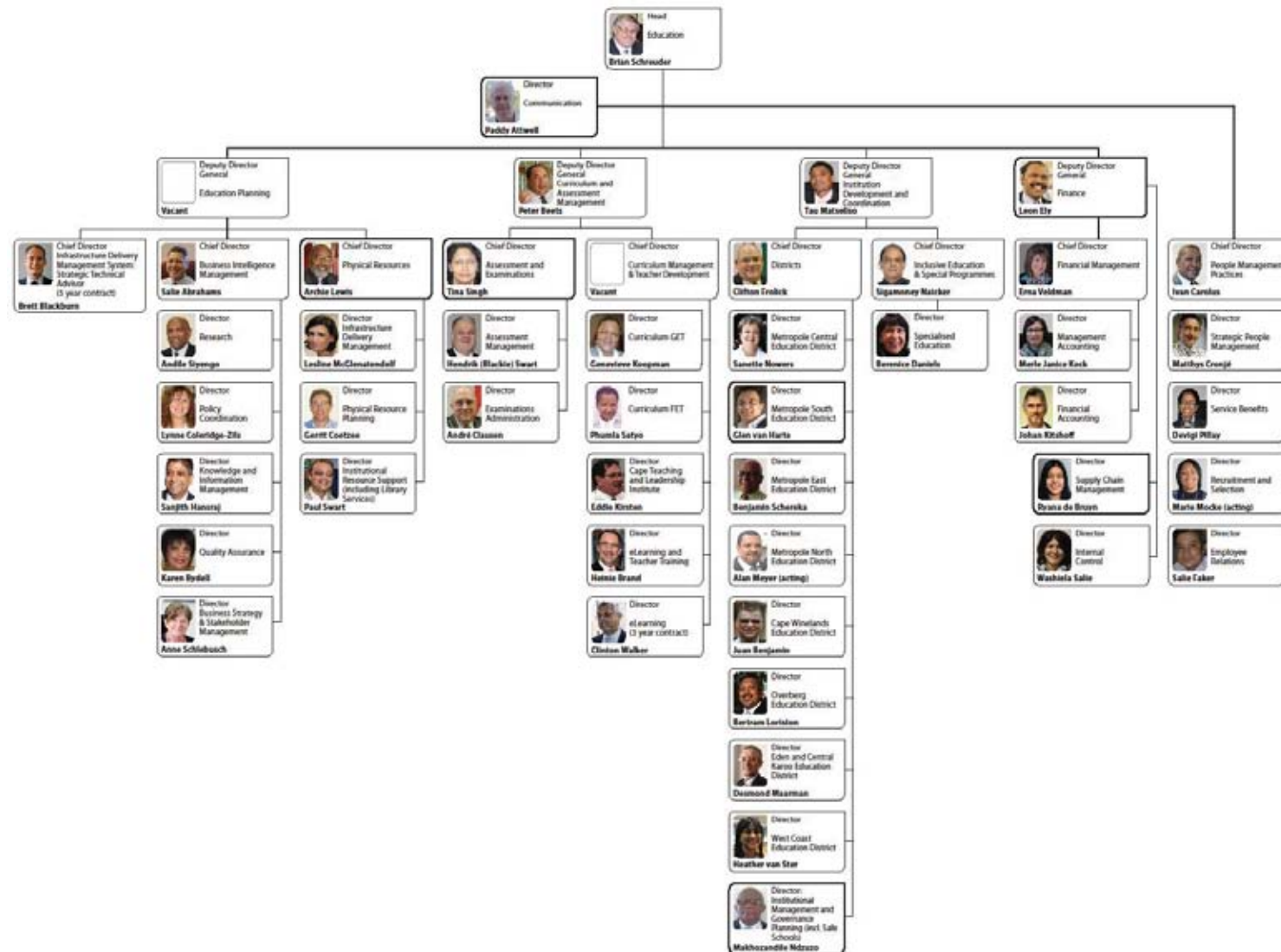
- Die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika, 1996 (Wet 108 van 1996)
- Die Grondwet van die Wes-Kaap Provinsie, 1998 (Wet 1 van 1998)
- Die Wes-Kaapse Wet op Provinsiale Skoolonderwys, 1997 (Wet 12 van 1997)
- Die Suid-Afrikaanse Skolewet (SASA), 1996 (Wet 84 van 1996)
- Die Wet op die Nasionale Onderwysbeleid (NEPA), 1996 (Wet 27 van 1996)
- Die Wet op die Gehalteversekering van Algemene en Verdere Onderwys en Opleiding, 2001 (Wet 58 van 2001)
- Die Wet op die Indiensneming van Oopvoeders 1998 (Wet 76 van 1998)
- Die Wet op Openbare Finansiële Bestuur, 1999 (Wet 1 van 1999)
- Die Wet op die Jaarlikse Verdeling van Inkomste, 2012 (Wet 5 van 2012)
- Die Staatsdienswet, 1994 (Proklamasie 103 van 1994)
- Die Wet op die Suid-Afrikaanse Kwalifikasieowerheid, 1995 (Wet 58 van 1995)
- Die Wet op die Suid-Afrikaanse Raad vir Opvoeders, 2000 (Wet 31 van 2000)

8. Organiseriese Struktuur

Sien keersy

9. Entiteite wat aan die Minister/LUR rapporteer

Nie van toepassing nie

Deel B
Prestasie-inligting

1. Ouditeur-Generaal se Verslag: Voorafbepaalde doelwitte

Die Ouditeur-Generaal van Suid-Afrika (OGSA) voer tans sekere ouditprosedures uit ten opsigte van die prestasie-inligting om redelike versekering in die vorm van 'n ouditbevinding te verskaf. Die ouditbevinding ten opsigte van die prestasie teen voorafbepaalde doelwitte word onder die Voorafbepaalde Doelwitte-opskrif in die verslag oor ander regs- en regulatoriese vereistes van die ouditeur se verslag aangegee.

Verwys na bladsy 181 van die Verslag van die Ouditeur Generaal, gepubliseer as Deel E: Finansiële inligting.

2 Oorsig van departementele prestasie

2.1 Diensleweringssomgewing

Die Suid-Afrikaanse onderwysplan is vervat in Aksieplan 2019, na Skoolonderwys 2030, wat nou aangepas is by die Nasionale Ontwikkelingsplan en Nasionale Uitkoms 1. Die plan bestaan uit 27 doelwitte. Die eerste 13 doelwitte het te make met leeruitkomste en die ander 14 doelwitte handel oor hoe hierdie leeruitkomste bereik kan word.

Die stelsel van aanspreeklikheid wat inherent is aan hierdie plan is gekoppel aan die Suid-Afrikaanse onderwys **doelwitte** en die **aanwysers** daarvoor, en aan die **teikens** en hulle **mylpale**. Die aantal doelwitte is beperk en die aanwysers is meetbaar. Die teikens moet 'haalbaar' wees en moet daarop gemik wees om onderwysuitkomste toenemend te verbeter. Terwyl nasionale teikens oor die langtermyn gestel is, fokus mylpale normaalweg op gewenste prestasie in die medium termyn (tot 5 jaar vooruit). Mylpale is gestel vir doelwitte 1-13 maar nog nie vir doelwitte 14 tot 27 nie.

Die doelstellings vir **leeruitkomste** is soos volg:

- 1 ► Verhoog die getal leerders in Graad 3 wat teen die einde van die jaar die minimum bevoegdheid in taal en gesyferdheid vir Graad 3 bemeester het.
- 2 ► Verhoog die getal leerders in Graad 6 wat teen die einde van die jaar die minimum bevoegdheid in taal en wiskunde vir Graad 6 bemeester het.
- 3 ► Verhoog die getal leerders in Graad 9 wat teen die einde van die jaar die minimum bevoegdheid in taal en wiskunde vir Graad 9 bemeester het.
- 4 ► Verhoog die getal Graad 12-leerders wat in aanmerking kom vir 'n Baccalaureus-program op universiteit.
- 5 ► Verhoog die getal Graad 12-leerders wat wiskunde slaag.
- 6 ► Verhoog die getal Graad 12-leerders wat natuurwetenskappe slaag.
- 7 ► Verbeter die gemiddelde prestasie van Graad 6-leerders in tale.
- 8 ► Verbeter die gemiddelde prestasie van Graad 6-leerders in wiskunde.
- 9 ► Verbeter die gemiddelde prestasie van Graad 8-leerders in wiskunde.
- 10 ► Verseker dat alle leerders effektiewelik by 'n skool ingeskryf is tot ten minste die jaar waarin hulle 15 word.
- 11 ► Verbeter die toegang van kinders tot gehalte vroeëkindontwikkeling (VKO) onder Graad 1.
- 12 ► Verbeter die graadvordering van leerders vanaf Graad 1 tot 9.
- 13 ► Verbeter die toegang van jeugdiges tot Verdere Onderwys en Opleiding na Graad 9.

Die doelwitte vir **hoe** die leeruitkomste bereik sal word is:

- 14 ► Lok in elke jaar 'n nuwe groep jong, gemotiveerde en toepaslik opgeleide onderwysers na die onderwysberoep.
- 15 ► Verseker dat die beskikbaarheid en benutting van onderwysers van so 'n aard is dat uitermatig groot klasse vermy word.
- 16 ► Verbeter die professionalisme, onderrigvaardigheid, vakkennis en rekenaargeletterdheid van onderwysers regdeur hulle loopbaan.
- 17 ► Streef na 'n onderwysersmag wat gesond is en 'n sin van werksbevreëdiging ervaar.
- 18 ► Verseker dat leerders al die onderwerpe en vaardighede dek wat hulle in hulle huidige skooljaar behoort te dek.
- 19 ► Verseker dat elke leerder toegang het tot die minimum stel handboeke en werkboeke wat ingevolge nasionale beleid benodig word.
- 20 ► Bevorder leerders se toegang tot 'n wye reeks media, insluitend rekenaars, wat hulle opvoeding verryk.
- 21 ► Verseker dat die basiese jaarlikse bestuursprosesse in alle skole in die land plaasvind op 'n manier wat tot 'n funksionele skoolomgewing bydra.
- 22 ► Verbeter ouers en die gemeenskap se deelname aan die beheer van skole, deels deur toegang tot belangrike inligting via die e-Onderwysstrategie.
- 23 ► Verseker dat alle skole befonds word op ten minste die minimum per-leerder-vlak wat nasionaal bepaal word en dat fondse deursigtig en doeltreffend aangewend word.
- 24 ► Verseker dat die fisiese infrastruktuur en omgewing van elke skool leerders inspireer om skool toe te gaan om te leer, en vir onderwysers om te onderrig.
- 25 ► Gebruik skole as 'n voertuig vir die bevordering van toegang tot 'n reeks openbare dienste onder leerders soos byvoorbeeld gesondheid, armoedeverligting, psigososiale ondersteuning, sport en kultuur.
- 26 ► Verhoog die getal skole wat die inklusiewe onderwysbeleid doeltreffend implementeer en toegang het tot sentrums wat deskundige dienste bied.
- 27 ► Verbeter die gereeldheid en gehalte van die monitering en steundienste wat deur distrikskantore aan skole voorsien word, deels deur beter benutting van e-Onderwys.

2016/17 was 'n stabiele typerk wat arbeid betref. Dit het die WKOD in staat gestel om op sy belangrikste werk – die verbetering van onderwysuitkomste – te fokus. Menslike en finansiële hulpbronne en alle ingrypings is toegespits op die skole wat ondersteuning die meeste nodig gehad het.

Sukseste in 2016/17 het 'n verbetering in die bereiking van leerderuitkomste ingesluit, soos aangedui deur akademiese uitslae. Daar was 'n goeie rekord met betrekking tot die insette en uitkomste van voorwaardelike toelaes en die omsigtige aanwending van hulpbronne het voordele opgelewer deur stappe soos die grootmaat-aankope van boeke. Die ekonomiese omgewing het uitdagings op 'n paar fronte gebied aangesien herprioritering moes plaasvind om druk te verlig.

Dienste het die verskaffing van infrastruktuur en regstreekse en onregstreekse hulp aan skole ingesluit, ondersteun deur goeie kommunikasie met rolspelers en belanghebbendes. Alhoewel daar ophoude met bouprojekte was en druk met akkommodasie en hulpbronvoorsiening ervaar is, het die WKOD tydelike oplossings gereël en in behoeftes voorsien, byvoorbeeld deur die plasing van bykomende bestellings vir handboeke en vir mobiele klaskamers. Bykomende fondse is toegeken om leerdervervoer te verskaf en maaltye en norme- en standaardbefondsing te bied vir die ondersteuning van leerders wat dit nodig het.

Geweld, misdaad en sosio-ekonomiese toestande stel volgehoue eise aan skole, skoolonderwys en die WKOD. Die WKOD het oral waar moontlik ondersteuning gebied om die impak van misdaad en armoede te verlig.

2.2 Diensleweringverbeteringsplan

Die departement het 'n diensleweringverbeteringsplan (DLVP) voltooi. Onderstaande tabelle toon die diensleweringplan en prestasie tot op hede.

Hoofdienste en Standaarde

Hoofdienste	Begunstigdes	Huidige/werklike diensstandaard	Gewenste diensstandaard	Werklike prestasie
Verskaf Eksamenregistrasie en Navrae-diens aan Leerders	<ul style="list-style-type: none"> • Leerders • Opvoeders • Staatsdiens personeel • Amptenare van ander Nasionale en Provinsiale Departemente • Amptenare van Plaaslike Munisipaliteite • Personeellede van NRO's • Lede van die publiek 	37 000 kliënte bygestaan by die Instapsentrum	30 000 kliënte bygestaan by die Instapsentrum	37 809 kliënte bygestaan by die Instapsentrum
		21 000 skakelbordoproepe hanteer deur eksamenpersoneel	25 000 skakelbordoproepe hanteer	24 795 skakelbordoproepe hanteer deur eksamenpersoneel. Verskil in aantal oproepe ontvang en hanteer kan toegeskryf word aan die toename in e-pos navrae van kliënte via die generiese e-pos rekening vir eksamenregistrasies en eksamenresultate
		17 865 aansoeke vir sertifikate geprosesseer	17 000 aansoeke vir sertifikate geprosesseer	11 502 aansoek vir sertifikate en 9 081 aansoeke vir uitslagstate is geprosesseer. Die daling in sertifikate geprosesseer is as gevolg van die vertraging in die beskikbaarheid van Senior Sertifikaat (SS)(a) gekombineerde sertifikate
		80% van aansoeke vir sertifikate word geprosesseer binne 10 werksdae van ontvangs van 'n behoorlik voltooide vorm	85% van aansoeke word geprosesseer binne 10 werksdae van ontvangs van 'n behoorlik voltooide vorm	85% van aansoeke vir sertifikate word geprosesseer binne 10 dae na ontvangs van 'n behoorlik voltooide aansoek. Verdragings by Umalusi en die Department van Basiese Onderwys (DBO) in die finalisering van die voorskrifte vir die sertifisering van gekombineerde SS, Nasionale Senior Sertifikaat (NSS) en SS(a) uitslae het 'n beduidende agterstand in die uitreik van SS(a) sertifikate tot gevolg gehad

Hoofdiens	Begunstigdes	Huidige/Werklike diensstandaard	Gewenste diensstandaard	Werklike prestasie
		2 500 verifikasies van kwalifikasies afgehandel	2 500 verifikasies van kwalifikasies afgehandel	2 325 kwalifikasie verifikasies afgehandel. Hierdie syfer is gebaseer op aansoeke ontvang van verifikasie agentskappe en die afname in verifikasies geprosesseer mag toe te skryf wees aan agente wat direk by Umalusi aansoek doen vir verifikasie van sertifikate wat oorspronklik deur Umalusi uitgereik is.
		7 774 (25% van geregistreerde kandidate) aanlynregistrasies ((SS)	13 000 (50%) aanlynregistrasies (SS)	'n Totaal van 17 644 kandidate is geregistreer vir die SS (a) eksamen. 4 885 gebruikers het rekeninge geopen (27.7%) vir aanlynregistrasie (SS) As gevolg van stadige konnektiwiteit en rekenaar-infrastruktuur-kwessies by gemeenskapsentrums, het kandidate wat by volwasse-/gemeenskap-leersentrums geregistreer is harde kopie aansoeke ingehandig by hulle sentrums en hierdie aansoeke is in die rekenaarsstelsel vasgelê deur die eksamenamptenare.
		3 900 versoeke vir die hernasien van vakke/matriekuitslae	3 500 versoeke vir die hernasien van vakke/matriekuitslae	4 238 versoeke vir hernasien van vak/ matriek-uitslae is ontvang. Die toename in die aantal hernasienings- aansoeke kan toegeskryf word aan die vereenvoudiging van die aansoekproses, wat beteken dat skole aansoeke van hulle kandidate versamel het en die versamelde hernasienings-aansoeke by hulle Distrikskantoor ingedien het, in teenstelling met ontvangs van aansoeke van individuele aansoekers.
		32 765 persone het die WKOD se NSS Uitslae webtuiste geraadpleeg	40 000 persone raadpleeg die WKOD NSS Uitslae webtuiste	48 577 persone raadpleeg die WKOD NSS webtuiste. Hierdie toename kan toegeskryf word aan die gebruik van Massa sms'e om kandidate in te lig dat hulle uitslae op die webtuiste beskikbaar is
		13 844 Indiwiduele NSS uitslae is op die WKOD NSS webtuiste nagegaan	13 844 Individual NSS uitslae is op die WKOD NSS uitslae Webtuiste nagegaan	19 400 Indiwiduele NSS uitslae is nagegaan op die WKOD NSS Uitslae Webwerf Grootmaat sms'e is gebruik om kandidate in te lig dat hulle uitslae op die webtuiste beskikbaar is

Hoofdiens	Begunstigdes	Huidige/Werklike diensstandaard	Gewenste diensstandaard	Werklike prestasie
Verbeter kommunikasie met Ouers en Burgers	<ul style="list-style-type: none"> Ouers Leerders Algemene publiek Joernaliste 	Mediaskakeling: a) 70 mediaverklarings oor belangrike aktiwiteite en ontwikkelings wat verband hou met strategiese doelwitte b) 55% positiewe mediadekking wat verband hou met belangrike strategiese doelwitte	Mediaskakeling: a) 70 mediaverklarings oor belangrike aktiwiteite en ontwikkelings wat verband hou met strategiese doelwitte b) 55% positiewe mediadekking wat verband hou met belangrike strategiese doelwitte	Mediaskakeling: a) 83 mediaverklarings oor belangrike aktiwiteite en ontwikkelings wat met strategiese doelwitte verband hou is uitgereik b) 43.3% positiewe mediadekking wat verband hou met belangrike strategiese doelwitte is behaal. Afwyking as gevolg van hoogs kompeterende media omgewing
		Bemarkingsveldtogte: a) 4 Groot veldtogte per jaar om strategiese doelwitte te ondersteun b) 6 miljoen impakte per veldtog	Bemarkingsveldtogte: a) 4 Groot veldtogte per jaar om strategiese doelwitte te ondersteun b) 6 miljoen impakte per veldtog	Bemarkingsveldtogte: a) Het 4 Groot veldtogte bedryf om strategiese doelwitte te ondersteun b) Aantal impakte behaal deur: <ul style="list-style-type: none"> i. Vroeë Inskrywingsveldtog: Radio – 8,075 miljoen (geskatte) impakte; Druk – 1,132 miljoen impakte; 21 605 plakate en 189 600 pamflette versprei aan 1083 skole en 8 Distrikskantore
		c) 100% nakoming met handelsmerkvereistes	c) 100% nakoming met handelsmerkvereistes	<ul style="list-style-type: none"> ii. e-Leer - Digitale Bemarkingsveldtog: 9,572 miljoen impakte iii. 54 000 boekies uitgedeel aan Graad 12 leerders ingeskryf by Sekondêre en Spesiale Skole iv. Wiskunde en taalveldtog: Radio 8,3 miljoen (geskatte) impakte c) 100% nakoming met handelsmerk- vereistes behaal

Hoofdiens	Begunstigdes	Huidige/Werklike diensstandaard	Gewenste diensstandaard	Werklike prestasie
		Aanlyn dienste: a) 1 miljoen besoeke aan webwerf b) E-portaal bekendgestel c) 95% tevrede besoekers (Terugvoer van Kliëntetevredenheidsopname) d) 100% nakoming met handelsmerkidentiteit	Aanlyn dienste: a) 1 miljoen besoeke aan webwerf b) Ontwikkelingswerk aan e-portaal c) 95% tevrede besoekers (Terugvoer van Kliëntetevredenheidsoopname)) d) 100% nakoming met handelsmerkidentiteit	Online services: 1 miljoen besoeke aan webwerf behaal Ontwikkelingswerk aan e-portaal gaan steeds voort 98% tevrede besoekers aan Instapsentrum en 88% vir die Inbelsentrum (Kliëntetevredenheidsoopname) 100% nakoming met handelsmerkidentiteit

Batho Pele reëlins met begunstigdes (Konsultasie, toegang ens.)

Huidige/werklike reëlins	Gewenste reëlins	Werklike prestasie
<p>Verskaf Eksamenregistrasie en Navraagdiens aan Leerders</p> <p>Raadpleging: Kliënte word geraadpleeg deur</p> <p>a) Assesering-Koördineerdersforum</p> <p>b) Eksamen-Koördineerdersforum</p> <p>c) Distriksdirekteure</p> <p>d) Skoolhoofde Forum</p>	<p>Consultation: Kliënte word geraadpleeg deur</p> <p>a) Asseserings-Koördineerdersforum</p> <p>b) Eksamen-Koördineerdersforum</p> <p>c) Distriksdirekteure</p> <p>d) Skoolhoofde Forum</p> <p>e) Voorstellebus by Instapsentrum</p>	<p>Raadpleging: Kliënte word geraadpleeg deur:</p> <p>a) Asseserings-Koördineerdersforum: AK forums is een maal per kwartaal gehou (4 in totaal vir 2016/17) en was aangebied deur die Direktoraat: Asseseringsbestuur. Bywoning deur die Distriks-Asseseringskoördineerders en -Kurrikulumverteenwoordigers was uitstekend.</p> <p>b) Eksamen-Koördineerdersforum: Twee Eksamen-Koördineerdersforum vergaderings is gehou gedurende 2016/17 – die aantal vergaderings is verminder aangesien 6 uit 8 Distriks-Asseseringskoördineerders ook die Eksamenverteenwoordiger was; gevolglik is die Eksamen- en Asseseringsforums saam aangebied vir 2 uit die 4 sessies.</p> <p>c) Distriksdirekteure: Distriksdirekteure het SD Distrikskomponent by Hoofkantoor, TOPCO, EXCO of Breë Bestuur (BB) kwartaallike platform met alle SMS lede gebruik om raadpleging te doen.</p> <p>d) Skoolhoofde Forum: 'n Eksamenverteenwoordiger het 2 Skoolhoofde Forums bygewoon vir 2016/17 om antwoorde te verskaf vir eksamen-verwante kwessies.</p> <p>e) Voorstellebus by die Instapsentrum: Gemiddeld 90 – 120 insette word per maand via die voostellebus ontvang. Dit sluit komplimente, klagtes en voorstelle in.</p> <p>f) Die Instapsentrum ontvang komplimente vir die doetreffende, vinnige diens en behulpsume beamptes. Klagtes sluit in: beknoppte ruimte, gebrek aan sitplek en lugverkoeling. Daar is gereelde verwysings na die verskil tussen die MH Dienssentrum en die Eksamen Instapsentrum, veral met betrekking tot ruimte en meublement.</p> <p>g) Verkeie interne vergaderings is gehou met Direktoraat: Infrastruktuur om oplossings te probeer vind vir kwessies soos 'n meer geskikte spasie en korttermyn verbeterings soos lugverkoeling. 'n Voorstel vir die herstrukturering van die huidige ruimte is hangende.</p>

Huidige/werklike reëling	Gewenste reëling	Werklike prestasie
<p>Toegang:</p> <p>Die diens is toeganklik:</p> <p>a) By die Hoofkantoor, Grand Central Towers, 5de vloer (weeksdag van 07:30 – 16:00)</p> <p>b) Deur middel van die Instapsentrum, 2de vloer, Grand Central Towers (weeksdag van 07:30 – 16:00). Gedurende spitsye in Januarie word die diens verleng tot 17:00</p> <p>c) Deur middel van die skakelbord (021 4672300): 5de vloer, Grand Central Towers (weeksdag van 07:30 – 16:00)</p> <p>d) Aanlyn – Aanlyn aansoek vir:</p> <p>i. Registrasie (SS eksamen)</p>	<p>Toegang:</p> <p>Die diens is toeganklik:-</p> <p>a) By die Hoofkantoor, Grand Central Towers, 5de vloer (weeksdag van 07:30 – 16:00)</p> <p>b) Deur middel van die Instapsentrum: 2de vloer, Grand Central Towers (weeksdag van 07:30 – 16:00). Gedurende spitsye in Januarie word die diens verleng tot 17:00:</p> <p>c) Deur middel van die skakelbord (021 4672300): 5de vloer, Grand Central Towers (weeksdag van 07:30 – 16:00)</p> <p>d) Aanlyn – Aanlyn aansoek vir:</p> <p>i. Duplikaat Matrieksertifikate</p> <p>ii. Duplikaat Onderwyskwalifikasies</p> <p>e) Deur die Instapsentrum by Metro Onderwys Distrikskantore – adres op WKOD webtuiste (weekdae 07:30 – 16:00)</p>	<p>Toegang:</p> <p>Die diens is toeganklik:</p> <p>a) By die Hoofkantoor, Grand Central Towers, 5de vloer (weeksdag van 07:30 – 16:00) Loodsprojek: Kliënte kon toegang kry tot eksamendienste by 3 Metro distrikte, nl Oos, Noord en Suid Distrikskantore. In 2017 sal hierdie diens ook beskikbaar gemaak word by die Sentrale Distrikskantoor.</p> <p>b) b) Deur middel van die Instapsentrum, 2de vloer, Grand Central Towers (weeksdag van 07:30 – 16:00). Gedurende spitsye in Januarie word die diens verleng tot 17:00</p> <p>c) c) Deur middel van die Skakelbord (021 4672300): 5de vloer, Grand Central Towers (weeksdag van 07:30 – 16:00)</p> <p>d) Aanlyn – aanlyn aansoek vir:</p> <p>i. Duplikaat Matrieksertifikate</p> <p>ii. Duplikaat Onderwyskwalifikasies</p> <p>iii. Registrasie vir die SS(a) eksamens</p> <p>Aansoekvorms is beskikbaar op die WKOD webtuiste and kan geskandeer en per e-pos ingedien word. 'n Volle aanlynaansoek-proses sal slegs teen 2018 beskikbaar wees.</p> <p>e) Deur die Instapsentrum by Metro Onderwys Distrikskantore – adresse op WKOD webtuiste (weekdae 07:30 – 16:00) – slegs in 3 distrikte:</p>

Huidige/werklike reëlins	Gewenste reëlins	Werklike prestasies
<p>Die toeganklikheid van dienste word ook verbeter deur:</p> <p>a) Padvinder- en aanwysingsborde is aangebring/sigbaar in 3 amptelike tale van die Provinsie</p> <p>b) Rolstoeltoegang by alle fisiese adresse</p> <p>c) Hysbakvloernommers beskikbaar in braille</p> <p>d) Verlengde werksure (gedurende eksamenregistrasie- en uitslaetie)</p>	<p>Die toeganklikheid van dienste word ook verbeter deur:</p> <p>a) Padvinder- en aanwysingsborde is aangebring/sigbaar in 3 amptelike tale van die Provinsie</p> <p>b) Rolstoeltoegang by alle fisiese adresse</p> <p>c) Hysbakvloernommers beskikbaar in braille</p> <p>d) Verlengde werksure (gedurende eksamenregistrasie- en uitslaetie)</p>	<p>Die toeganklikheid van dienste word ook verbeter deur:</p> <p>a) Padvinder- en aanwysingsborde is aangebring/sigbaar in drie amptelike tale van die Provinsie</p> <p>b) Hierdie is 'n voortdurende diens wat aandag sal ontvang in 2017</p> <p>c) Rolstoeltoegang by alle fisiese adresse.</p> <p>d) Gestremdes se toegang bly 'n uitdaging, veral met die Instapsentrum wat op die 2de vloer geleë is</p> <p>e) Hysbakvloernommers is beskikbaar in braille</p> <p>f) Verlengde werksure (gedurende eksamenregistrasie- en uitslaetie)</p>
<p>Hoflikheid</p> <p>a) Hoflikheid word gemeet en beoordeel aan:</p> <p>i. Skriftelike terugvoer ((Kontak- en Instapsentrums)</p> <p>ii. Aanlyn (webtuiste) terugvoer meganismes</p> <p>iii. Telefoonklagtes ingedien by bestuurders</p> <p>iv. Ondersoeke gebaseer op openbare klagtes deur Direktoraat:Werknemersverhoudings</p> <p>v. Ondersoeke deur Forensiese Oudit</p> <p>i. Kliëntetevredenheidsopname</p>	<p>Hoflikheid:</p> <p>a) Hoflikheid word gemeet en beoordeel aan:</p> <p>i. Skriftelike terugvoer (Kontak- en Instapsentrums)</p> <p>ii. Aanlyn (webtuiste) terugvoer meganismes</p> <p>iii. Telefoonklagtes ingedien by bestuurders</p> <p>iv. Ondersoeke gebaseer op openbare klagtes deur Direktoraat:Werknemersverhoudings</p> <p>v. Ondersoeke deur Forensiese Oudit</p> <p>vi. Kliëntetevredenheidsopname</p>	<p>Hoflikheid:</p> <p>a) Hoflikheid word gemeet en beoordeel aan:</p> <p>i. Skriftelike terugvoer (Kontak- en Instapsentrums)</p> <p>ii. E-pos korrespondensie is deur eksamen-generiese e-pos rekeninge hanteer. Pos, e-pos en massa sms'e aan kliënte en belanghebbendes. Hierdie media is gebruik om kliënte in kennis te stel oor pos en ander strategiese dokumentasie</p> <p>iii. Aanlyn (webtuiste) terugvoermeganismes – aan die WKR en “Kontak WKOD” skakels</p> <p>iv. Alle telefoniese klagtes aangemeld by bestuurders is vriendskaplik opgelos</p> <p>v. Ondersoeke gebaseer op klagtes van publiek deur Direktoraat: Werknemersverhoudings is bestuur</p> <p>vi. Ondersoeke deur Forensiese Oudit is bestuur</p>

Huidige/werklike reëlins	Gewenste reëlins	Werklike prestasies
	b) Kliëntesorgopleiding word eenmaal per boekjaar aan amptenare gegee	vii. Die 2016 Kliëntetevredenheidsverslag toon volgehoue verbetering van 91%, 94% and 96% vir die jare 2014, 2015 en 2016 respektiewelik met verwysing na Bevredigend tot Uitstekend graderings in antwoord op die vraag oor "Instapsentrums, Korporatiewe en Eksamenaangeleenthede" b) Informele indiensopleiding word aan alle Instapsentrum personeel aangebied op 'n maandelikse basis. Formele opleiding sal vir 2017 geprioritiseer word
Oopheid en deursigtigheid: Oopheid en deursigtigheid is verder bereik deur: a) Die publikasie/verspreiding van die: <ul style="list-style-type: none"> i. Departement se Jaarlikse Verslag aan Burgers ii. Dienstoegang boekie iii. Dienshandves iv. Diensstandaardbylae b) Plaaslike media vir die publikasie van uittreksels uit die Departement se Jaarverslag en ander strategiese dokumentasie c) Personeel naamplaatjies d) Skriftelike terugvoer (Kontak- en Instapsentrums) e) Aanlyn (webtuiste) terugvoermeganismes	Oopheid en deursigtigheid: Oopheid en deursigtigheid is verder bereik deur: a) Die publikasie/verspreiding van die: <ul style="list-style-type: none"> i. Departement se Jaarlikse Verslag aan Burgers ii. Dienstoegang boekie iii. Dienshandves iv. Diensstandaardbylae b) Plaaslike media vir die publikasie van uittreksels uit die Departement se Jaarverslag en ander strategiese dokumentasie c) Personeel naamplaatjies d) Skriftelike terugvoer (Kontak- en Instapsentrums) e) Aanlyn (webtuiste) terugvoermeganismes f) Voorstelbusse in Kontak- en Instapsentrums	Oopheid en deursigtigheid: Oopheid en deursigtigheid is verder bereik deur: a) Die publikasie/verspreiding van die: <ul style="list-style-type: none"> i. Departement se Jaarlikse Verslag aan Burgers ii. Dienstoegang boekie iii. Dienshandves iv. Diensstandaardbylae Hierdie dokumente is in al drie amptelike tale van die provinsie gepubliseer en is beskikbaar op die WKR se webtuiste en op formele versoek b) Plaaslike media vir die publikasie van uittreksels uit die Departement se Jaarverslag en ander strategiese dokumentasie c) Alle personeel wat met kliënte werk moet hulle naamplaatjies dra d) Skriftelike terugvoer (Kontak- en Instapsentrums) e) Aanlyn (webtuiste) terugvoermeganismes f) Voorstelbusse in Kontak- en Instapsentrums

Huidige/werklike reëlins	Gewenste reëlins	Werklike prestasies
Waarde vir geld: a) Die koste daaraan verbonde om matrieksertifikate, opvoedkundige kwalifikasies, ens, te vervang word tot 'n minimum beperk b) Koste vir bevestiging van uitslae: R34 c) Koste vir gekombineerde sertifikate: R80 d) Koste vir duplikaatkopieë van sertifikate: R80 e) Koste vir duplikaat Onderwysdiplomas: R80 f) Koste van aansoek vir hermerk: R86 g) Koste van aansoek vir hernasien : R19 h) Koste van aansoek om 'n skrif te besigtig: R172 Koste hierbo aangedui is nasionale tariewe wat jaarliks hersien word	Waarde vir geld: a) Die koste daaraan verbonde om matrieksertifikate, opvoedkundige kwalifikasies, ens, te vervang word tot 'n minimum beperk b) Koste vir bevestiging van uitslae: R37 c) Koste vir gekombineerde sertifikate: R88 d) Koste vir duplikaatkopieë van sertifikate: R88 e) Koste vir duplikaat Onderwysdiplomas: R88 f) Koste van aansoek vir hermerk: R92 g) Koste van aansoek vir hernasien : R21 h) Koste van aansoek om 'n skrif te besigtig: R180 Koste hierbo aangedui is nasionale tariewe wat jaarliks hersien word	Waarde vir geld: a) Die koste daaraan verbonde om matrieksertifikate, opvoedkundige kwalifikasies, ens, te vervang word tot 'n minimum beperk b) Koste vir bevestiging van uitslae: R37 c) Koste vir gekombineerde sertifikate: R88 d) Koste vir duplikaatkopieë van sertifikate: R88 e) Koste vir duplikaat Onderwysdiplomas: R88 f) Koste van aansoek vir hermerk: R92 g) Koste van aansoek vir hernasien : R21 h) Koste van aansoek om 'n skrif te besigtig: R180 Koste hierbo aangedui is nasionale tariewe wat jaarliks hersien word
Verbeter Kommunikasie met Ouers en Landsburgers Kliënte word geraadpleeg deur: a) Kliëntetevredenheidopnames b) Aanlyn terugvoermeganisme c) Ontleding van voorstelbusse in Kliëntedienste d) Ontledings van besoeke aan webtuiste	Raadpleging: Kliënte word geraadpleeg deur: a) Kliëntetevredenheidopnames b) Aanlyn terugvoermeganisme c) Ontleding van voorstelbusse in Kliëntedienste d) Ontledings van besoeke aan webtuiste	Raadpleging: Kliënte word geraadpleeg deur: a) Kliëntetevredenheidopnames Vir die 2016 Kliëntetevredenheidopname is 3 131 respondente opgeneem. 'n Formele verslag is opgestel en is gedeel met belanghebbendes, nie beperk tot alle skole, Werknemer vakbonde, Skoolhoofde Forum, WKOD bestuur en personeel b) Aanlyn terugvoermeganisme c) Ontleding van voorstelbusse in Kliëntedienste-ontleding verskaf inligting wat voortgesette verbetering in dienslewering moontlik maak d) Ontledings van besoeke aan webtuiste- Die ontleding toon watter afdelings van die webtuiste die gewildste is. Die ontleding het geen probleme uitgewys nie. Ons gaan voort om hierdie afdelings in stand te hou soos nodig
e) Ontleding van mediapublikasies	f) Ontleding van mediapublikasies	e) Ontleding van mediapublikasies- ons monitor dekking van onderwys in die Wes-Kaap op 'n daaglikse basis en reageer toepaslik op kwessies

Huidige/werklike reëlins	Gewenste reëlins	Werklike prestasies
Toegang: Die diens is toeganklik:- a) By WKOD Hoofkantoor, 2de Vloer, Grand Central Towers, Laer Parlementstraat, Privaatsak X9114, Kaapstad 8000 i. Bedryfsure: Maan- Vry, 07:30 – 16:00 Verlengde ure vir Kliëntedienste 07:00 – 17:00 b) WKOD webtuiste https://wcedonline.westerncape.gov.za 24/7 in bedryf c) 8 X Distrikskantore (Verwys na Dienshandves: Toeganglys op Webtuiste) d) Deur 49 Kringspanne wat alle skole bedien (Verwys na Dienstoeganglys op Webtuiste) e) 1 521 Openbare en 253 Privaatskole (gelys op WKOD webtuiste)	Toegang: Die diens is toeganklik:- a) By WKOD Hoofkantoor, 2de Vloer, Grand Central Towers, Laer Parlementstraat, Privaatsak X9114, Kaapstad 8000 i. Bedryfsure: Maan- Vry, 07:30 – 16:00 Verlengde ure vir Kliëntedienste 07:00 – 17:00 b) WKOD webtuiste https://wcedonline.westerncape.gov.za 24/7 in bedryf c) 8 X Distrikskantore (Verwys na Dienshandves: Toeganglys op Webtuiste) d) Deur 54 Kringspanne wat alle skole bedien (Verwys na Dienstoeganglys op Webtuiste) e) 1 521 Openbare en 253 Privaatskole (gelys op WKOD webtuiste) f) Veel-kanal Kliëntediens interaksie (Bykomstig tot webtuiste, WKOD Onderwysportaal http://wcedportal.co.za/)	Toegang: Die diens is toeganklik:- a) By WKOD Hoofkantoor, 2de Vloer, Grand Central Towers, Laer Parlementstraat, Privaatsak X9114, Kaapstad 8000 i. Bedryfsure: Maan- Vry, 07:30 – 16:00 ii. Verlengde ure vir Kliëntedienste 07:00 – 17:00 b) WKOD webtuiste https://wcedonline.westerncape.gov.za 24/7 in bedryf c) 8 X Distrikskantore (Verwys na Dienshandves: Toeganglys op Webtuiste) d) Deur 54 Kringspanne wat alle skole bedien (Verwys na Dienstoeganglys op Webtuiste) e) 1 521 Openbare en 253 Privaatskole (gelys op WKOD webtuiste) f) Veel-kanal Kliëntediens interaksie (Bykomstig tot webtuiste, WKOD Onderwysportaal http://wcedportal.co.za/)
Hoflikheid: a) Hoflikheid word gerapporteer en gemeet deur: i. Bestuur ii. Hoof: Kommunikasie iii. Klagtesentrum iv. Kliëntetevredenheidopnames	Hoflikheid: a) Hoflikheid word gerapporteer en gemeet deur: i. Skriftelike korrespondensie aan Bestuur ii. Hoof: Kommunikasie iii. Klagtesentrum iv. Kliëntetevredenheidopnames b) Die gedrag van amptenare word gemeet/gemonitor teen die- i. Gedragkode ii. Professionele standaard/sakereëls van die departement	Hoflikheid: a) Hoflikheid word gerapporteer en gemeet deur: i. Skriftelike korrespondensie aan Bestuur ii. Hoof: Kommunikasie iii. Klagtesentrum iv. Kliëntetevredenheidopnames: Die 2016 Kliëntetevredenheidverslag het aangetoon dat 86%, 75% en 97% kliëntetevredenheid gedokumenteer is met verwysing na telefoon, geskrewe kommunikasie en die webtuiste b) Die gedrag van amptenare word gemeet/gemonitor teen die- i. Gedragkode ii. Professionele standaard/sakereëls van die departement

Huidige/werklike reëlins	Gewenste reëlins	Werklike prestasies
Huidige/werklike reëlins	Gewenste reëlins	Werklike prestasies
Oopheid en deursigtigheid: Die volgende meganismes is in plek: a) Skriftelike terugvoer van amptenare, Kontaksentrum agente b) Probleembestuurstelsel rekords Oopheid en deursigtigheid word verder bereik deur: c) Die publikasie/verspreiding (in 3 amptelike tale van die Provinsie en verkrygbaar van die Kliëntedienssentrum en die departementele webtuiste) van die: i. Departement se Jaarlikse Verslag vir Landsburgers ii. Dienstoegang boekie iii. Dienshandves iv. Diensstandaardbylae	Oopheid en deursigtigheid: Die volgende meganismes is in plek: a) Skriftelike terugvoer van amptenare, Kontaksentrum agente b) Probleembestuurstelsel rekords Oopheid en deursigtigheid word verder bereik deur: c) Die publikasie/verspreiding (in 3 amptelike tale van die Provinsie en verkrygbaar van die Kliëntedienssentrum en die departementele webtuiste) van die: i. Departement se Jaarlikse Verslag vir Landsburgers ii. Dienstoegang boekie iii. Dienshandves iv. Diensstandaardbylae	Oopheid en deursigtigheid: Die volgende meganismes is in plek: a) Skriftelike terugvoer van amptenare, Kontaksentrum agente b) Probleembestuurstelsel rekords Oopheid en deursigtigheid word verder bereik deur: c) Die publikasie/verspreiding (in 3 amptelike tale van die Provinsie en verkrygbaar van die Kliëntedienssentrum en die departementele webtuiste) van die: i. Departement se Jaarlikse Verslag vir Landsburgers ii. Dienstoegang boekie iii. Dienshandves iv. Diensstandaardbylae
Waarde vir Geld: a) Tegnologie verbeter doeltreffendheid b) Kommunikasiebegroting as proporsie van totale WKOD begroting/strategiese belang van kommunikasie c) Kliënte ontvang nuttige en bruikbare inligting gratis d) Kliënte ontvang gratis bystand met die oplossing van navrae/klagtes	Waarde vir Geld: a) Tegnologie verbeter doeltreffendheid b) Kommunikasiebegroting as proporsie van totale WKOD begroting/strategiese belang van kommunikasie c) Kliënte ontvang nuttige en bruikbare inligting gratis d) Kliënte ontvang gratis bystand met die oplossing van navrae/klagtes	Waarde vir Geld: a) Tegnologie verbeter doeltreffendheid b) Kommunikasiebegroting as proporsie van totale WKOD begroting/strategiese belang van kommunikasie c) Kliënte ontvang nuttige en bruikbare inligting gratis d) Kliënte ontvang gratis bystand met die oplossing van navrae/klagtes

Diensleweringhulpmiddel:

Huidige/werklike inligtingshulpmiddels	Gewenste inligtingshulpmiddels	Werklike prestasies
Verskaf Eksamenregistrasie en Navraediens aan Leerders Inligting word gekommunikeer deur: a) Pos, e-pos en grootmaat sms'e aan kliënte en belanghebbendes Platforms vir Belanghebbendes: b) Eksamen-Koördineerders en Assesserings-Koördineerders forums c) Omsendbriewe en kennisgewings deur skole d) Media-inligtingssessies e) Spesiale geleentheid deur middel van Mediaveldtogde f) Verslae g) Publikasies h) Brosjures i) Pamflette	Inligting word gekommunikeer deur: a) Pos, e-pos en grootmaat sms'e aan kliënte en belanghebbendes Platforms vir Belanghebbendes: b) Eksamen-Koördineerders en Assesserings-Koördineerders forums c) Omsendbriewe en kennisgewings deur skole d) Media-inligtingssessies e) Spesiale geleentheid deur middel van Mediaveldtogde f) Verslae g) Publikasies h) Brosjures i) Pamflette	Inligting word gekommunikeer deur: a) Pos, e-pos en grootmaat sms'e aan kliënte en belanghebbendes Hierdie media is gebruik om kliënte in kennis te stel aangaande die pos van toelatingsbriewe en vrystelling van uitslae Platforms vir Belanghebbendes: b) Eksamen-Koördineerders en Assesserings-Koördineerders forums is doeltreffend gebruik om belanghebbendes ingelig te hou oor veranderinge in beleid en prosedures en om hulle insette te verkry c) 11 Eksamen- en Administrasieverwante omsendbriewe is roetinegewys aan skole gestuur om tydsraamwerke en prosedures in verband met eksamenprosesse aan te dui d) Mediaverklarings ten opsigte van NSS en ander uitslae is genoegsaam gebruik Toeganklik by: https://wcedonline.westerncape.gov.za/comms/press/2017/index_press.html e) Die NSS Nasionale en Provinsiale toekenningseremonies het omvattende publisiteit ontvang f) Omvattende verslae oor eksamenverwante ontleding is gegenereer vir verskillende gebruikers g) NSS uitslae spesifieke publikasies is vrygestel h) Brosjures vir 2017 voorspraak is ontwikkel-beskikbaar op die WKOD webtuiste en die Instapsentrum i) Pamflette beskikbaar by die Instapsentrum

Huidige/werklike inligtingshulpmiddels	Gewenste inligtingshulpmiddels	Werklike prestasies
j) WKOD webtuiste k) Elektroniese kennisgewingborde by Hoofkantoor l) Reklameborde en advertensies op openbare vervoer m) Personeelnuusbriewe en WKOD Nuus oor skoolaangeleenthede n) Formele versoek vir Toegang tot Inligting (PAIA)	j) WKOD webtuiste k) Elektroniese kennisgewingborde by Hoofkantoor l) Reklameborde en advertensies op openbare vervoer m) Personeelnuusbriewe en WKOD Nuus oor skoolaangeleenthede n) Formele versoek vir Toegang tot Inligting (PAIA)	j) WKOD webtuiste https://wcedonline.westerncape.gov.za k) Elektroniese kennisgewingborde by hoofkantoor is gebruik om WKOD prestasies te deel maar ook onaktief tydens tye van instandhouding l) Reklameborde en advertensies op openbare vervoer – nog nie gebruik vir eksamenverwante inligting nie m) Personeelnuusbriewe en WKOD Nuus oor skoolaangeleenthede n) Formele versoek vir Toegang tot Inligting (PAIA) is goed gekommunikeer en toeganklik op die WKOD webtuiste
Verbeter kommunikasie met ouers en landsburgers Inligting word gekommunikeer deur: a) Webdienste b) Kontaksentrum c) Direkte kontak deur telefoon, faks en e-pos d) Sosiale media e) Publikasies f) Jaarverslae g) Een-tot-een vergaderings h) Mediaverslae i) Kwartaallikse vergaderings j) Departement se Dienshandves k) Omsendbriewe	Inligting word gekommunikeer deur: a) Webdienste b) Kontaksentrum c) Direkte kontak deur telefoon, faks en e-pos d) Sosiale media e) Publikasies f) Jaarverslae g) Een-tot-een vergaderings h) Mediaverslae i) Kwartaallikse vergaderings j) Departement se Dienshandves k) Omsendbriewe	Inligting word gekommunikeer deur: a) Webdienste b) Kontaksentrum c) Direkte kontak deur telefoon, faks en e-pos d) Sosiale media e) Publikasies f) Jaarverslae g) Een-tot-een vergaderings h) Mediaverslae i) Kwartaallikse vergaderings j) Departement se Dienshandves k) Omsendbriewe

Klagtemeganisme

Huidige/werklike klagtemeganisme	Gewenste klagtemeganisme	Werklike prestasie
Verskaf Eksamenregistrasie en Navraediens aan Leerders Klagtes/Voorstelle/Komplimente/Navrae word geregistreer en gemonitor deur: - a) 'n Elektroniese/skriftelike databasis/registerstelsel b) Skriftelike terugvoer (Kontak- en Instapsentrums) c) Versoek vir hernasien van vakke/matriekuitslae d) Aanlyn (webtuiste) terugvoermeganismes e) Formele klagtes ingedien by senior bestuurders, HvD of LUR vir Onderwys f) Appèlprosedures kragtens PAJA en ander wetgewing	Klagtes/Voorstelle/Komplimente/Navrae word geregistreer en gemonitor deur: - a) 'n Elektroniese/skriftelike databasis/registerstelsel b) Skriftelike terugvoer (Kontak- en Instapsentrums) c) Versoek vir hernasien van vakke/matriekuitslae d) Aanlyn (webtuiste) terugvoermeganismes e) Formele klagtes ingedien by senior bestuurders, HvD of LUR vir Onderwys f) Appèlprosedures kragtens PAJA en ander wetgewing	Klagtes/Voorstelle/Komplimente/Navrae word geregistreer en gemonitor deur: - a) 'n Elektroniese/skriftelike databasis/registerstelsel is gebruik. Kommentaar en komplimente is saamgevoeg in 'n MS-WORD dokument en elektronies geberg vir hersieningsdoeleindes b) Skriftelike terugvoer (Kontak- en Instapsentrums) is voorsien wanneer eksamenamptenare nie dadelik vriendskaplike oplossings kon verskaf nie c) Versoeke vir hernasien van vakke/matriekuitslae is bestuur deur e-pos aansoeke en deur die Eksamen Instapsentrum Die Nasionale Departement van Onderwys sal 'n webgebaseerde aansoekfunksie bekendstel in 2017 vir kliënte om aanlyn aansoek te doen vir hermerk en hernasien d) Aanlyn (webtuiste) terugvoermeganismes is gebruik en geëskaleer na die toepaslike verantwoordelike amptenare e) Formele klagtes ingedien by senior bestuurders, HvD of LUR vir Onderwys is gekanaliseer na verantwoordelike bestuurders vir oplossing/terugvoer 'n Beduidende aantal navrae is ontvang deur e-pos, van die WKOD Media of die Kantoor van die LUR. Hierdie navrae is spoedig en vriendskaplik gehanteer f) Appèlprosedures kragtens PAJA en ander wetgewing

Huidige/werklike klagtemeganisme	Gewenste klagtemeganisme	Werklike prestasies
<p>Verbeter kommunikasie met Ouers en Landsburgers</p> <p>Regstelling word aangebied deur reaksie aan die volgende kanale:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Kontaksentrum b) Foon, faks en e-pos c) Sosiale media d) Skriftelike terugvoer (Kontak- en Instapsentrums) e) Aanlyn (webtuiste) terugvoermeganismes f) Indien van formele klagtes aan senior bestuurders, Hvd of LUR vir Onderwys g) Appèlprosedures kragtens PAJA en ander wetgewing 	<p>Regstelling word aangebied deur reaksie aan die volgende kanale:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Kontaksentrum b) Foon, faks en e-pos c) Sosiale media d) Skriftelike terugvoer (Kontak- en Instapsentrums) e) Aanlyn (webtuiste) terugvoermeganismes f) Indien van formele klagtes aan senior bestuurders, Hvd of LUR vir Onderwys g) Appèlprosedures kragtens PAJA en ander wetgewing 	<p>Regstelling is aangebied deur reaksie aan die volgende kanale:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Kontaksentrum b) Foon, faks en e-pos c) Sosiale media d) Skriftelike terugvoer (Kontak- en Instapsentrums) e) Aanlyn (webtuiste) terugvoermeganismes f) Indien van formele klagtes aan senior bestuurders, Hvd of LUR vir Onderwys g) Appèlprosedures kragtens PAJA en ander wetgewing

2.3 Organisasoriese omgewing

Die WKOD bestaan uit die provinsiale ministerie van onderwys, die provinsiale hoofkantoor, distrikskantore en onderwyssinstellings, insluitende gewone en spesiale openbare skole en VKO terreine.

Daar is vier takke in die WKOD, elkeen met 'n Adjunkdirekteur-Generaal aan die hoof. Die takke is Onderwysbeplanning; Kurrikulum en Assesseringsbestuur; Institusionele Ontwikkeling en Koördinasie en Finansies. Die Hoofdirektoraat vir Mensebestuur rapporteer aan die Departementshoof, asook die Direktoraat vir Kommunikasie.

Die Departement poog om 'n reaktiewe en doeltreffende organisatoriese kultuur te skep en sy sakeprosesse en -stelsels te verbeter. Die hoofkantoor en agt distrikskantore van die WKOD is gestruktureer en ontwerp om 'n spoedige en deskundige responsdiens en ondersteuning aan skole en onderwysers te voorsien.

Wat die organisasie betref, beoog die departement om die volgende te voorsien:

- amptenare wat omgee en wat ingelig en georganiseer is om skole, onderwysers en leerders te ondersteun
- onderwysers wat teenwoordig en voorbereid is en tekste gebruik
- befondsing wat aangewend word om sukses te maksimeer en geteikende armoedeverligting te verseker
- Voldoende en veilige skole te verseker
- 'n bevorderlike omgewing vir vennote in onderwys te skep om tot gehalte-onderwys by te dra: onderwysvakbonde, skoolbeheerliggame, die privaatsektor, nieregteringsorganisasies, onafhanklike skole, hoër onderwyssinstellings en BVOO kolleges.

Veranderinge in die oorsigjaar

Die WKOD het ten doel om enige potensiële negatiewe impak van verandering aan bestuurstrukture te versag deur die tydigse advertering en vulling van poste.

Die grootste verandering was die aanstelling van 'n nuwe Superintendent-Generaal, Brian Schreuder. Hy het Penny Vinjevoel, wat sewe jaar lank die pos beklee het, opgevolg. Sy aanstelling was van krag vanaf 1 Desember 2016.

Die tweede belangrike area van verandering was in die Distrikte, waar daar 'n nuwe Adjunk Direkteur-Generaal was vanaf 1 April 2016 en 'n nuwe Hoofdirekteur en twee nuwe Direkteure met die aanvang van 2017. Elkeen van hierdie vakatures is veroorsaak deur die aftrede van 'n voorganger.

Die bevordering van Mnr Schreuder het 'n vakature gelaat in die pos van ADG: Kurrikulum en Assesering. Nadat daardie pos gevul is het 'n vakature ontstaan op Hoofdirekteur-vlak. Die Direkteur: AOO het die WKOD met bevordering verlaat met ingang van 1 April.

'n Nuwe Direkteur vir Diensvoordele het diens aanvaar vanaf Julie 2016.

Die Direktoraat Sakestrategie en Belanghebbendebestuur is herposisioneer van direkte rapportering aan die Superintendent-Generaal na rapportering aan die Hoofdirekteur: Sake-intelligensiebestuur met ingang van 1 Augustus 2016.

WKOD aktiwiteite – omvang en skaal

Leerders	
Leerders in openbare gewone skole Graad 1 - 12 inklusief	999 914
Leerders in Graad R in openbare gewone skole	65 231
Leerders in Graad R in onafhanklike skole (VKO)	14 153
Leerders in openbare spesiale behoefte-skole	18 854
Leerders in onafhanklike skole Graad 1 - 12	49 879
Totaal	1 148 031
Instellings	
Openbare gewone skole	1 449
Openbare spesiale behoefte-skole	72
Distrikskantore	8

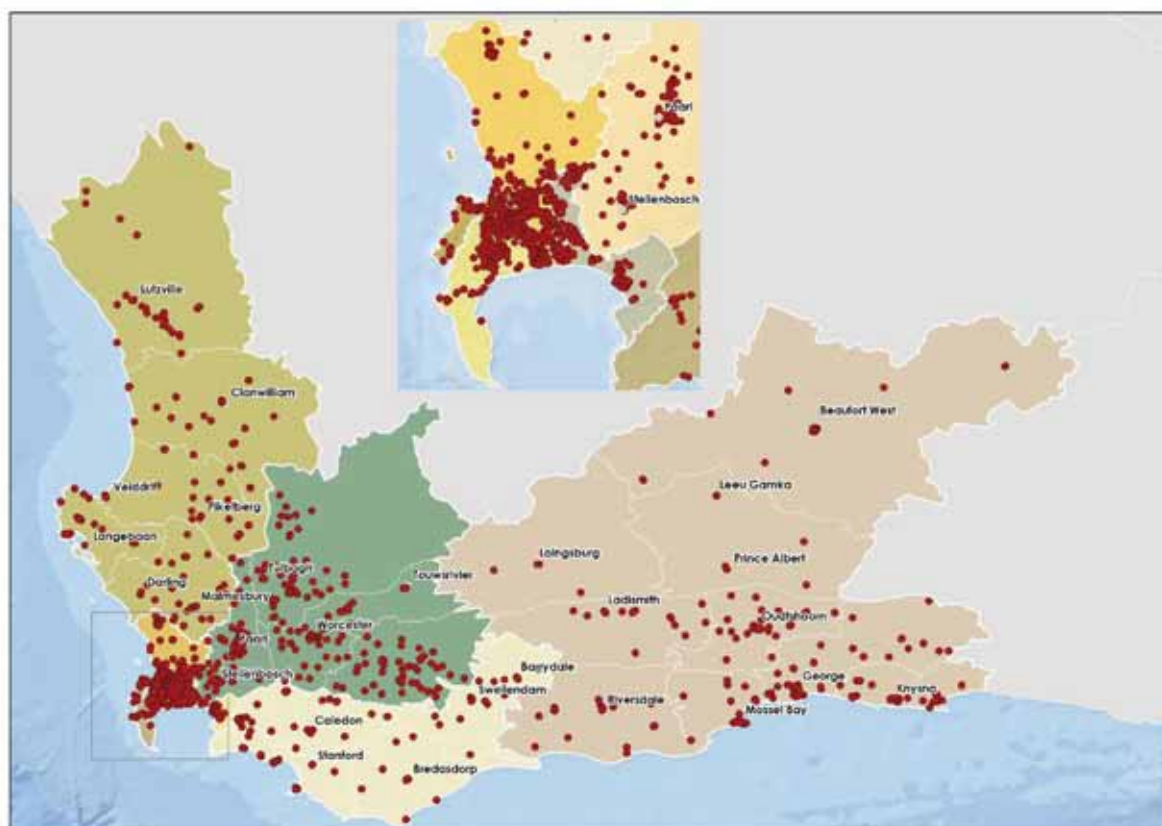
Huidige instellings (Alle openbare gewone skole) (31 Maart 2017)

Inskrywingsbron 2016: Jaarlikse opname in skole voor-Graad R tot matriek;

Opvoeders: PERSAL: 2016

Die agt onderwysdistrikte is in 64 kringe verdeel, wat regstreekse ondersteuning aan skole bied. 'n Verskeidenheid professionele persone, insluitend kringbestuurders, vakadviseurs en spesiale onderwysspesialiste (sielkundiges, maatskaplike werkers, leerondersteuningsadviseurs) bied ondersteuning aan skole vanuit die distrikskantore.

Die huidige verspreiding van skole word hieronder aangetoon

KRINGE												
Distrik		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Totaal
Kaapse Wynland	Skole	24	20	26	25	22	22	20	22	38	52	271
	Leerders	13 398	16 621	15 165	6 111	18 193	15 040	11 197	16 072	12419	17615	141 831
Eden en Sentraal Karoo	Skole	31	24	23	24	25	27	29	27			210
	Leerders	11 745	16 401	16 019	18 923	10 054	12 289	14 333	17580			117 344
Metro-Sentraal	Skole	21	21	19	19	22	20	20	19	20	20	201
	Leerders	12 585	10 450	11 175	10 551	14 755	13 038	13046	14478	13529	13092	126 699
Metro-Oos	Skole	17	18	20	20	19	20	18	19	20		171
	Leerders	19 112	19 527	19 277	20 771	19 985	19 906	16795	20925	20797		177 095
Metro-Noord	Skole	18	18	19	18	18	17	19	22	20	19	188
	Leerders	16 042	12 969	11 945	20 723	18 582	15 071	16 401	16307	17624	17293	162 957
Metro-Suid	Skole	22	22	23	22	20	22	22	23	22		198
	Leerders	19 925	20 095	18 905	19 048	19 699	18 118	19 878	18676	18455		172 799
Overberg	Skole	29	30	25								84
	Leerders	10 330	20 468	10 043								40 841
Weskus	Skole	25	25	23	24	29						126
	Leerders	14 918	9 445	18 091	7 647	10 247						60 348
Groot totaal	Skole	187	178	178	152	155	128	128	132	120	91	1 449
	Leerders	118 055	125 976	120 620	103 774	111 515	93 462	91 650	104 038	82 824	48 000	kkkkkkkkk

2.4 Belangrike beleidsonwikkeling en wetgewende veranderinge

Die Minister van Basiese Onderwys, handelend volgens artikel 4(1) van die *Wet op die Gebruik van Amptelike Tale, 2012 (Wet 12 van 2012)*, het haar voorneme om 'n taalbeleid vir die Departement van Basiese Onderwys aan te neem in *Staatskennisgewing 325 in Staatskoerant Nr. 38679* gedateer 7 April 2015 gepubliseer en 'n beroep gedoen op skriftelike voorleggings deur belanghebbendes en belangstellende lede van die publiek. Die konsepbeleid sluit aspekte in soos die gebruik van amptelike tale deur die Departement van Basiese Onderwys, kapasiteitsbou, kommunikasie met lede van die publiek wie se voorkeurtal nie een van die amptelike tale van die Republiek van Suid-Afrika is nie, kommunikasie met lede van die publiek wie se voorkeurtal Suid-Afrikaanse Gebaretaal is en meganismes vir klagtes.

'n Beroep op skriftelike voorleggings deur belanghebbende liggeme en lede van die publiek is op 5 Mei 2015 in *Staatskoerant Nr. 38763, Staatskennisgewing 395 van 2015*, deur die Minister van Basiese Onderwys gepubliseer, wat die voorneme bekendgemaak het om die konsepbeleid van die Departement van Basiese Onderwys oor MIV, SOI's en TB ingevolge artikel 3(4)(o) van die *Wet op Nasionale Onderwysbeleid, 1996 (Wet 27 van 1996)* goed te keur. Die konsepbeleid behels onder meer leidende beginsels en beleidstemas soos bemagtigende omgewing, voorkoming, behandeling, versorging, berading en ondersteuning, impakversagting, werkplekkwessies en die bestuur van beleidsrespons met betrekking tot MIV, SOI's en TB.

'n Beroep op skriftelike voorleggings deur belanghebbende liggeme en belangstellende lede van die publiek oor die *konsep wysigingsbeleid insake die afneem, administrasie en bestuur van die Nasionale Senior Sertifikaat-eksamen* is op 25 Mei 2015 in *Staatskoerant Nr. 38771, Staatskennisgewing 410*, deur die Minister van Basiese Onderwys gepubliseer. Die gepubliseerde konsep wysigingsbeleid wysigings aan die nasionale beleid oor die afneem, administrasie en bestuur van die assessering van die Senior Sertifikaat ingesluit, gepubliseer by wyse van *Staatskennisgewing Nr. 1081 in Staatskoerant Nr. 26789* van 17 September 2004 en gewysig as *Staatskennisgewing Nr. 827 in Staatskoerant Nr. 30267* van 7 September 2007; en *Staatskennisgewing Nr. 1151 in Staatskoerant Nr. 31535* van 31 Oktober 2008.

Die Departement van Basiese Onderwys het 'n kennisgewing in die *Staatskoerant Nr. 38820* gedateer 25 Mei 2015, *Staatskennisgewing Nr. 435*, gepubliseer waarin goedkeuring verleen is om 'n beroep op skriftelike voorleggings deur belanghebbendes te doen oor die *konsep gewysigde regulasies vir die uitreiking van sertifikate deur die raad vir gehalteversekering van algemene en verdere onderwys en opleiding, ingevolge artikel 27 van die Wet op die Gehalteversekering van Algemene en Verdere Onderwys en Opleiding, 2001 (Wet 58 van 2001)*. Die konsepregulasies sal sekere artikels van die regulasies wysig by wyse van invoegings en weglatings wat die uitreiking van sertifikate deur die Raad vir Gehalteversekering van Algemene en Verdere Onderwys en Opleiding sal reguleer.

Die Minister van Basiese Onderwys het ingevolge artikel 3(4)(l) en 7 van die *Wet op Nasionale Onderwys, 1996 (Wet 27 van 1996)*, deur publikasie in *Staatskoerant Nr. 39006* gedateer 20 Julie 2015, *Staatskennisgewing Nr. 620*, 'n beroep gedoen vir skriftelike voorleggings deur belanghebbendes oor die *nasionale beleid oor die afneem, administrasie en bestuur van die jaarlikse nasionale assesserings (JNA)*. Hierdie beleidsdokument sal die grondslag vorm vir die Minister van Basiese Onderwys om die norme en standaarde te bepaal, asook die prosesse en prosedures vir die afneem, administrasie en bestuur van die jaarlikse nasionale assessering (JNA), wat deel vorm van leerderprestasie soos bepaal in artikel 6A(2) van die *Suid-Afrikaanse*

Skolewet, 1996 (Wet 84 van 1996). Hierdie beleid sal dus vir alle openbare en onafhanklike skole geld.

Die Minister van Basiese Onderwys het ingevolge die *Wet op Nasionale Onderwys, 1996 (Wet 27 van 1996)* en die *Suid-Afrikaanse Skolewet, 1996 (Wet 84 van 1996)* 'n beroep op skriftelike voorleggings van belanghebbende liggame en lede van die publiek oor die konsepregulasies insake minimum eenvormige norme en standaarde vir provinsiale institute vir onderwyserontwikkeling en distriksentrums vir onderwyserontwikkeling in Suid-Afrika in Staatskoerant Nr. 39038, Staatskennisgewing Nr. 657, gedateer 31 Julie 2015 gepubliseer. Die doel van die konsepregulasies is om 'n regulatoriese raamwerk te voorsien om sekere van die belangrikste kwessies rakende die rolle van institute en sentrums waarna daar in die dokumente verwys word, aan te spreek, met 'n spesifieke fokus op infrastruktuur en toerusting, personeelvoorsiening, korporatiewe beheer en bestuur en befondsing.

Kennisgewing 482, gepubliseer in Staatskoerant Nr. 38822 van 29 Mei 2015, verklaar die voorneme van die Minister van Openbare Werke om die regulasies vir boubedryfontwikkeling gepubliseer in Staatskennisgewing 692, Staatskoerant 26427 gedateer 9 Junie 2004, te wysig.

Die Minister van Basiese Onderwys het op 25 Mei 2015 'n beroep op kommentaar oor die konsep- nasionale beleid oor die afneem, administrasie en bestuur van die Senior Sertifikaateksamen in Staatskennisgewing 420 in Staatskoerant Nr. 38810 gepubliseer. Hierdie konsepdokument maak onder meer voorsiening vir liggame wat betrokke is by die gehalteversekering van assessering, toegangsgelde en toegewings.

Die Minister van Basiese Onderwys het 'n versoek om kommentaar gerig oor die bepaling van minimum uitkomst en standaarde en 'n nasionale proses en prosedures vir die assessering van leerderprestasie soos uiteengesit in die beleidsdokument, nasionale beleid met betrekking tot die program- en bevorderingsvereistes van die Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R-12 in Staatskoerant Nr. 39405, gedateer 13 November 2015, soos gepubliseer in Staatskennisgewing 605. Dit dek wysigings aan vakke en tydstoekenning per vak.

Die konsepwysigings aan die beleidsdokument, nasionale beleid met betrekking tot die program- en bevorderingsvereistes van die NKV Graad R-12, en die afneem, administrasie en bestuur van die Senior Sertifikaat-eksamen is vir kommentaar in Staatskoerant Nr. 39399, Staatskennisgewing 605, gedateer 13 November 2015 gepubliseer. Dit sluit toevoegings tot die voorgeskrewe aantal amptelike tale en tydstoekenning per vak in.

Nuwe provinsiale wetgewende ingrypings

Die Wes-Kaap Onderwysdepartement is daartoe verbind om alle moontlike opsies te verken om toegang tot gehalte-onderwys te verbeter, veral in ons armste gemeenskappe. Die departement glo daarin om innoverend met skole en vennote in regering, die privaat sektor, die burgerlike samelewing en die skenkergemeenskap te werk om te verseker dat ons alle beskikbare hulpbronne gebruik om hierdie doelwit te bereik. Die departement implementeer 'n wye verskeidenheid maatreëls om toegang tot gehalte-onderwys in arm gemeenskappe te verbeter. Die jongste voorbeeld is die *Beleid oor Samewerkende Skole Loodsprogram*, in vennootskap met onderwysskenkers en steunorganisasies, wat op 31 Augustus 2015 goedgekeur is.

'n 'Samewerkende Skool' is 'n nuwe tipe openbare skool wat bestuur word in 'n vennootskap tussen 'n nuwingsgewende skoolondersteuningsorganisasie (die 'funksionerende vennoot') en die WKOD wat toesig sal hou oor prestasie, en die skool en die funksionerende vennoot as deel

van die openbare onderwysstelsel aanspreeklik sal hou. Die loodsprogram sal skoolleiers en funksionerende vennote in staat stel om toegang tot bykomende hulpbronne te verkry, en sal voorsiening maak vir meer buigsame bestuur om nuwe maniere te verken om die doeltreffendheid en effektiwiteit van onderrig te verbeter.

Skoolfunksionerende vennote sal deur middel van opleiding, bykomende hulpbronne, prestasiemonitering en gereelde terugvoer intensiewe ondersteuning aan onderwysers en skoolhoofde voorsien. Die oorkoepelende doel is om onderwysuitkomste vir leerders in hierdie skole te verbeter.

Die Wes-Kaapse Wet op Provinsiale Skoolonderwys, 1997 (Wet 12 van 1997) (die Wet) het op 16 Januarie 1998 in werking getree en die eerste wysiging daarvan is op 6 Desember 2010 goedgekeur. 'n Paar bepalings in die Wet het oortollig geraak en 'n paar het oorbodig geraak, aangesien dit nie ooreenstem met toepaslike wetgewende verwikkelinge in Suid-Afrika nie.

Die Wes-Kaapse Kabinet het op 24 Junie 2015 in beginsel goedkeuring verleen om konsepwetgewing op te stel om die Wes-Kaapse Wet op Provinsiale Skoolonderwys, 1997 (Wet 12 van 1997) te wysig. Die wysigings aan die Wes-Kaapse Provinsiale Wet op Skoolonderwys, 1997, het ten doel om 'n definisie te skrap en ander in te voeg en te vervang; om kruisverwysings na sekere statutêre bepalings te wysig; om verwysings na volwasse onderwys te verwyder; om voorsiening te maak vir die sentrale verkryging van goedere en dienste wat verband hou met onderwys in die provinsie, na tersaaklike raadpleging; om die monitering en ondersteuning van kurrikulumlewering by openbare skole te reguleer; om die Wes-Kaapse Onderwysraad te magtig om raadgewende verslae te verskaf; om voorsiening te maak vir die instelling en funksies van 'n Skole-Evalueringsowerheid; om voorsiening te maak vir die skepping van Samewerkende Skole en donateurbefondsde openbare skole; om voorsiening te maak vir die skepping van ingrypingsfasiliteite waarna leerders verwys kan word in sekere omstandighede; om weg te doen met vereistes vir die verkryging van toestemming van die Provinsiale Minister vir Finansies ten opsigte van sekere ooreenkomste; om 'n bepaling te skrap wat die sluiting van deel van 'n openbare skool magtig; om verdere voorsiening te maak vir die Provinsiale Minister om regulasies uit te vaardig; vir die verdere regulering van die bevoegdheid van die Provinsiale Minister om sekere norme en standaarde en die pligte en prosedures vir die skepping en verkiesing van verteenwoordigende leerderrade te bepaal; om 'n verouderde bepaling te skrap in verband met die magte van 'n kinderhof; om sekere toetse te magtig in verband met die toelating van 'n leerder tot 'n openbare skool vir leerders met spesiale onderwysbehoefte; om voorsiening te maak vir die verbruik of verkoop van alkoholiese drank op skoolpersele of gedurende skoolaktiwiteite onderworpe aan sekere voorwaardes; om voorsiening te maak dat 'n openbare skool vooraf skriftelike toestemming van 'n ouer moet verkry wat die leerder toelaat om skoolaktiwiteite buite die skoolterrein by te woon; om verdere oortredings te skep en vir sake wat daarmee in verband staan.

Regulasies ingevolge die Wes-Kaapse Wet op Provinsiale Skoolonderwys, 1997 (Wet 12 van 1997) is soos volg voorberei:

Die Regulasies insake die Instelling en Funksies van die Onderwysraad is in die Buitengewone Provinsiale Koerant No. 6910, gedateer 26 September 2011, gepubliseer. Hierdie regulasies bevat die samestelling van die Onderwysraad, die ampstermyn van lede, diskwalifikasie en beëindiging van lidmaatskap, ontbinding van die Raad, vakatures op die Onderwysraad, die Uitvoerende Komitee en vergaderings en prosedures. Die 2015-wysiging van die 2011-regulasies met betrekking tot die instelling en funksies van die Raad van Onderwys is op 14

Desember 2015 in *Buitengewone Provinsiale Koerant* Nr. 7549, *Provinsiale Kennisgewing* 435 gepubliseer om voorsiening te maak vir onder meer 'n verandering in die samestelling van die Raad van Onderwys, die voorlegging van 'n adviserende verslag aan die Provinsiale Minister, die termyn van raadslede, 'n verandering aan die minimum aantal vergaderings van die raad van twee na vier 'n jaar en 'n paar oorgangsbepalings.

Die Wes-Kaapse Provinsiale Regering se Rookbeleid, 2015 is op 15 Desember 2015 deur die Minister verantwoordelik vir Onderwys in die provinsie goedgekeur en onder dekking van Omsendbrief 0001/2016 versprei.

Uitdagings wat deur beleidsaangeleenthede gestel is

Skole:

Die Regulasies met betrekking tot Minimum Eenvormige Norme en Standaarde vir Skoolinfrastruktuur (November 2013) het 'n impak op die beplanning vir toekomstige geboue. Die potensiële impak hiervan sal 'n tydjie neem om te bepaal ten opsigte van bestaande geboue en groottes van skole.

3. Strategiese uitkomsgeoriënteerde doelwitte¹

Strategiese uitkomsgeoriënteerde doelwit	Verbetering in die vlak van taal en wiskunde in alle skole
Doelwitverklaring	<p>Leerders se akademiese prestasie in Taal en Wiskunde sal verbeter sodat, teen 2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Graad 3 leerders 'n slaagkoers van 50% in Taal en 64% in Wiskunde behaal in toetse wat ekstern opgestel en geadministreer word • Graad 6 leerders 'n slaagkoers van 48% in Taal en 48% in Wiskunde behaal in toetse wat ekstern opgestel en geadministreer word. • Graad 9 leerders 'n slaagkoers van 55% in Taal en 24% in Wiskunde behaal in toetse wat ekstern opgestel en geadministreer word
Strategiese uitkomsgeoriënteerde doelwit	'n Toename in die getal en gehalte van geslaagdes in die Nasionale Senior Sertifikaat
Doelwitverklaring	<p>Leerders se akademiese prestasie in die Nasionale Senior Sertifikaat (NSS) sal verbeter sodat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Die getal leerders wat in 2019 die NSS slaag 42 400 sal wees. • 'n Slaagkoers van 88% in 2019 behaal sal word. • Die getal leerders wat op B-graad vlak slaag, 21 200 sal wees. • Die getal leerders wat in 2019 Wiskunde slaag, 11 900 sal wees • Die getal leerders wat in 2019 natuurwetenskappe slaag, 9 700 sal wees.

¹ Let daarop dat die teikens vir die buitejare in die jaarlikse Prestasieplan van 2016/17 bygewerk is.

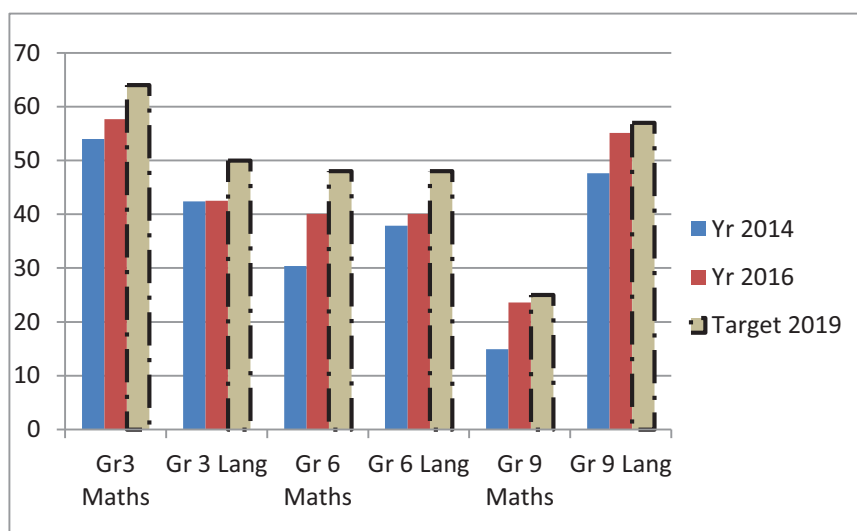

Strategiese uitkomsgeoriënteerde doelwit	'n Verbetering van die gehalte van onderwysvoorsiening in meer behoeftige gemeenskappe
Doelwitverklaring	<p>Die WKOD sal belê in ondersteuning vir behoeftige skole sodat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Die getal skole met 'n Graad 12-slaagkoers van minder as 70% teen 2019 verminder tot 'n syfer van nul. • Daar 'n afname in onderprestasie in ander grade is, soos gemeet deur die Jaarlikse Nasionale Assessering vir Graad 1 – 6 en 9 en die WKOD-toetse vir Graad 3, 6 en 9 (verwys na doelwit 1 en program 7 vir die teikens) • Die getal laerskole met swak uitslae in sistemiese toetse en 'n algehele slaagkoers van minder as 85% oor grade teen die einde van 2019 tot 30 verminder. • Die retensiekoers (Graad 10 tot 12) teen die einde van 2019 tot 68% styg. <p>Die getal besoeke vir skoolondersteuning sal gedifferensieer word om by die vereiste ondersteuning te pas.</p> <p>Infrastruktuur, maatskaplike ondersteuning en die voorsiening van fondse sal gerig word ten gunste van leerders en skole wat dit die nodigste het.</p>

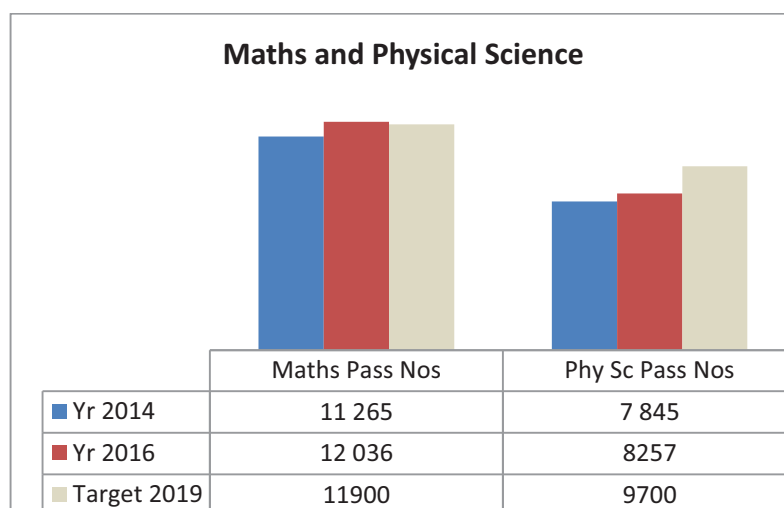
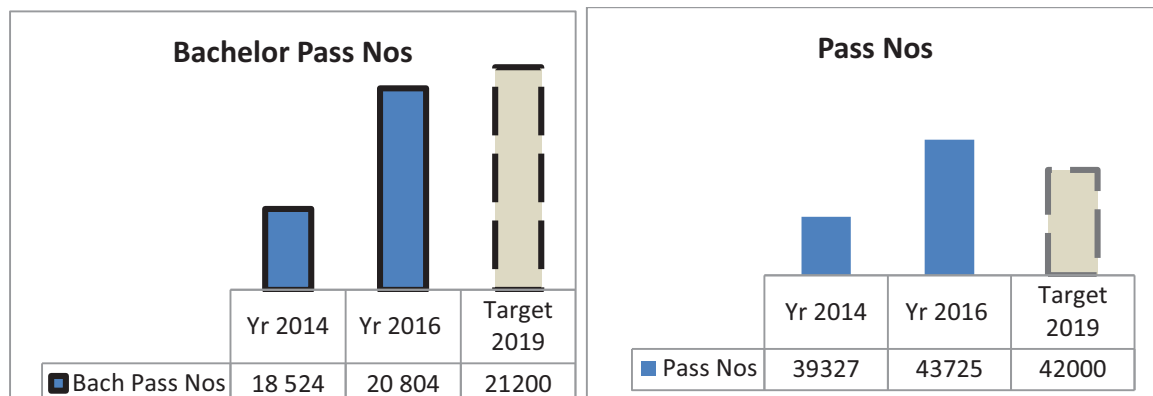
Vordering met teikens in Strategiese Plan

Doelwit 1: 'n Verbetering in die vlak van taal en wiskunde in alle skole

Die nuwe Taal- en Wiskundestrategie vir Graad R– 12 is in 2015 opgestel, beraadslaag, afgehandel en geïmplementeer, soos uiteengesit in die vyfjaarplan. Die WKOD se Sistemiese Toetse het belowende uitslae in veral Wiskunde opgelewer. As gevolg van groter verbeterings as wat voorspel is, is die vyf-jaar teikens in die Jaarlikse Prestasieplan van 2016/17 hersien.

Doelwitte 2 en 3: 'Toename in die getal en gehalte van geslaagdes in die Nasionale Senior Sertifikaat' en 'Toename in die gehalte van onderwysvoorsiening in armer gemeenskappe'.

4. Prestasie-inligting per program

4.1 Program 1: Administrasie

Doelwit

Om algehele bestuur van die onderwysstelsel te verskaf in ooreenstemming met die Wet op die Nasionale Onderwysbeleid, die Wet op die Bestuur van Openbare Finansiële Bestuur, en ander beleidsrigtings

Die Administrasieprogram bestaan uit die volgende subprogramme:²

Subprogram 1.1: Kantoor van die LUR

Om voorsiening te maak vir die funksionering van die kantoor van die Lid van die Uitvoerende Raad (LUR) vir Onderwys, in lyn met die ministeriële handboek

Subprogram 1.2: Korporatiewe Dienste

Om aan die onderwysstelsel bestuursdienste te voorsien wat nie bepaald op onderwys gerig is nie.

Subprogram 1.3: Onderwysbestuur

Om onderwysbestuursdienste vir die onderwysstelsel te voorsien.

Subprogram 1.4: Menslike Hulpbronontwikkeling

Om menslike hulpbronontwikkeling vir kantoorgebaseerde personeel te verskaf.

Subprogram 1.5: Onderwysbestuursinligtingstelsel (OBIS)

Om 'n Onderwysbestuursinligtingstelsel ingevolge die Nasionale Onderwysinligtingsbeleid beskikbaar te stel.

Strategiese doelwitte³

Program 1: Strategiese doelwitte	
Strategiese doelwit 1.1 Doelwitverklaring	Ontwikkel en implementeer 'n 5-jaar plan vir onderwyserontwikkeling. 1. Tweejaarlikse vergaderings tussen die WKOD en HOI's en DHOO om pre-diens vir onderwysers te beïnvloed 2. Ontwikkel en implementeer 'n vyf-jaar plan vir in-diens onderwyserontwikkeling (insluitend responsiwiteit op inligting uit toetsing; profielsamestelling van onderwysers; opleiding vir e-leer) 3. Ontwikkel en implementeer 'n omvattende onderwyser-aansporingsprogram vir onderwyserontwikkeling om die professionaliteit, onderrigvaardighede, vakkennis en rekenaargeletterdheid van onderwysers en skoolhoofde te verbeter 4. Werf, keur en behou bekwame en goeie-gehalte skoolhoofde en departementshoofde

²Die sub-program vorm deel van die nasionale sektor se templaar en is kategorieë wat deur Tesourie befonds word. Die fondse in Program 1 dek die koste in verband met die administrasie van die stelsel

³Die Strategiese doelwitte aangedui in die Strategiese Plan vir 2015 – 2019 word volledig hier aangegee

Strategiese doelwit 1.2 Doelwitverklaring	Verbeter administratiewe en ander steun aan skole, wat toenemend deur aanlyn dienste verskaf word.
	5. Verskaf alle gemandateerde dienste doeltreffend aan skole en monitor tevredenheidsvlakke deur middel van klagtemeganismes en 'n jaarlikse kliëntetevredenheidsopname. 6. Benut aanlyn dienste toenemend en optimaal om dienslewering te bespoedig en elimineer ondoeltreffendhede sodat die WKOD dienste aan skole, onderwysers, ouers en leerders op enige tyd, op enige plek lewer (e-Administrasie) 7. Onderwysbeplanning moet data-gedrewe en verantwoordbaar wees

Strategiese doelwitte, prestasie-aanwysers, beplande teikens en werklike prestasie

Finansieel

Die WKOD het 98,82% van die goedgekeurde aansuiweringsbegroting vir 2016/17 bestee.

Fondse is aangewend om die doelwitte van Aksieplan 2019, na Skoolonderwys 2030 en die drie doelwitte van die WKOD te bereik. 73.3.0% van die begroting is toegeken vir die vergoeding van werknemers(VVW) en meer as R1.519 miljard vir 6 voorwaardelike toelaes en noodsaaklike dienste. Die WKOD is verbind tot oordeelkundige besteding ten einde fondse te verskuif om in die behoeftes te voorsien van diegene wat ondersteuning die meeste nodig het.

Besparings is aangeteken in die begroting vir die vergoeding van werknemers(VVW), hoofsaaklik as gevolg van minder as verwagte tydelike aanstellings (gedurende die maande van Julie en Januarie) en vakatures onder opvoeders en staatsamptenare in die departement as gevolg van die stadige vulling van vakante poste en 'n besparing in toelaes wat aan laer-vlak werknemers betaal is wat in hoër-vlak vakante poste waargeneem het.

Besparings is aangewend vir die verbetering van skoolinfrastruktuur en hulp aan skole wat finansiële uitdagings in die gesig staar. Oordragbetalings is aan skole gemaak om voorsiening te maak vir geen-skoolgeld-skole, vir vergoeding vir vrystelling van skoolgeld, vir hulpbronne, om skuld vir munisipale dienste te verlig en om bykomende, aanvullende handboeke vir alle grade te verkry. Die goedgekeurde verkrygingsplan is betyds uitgevoer en vordering is op 'n kwartaallike basis gerapporteer.

Die WKOD het steeds op goeie korporatiewe beheer gefokus. Die Ouditeur-Generaal van Suid-Afrika het in sy audit van die 2015/16 finansiële jaarstate beslis dat die state in alle wesenlike opsigte 'n redelike weergawe van die finansiële posisie van WKOD is. Die OGSA het ook beslis dat die WKOD geen wesenlike nadelige aanwysers gehad het nie.

Mensebestuurspraktyke

Die bestuur van posttoekennings aan skole in die WKOD is van kritieke belang vir die sukses van skole.

Raadpleging tussen die Minister van Onderwys vir die Wes-Kaap ten opsigte van die bekostigbare mandjie van opvoederposte vir 2017 en die verspreiding van die bekostigbare mandjie van poste tussen die Departementshoof en die Vakbonde en belanghebbende partye is afgehandel op 1 Augustus 2016. Gegewe die fiskale uitdagings wat betref die vergoeding van werknemersbegroting vir die 2016/7 MTBR en die 2017/8 MTBR, was die WKOD se hoofdoelwit om nie die aantal opvoederposte by onderwysinstellings te verminder nie. Dit was moontlik gemaak deur kostebekampende maatreëls in te stel. Die bekostigbare mandjie

van poste vir 2016 was gehandhaaf op 32 039 vir die 2017 akademiese jaar met die oog daarop om stabiliteit by onderwysinstellings te verseker. 'n Herprioritering van sekere postoeuwysings is gedoen binne die postoeuwysings vir die 2017 akademiese jaar ten einde 49 poste toe te ken vir waglyste en leerderondersteuningsbehoefte by Spesiale Skole. Stappe is geneem om te verseker dat die opvoeder/leerder verhouding van 1:37 in primêre skole en 1:33 in hoërskole gehandhaaf word.

Die volgende tabel verskaf die postoeuikennings vir die 2011- tot 2017- akademiese jare:

Akadiese Jaar	Poste Toegeken
2011	30 989
2012	31091
2013	31091
2014	31357
2015	32033
2016	32039
2017	32039

Die WKOD streef voortdurend daarna om die onderwyser:leerder verhouding in die Grondslagfase te verbeter.

Die geskikte plasing van botallige onderwysers is noodsaaklik om te verseker dat hulle vaardighede ten beste benut word om tot verbeterde onderwysuitkomste by te dra. Die salarisse wat betaal word aan botallige onderwysers het 'n negatiewe uitwerking op opsies vir die aanstelling van onderwysers wat elders benodig word. Die WKOD het die 2016 akademiese jaar begin met 'n totaal van 321 botallige opvoeders. Teen 31 Desember 2016 het die WKOD die getal oortollige opvoeders verminder na 147. Dit is 'n vermindering van 54 % in botallige opvoeders.

Die Departement het, na die uitreiking van die 2017 akademiese jaar se opvoederpersoneelstaat vir gewone openbare skole op 19 Augustus 2016 en spesiale openbare skole op 26 Augustus 2016, begin met die proses van identifisering van opvoeders wat botallig verklaar moet word/reeds botallig verklaar, en om dit op te weeg teen die vakante substantiewe poste vir die 2017 akademiese jaar.

Daar was 446 botallige opvoeder aan die begin van die 2017 akademiese jaar. Met ingang van 31 Maart 2017 is die totale getal botallige opvoeders na 194 verminder as gevolg van 101 uitredes en 151 plasings/heropnames teen vakante substantiewe poste. Dit verteenwoordig 'n vermindering van 57% in botallige opvoeders. Voorsiening is gemaak in die bekostigbare mandjie van poste vir 250 botallige onderwysers in die 2016 akademiese jaar maar slegs vir 200 botallige poste vir die 2017 akademiese jaar.

Die Beleid oor Ongeskiktheidsverlof en Aftrede weens Swak Gesondheid (PILIR) is daarop gemik om te verseker dat slegs diegene wat geregtig is op verlof met betaling dit ontvang, en dat daar geen onnodige vertraging is om geregtigheid op verlof of oorbetalings vir diegene wat nie op verlof geregtig is nie, te bepaal nie.

Die Departement het daarin geslaag om 358 van die lys van 717 Funza Lushaka beurshouers wat hulle studies aan die einde van 2015 afgehandel het te plaas in 2016 teen vakante substantiewe poste. Dit verteenwoordig 'n 49.9% plasingskoers van Funza Lushaka beurshouers.

Die Departement het 331 van die lys van 737 Funza Lushaka beurshouers wat hulle studies aan die einde van 2016 afgehandel het teen vakante substantiewe poste geplaas. Dit verteenwoordig 'n 44.9% plasingskoers van Funza Lushaka beurshouers gedurende die tydperk 1 Januarie 2017 tot 31 Maart 2017. Dit moet gemeld word dat die fees-must-fall veldtog veroorsaak het dat studente by sekere universiteite slegs hulle finale eksamens in Januarie 2017 klaargeskryf het, wat 'n impak gehad het op die bevestigde getal kwalifiserende gegradueerdes wat geplaas moes word.

Vir die begin van die skooljaar in 2017 het die WKOD weer op die permanente aanstelling van nuwe toetreders gefokus (wat Funza Lushaka beurshouers insluit). Die sukses van die werwingsveldtog het gelei tot 1 043 nuwe toetreders wat aangestel is. Altesaam 1 126 opvoeders is met ingang van 1 Januarie 2017 permanent aangestel.

In 2016/7 is die fokus weereens geplaas op die advertering en vul van adjunk-skoolhoof- en skoolhoofposte. Hierdie poste is in elk van die WKOD-vakaturelyste en in spesiale vakaturelyste geadverteer en is geprioritiseer om die spoedige verwerking van aansoeke te verseker.

Die WKOD het voortgegaan om die aanstellingsvereistes en keuringsprosesse vir skoolhoofde, adjunk-skoolhoofde en departementshoofde te versterk. Bevoegdheid-gebaseerde assesseringsinstrumente (BGA) is gebruik om te help met die werwing en keuringsprosesse vir bevorderingsposte in 2016/17. Waar skoolbeheerliggame nie gebruik gemaak het van die BGA instrument as deel van die werwing en keuringsproses nie, het die gedelegeerde owerheid die benoeming goedgekeur op voorwaarde dat die nuut-aangestelde opvoeder onderwerp word aan 'n BGA vir professionele ontwikkeling. Terugvoer aan individue het gehelp met die ontwikkeling van ingeligte individuele Ontwikkelingsplanne vir nuut-aangestelde hoofde, adjunk-hoofde en departementshoofde.

Die data oor nuwe skoolhoof-aanstellings in onderstaande tabel sluit aanstellings vir die tydperk 1 April 2016 – 31 Maart 2017 in en dui aanstellings by alle openbare skole in.

Nuwe skoolhoofde per jaar									
Distrikte	Totale getal skole	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Totaal
Kaapse Wynland	272	22	20	10	19	25	25	27	148
Eden & Sentraal Karoo	219	13	12	9	27	32	17	27	137
Metro-Sentraal	210	30	14	6	24	38	22	26	160
Metro-Oos	146	21	6	10	12	29	19	27	124
Metro-Noord	208	16	10	16	14	30	13	33	132
Metro-Suid	190	18	8	8	5	25	16	23	103
Overberg	83	9	5	4	9	18	5	2	52
Weskus	129	13	11	5	15	14	6	11	75
Totaal	1 457	142	86	68	125	211	123	176	931

Inligting en Kommunikasie

Onderwysbestuurinligtingstelsel

In 2016/17 het die WKOD se provinsiale Sentrale Onderwysbestuursinligtingstelsel (SOBIS) na 'n nuwe platform toe gemigreer om die verouderde tegnologie te vervang en om gevolglik stelseltoegang en prestasie te verbeter. Die migrasie het gelei tot 'n verhoging in doeltreffendheid en verdere verbeterings en integrasie met kontemporêre tegnologie moontlik gemaak. SOBIS is steeds die WKOD se primêre leerderinskrywingstelsel wat sakeprosesse aanbied. Dit verskaf data wat deurslaggewend is vir gesonde besluitneming. Alhoewel die DBO LURITS as die nasionale bron van leerderinskrywing verklaar het, en sodoende weggedoen het met die verpligte uitvoering van die Jaarlikse Skoolopnameprofielname die 10de dag (SNAP) opnames, het die WKOD gekies om die aanlyn-implementasie van hierdie opnames te handhaaf om kontinuïteit te verseker met die voorsiening van betroubare data.

'n Kwartaallikse moniteringsinstrument is deur distriksamptenare gebruik om vordering by skole met betrekking tot sekere kommerwekkende aangeleenthede deur EduInfoSearch na te spoor. Skoolverbeteringsplanne is op SOBIS opgelaa. Die WKOD het ook die Skooltoelating-bestuursinligting module op SOBIS verder verfyn en skole en distrikte bygestaan met die plasing van leerders vir 2017.

Die WKOD se e-Werwingstelsel blyk 'n sukses te wees en het bygedra tot verhoogde doeltreffendhede in die stelsel en die identifisering van meer geskikte kandidate. Alle vakatures word op die aanlynstelsel gepubliseer en aansoeke kan slegs deur hierdie stelsel gemaak word. Tot op datum het 63 074 gebruikers geregistreer en 34 749 gebruikers het profiele voltooi op die stelsel. Fase II (outomatisering van die beheerliggaamproses) is suksesvol geloods in 2016 met volle ontplooiing vir 2017 geskeduleer.

Kommunikasie

Onderwys is steeds 'n onderwerp van intense media belangstelling, te oordeel aan die aantal verslae waarin die WKOD genoem word. Die getal van hierdie berigte het met 46.3% toegeneem van 4 305 in 2015/16 tot 8 018 in 2016/17.

Die WKOD het vier veldtogte gedurende 2016/17 bestuur om belangrike doelwitte en inisiatiewe te ondersteun.

Dit het 'n intensiewe radioveldtog ingesluit om wenke aan ouers te verskaf oor wat hulle by die huis kan doen om kinders se vaardighede in taal en wiskunde te versterk. Die veldtog het 294 radioinsette in drie tale op nege radiostasies dwarsoor die provinsie ingesluit.

Die WKOD het 'n kleurvolle publikasie aan 54 000 NSS kandidate versprei wat studiewenke en voorbeeld-eksamen vraestelle bevat vir sewe hoë-inskrywing vakke om Graad 12 leerlinge te help voorberei vir die 2016 NSS eksamens.

Die departement het digitale media gebruik om belangstelling in e-Leer aan te moedig, om bewussyn van die provinsie se e-Leer Spelwysiger-inisiatief te bevorder en om onderwysers aan te moedig om digitale leer en onderrigmateriale voor te berei. Die veldtog het gebruik gemaak van videos, 'n veldtog webtuiste, reklame op sosiale media en 'n Facebook-blad. Die videos het meer as 76 000 kykers gelok en die Facebook veldtog het meer as 2.8 miljoen indrukke geregistreer.

Die departement het beide digitale en tradisionele media gebruik vir 'n Inskrywings 2018 veldtog vroeg in 2017. Die veldtog het reklame in 15 gemeenskapskoerante en vyf radiostasies ingesluit. Die digitale veldtog het spesifieke gehore geteiken deur Facebook en aanlyn uitgawes van poniekoerante.

Die departement het 'n begin gemaak met die Jaar van die Onderwyser as hooftema vir 2017 deur plakkate in die hoofkantoor en bewusmaking op die WKOD webtuiste.

WKOD aanlyn, die WKOD se webtuiste, het meer as 1.1 miljoen unieke besoeke gelok (1 149 436) teen Februarie van die 2016/17 boekjaar.

Internet projekte het ingesluit die voortgesette verfyning van die e-Portaal, 'n sleutelkomponent van die e-Leer Spelwysigerprojek. Dit het 'n aktiwiteit ingesluit waardeur die kurrikulum gekarteer is om onderwerpe te identifiseer in elke vak vir elke graad wat digitale inhoud verg. Hierdie is 'n voortgesette aktiwiteit.

Die departement het 'n gedetailleerde e-Leer ekosisteem bloudruk ontwikkel wat deurlopende ontwikkeling van aanlyn ondersteuning vir onderrig en leer sal ingee.

Die WKOD het 'n aanlyn koppelvlak vir intydse stroming van Telematiek lesse aan Graad 11 leerders deur middel van Youtube ontwikkel wat 'n voorbeeld is van hoe digitale tegnologie gebruik kan word om virtuele klaskamers te skep.

Hoogtepunte van die jaar vir WKOD se Kliëntedienste het ingesluit die ontvangs van die Brons Toekenning vir die beste Batho Pele span, toegeken deur die Premier as deel van die 2016 Toekennings vir Diensuitnemendheid.

Die Direkoraat: Kommunikasie het 'n reeks publikasies geproduseer of meegehelp om dit te produseer, insluitend die WKOD se Jaarverslag; Jaarlikse Prestasieplan; *WKOD@work*, 'n interne nuusbrieff, en die WKOD se koerant, *Education Update*.

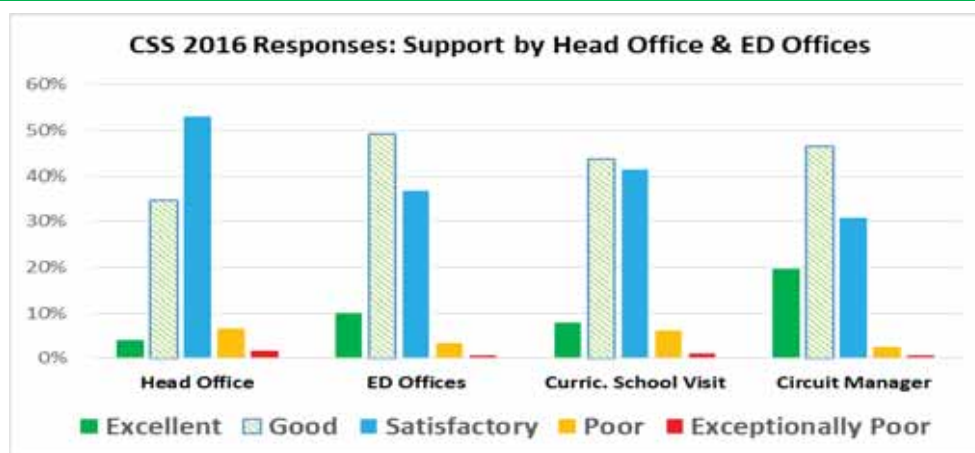
Die WKOD se kliëntetevredenheidsopname is vir die agste jaar in 2016 uitgevoer. Alle skole in die provinsie is vir die eerste keer getoets en nie net 'n steekproef soos in vorige jare nie. Vyf opvoeders per skool, op verskillende posvlakke, het in elke jaar die vraelyste voltooi.

Posbenaming	Getal respondente	% van ALLE
Skoolhoof	722	23%
Adjunk-Skoolhoof	360	11%
DH	541	17%
Senior Opvoeder	191	6%
Opvoeder	885	28%
Ander	432	14%
	3 131	100%

Oorhoofs gesien, dui die tellings op 'n verbetering in diensleweringvlakke.

Ondersteuning deur Hoofkantoor en OD bestuurders						
Kategorie	Tydperk	Uitstekend	Goed	Bevredigend	Swaak	Uiters swak
Hoofkantoor	2014	2%	31%	55%	10%	2%
	2015	3%	33%	52%	10%	1%
	2016	4%	35%	53%	7%	2%
Onderwysdistrikskantoor	2014	7%	47%	40%	5%	0,3%
	2015	9%	50%	38%	3%	0%
	2016	10%	49%	37%	3%	0%
Ondersteuning in kurrikulum-skoolbesoeke	2014	7%	42%	41%	9%	2%
	2015	9%	42%	36%	11%	3%
	2016	8%	44%	41%	6%	1%
IBB- bestuursondersteuning	2014	17%	44%	35%	3%	1%
	2015	19%	48%	28%	4%	1%
	2016	20%	46%	31%	3%	0%

Alle amptenare word na aanleiding van posbeskrywings en prestasie-ooreenkomste aanspreeklik gehou. Amptenare by hoofkantoor word vir tydig en deskundige ondersteuning aan distrikte verantwoordelik gehou. Distrikte word vir ondersteuning aan skole en die prestasie van onderwysers en leerders aanspreeklik gehou.

Alle skole het aanlyn Skoolverbeteringsplanne (SVP'e) voltooi, met teikens vir 3 jaar. Die SVP spesifiseer stappe wat elke skool sal instel om die gestelde teikens in hulle SVP'e te bereik. Die waarde van die aanlyn-verbeteringsplan is dat alle skole op belangrike ingrypings vir verbetering wat verband hou met wesenlike praktyke en provinsiale strategiese fokuspeunte. fokus. Die SVP vorm ook deel van die aanspreeklikheid-stelsel, aangesien die ondertekenaars van die plan die skoolhoof, die SBL en die WKOD behels.

Die WKOD het in 2016/7 kwartaallike Skoolverbeteringsmonitering (SVM) uitgevoer wat aan die Skoolverbeteringsplanne gekoppel is. Die SVM vir 2016/17 het die gebruik van handboeke en werkboeke en die sleutelaspekte van hulpbronvoorsiening en skoolfunktionaliteit nagespoor. Aangesien die verslae aanlyn vasgelê is, kon die data onttrek en gebruik word om snelle ondersteuning in te lig. Die data het in die besonder die WKOD in staat gestel om op hoogte van die aflewering van werkboeke en handboeke te bly. Aanspreeklikheid word

uitgebrei deur die toesighoudende rolle wat deur Provinsiale en Nasionale Tesourie vervul word. Alle afdelings van die WKOD het ooreenstemmende afdelings in die Departement van Basiese Onderwys waardeur strome van verslagdoening, prestasie-ontleding en vooruitskattings gehandhaaf word. Die Departement van die Premier speel 'n toesighoudende rol oor belangrike WKOD-projekte, wat deur die Provinsiale Paneelbord en die aanlyn Biz-projekte-hulpmiddels gevolg word. Beheer word deur interne én eksterne ouditprosesse op kontroles uitgeoefen, wat daartoe bydra om funksionaliteit en omsigtige bestuur te verseker.

Wesenlike aanspreeklikheid berus in die formele verhouding tussen die WKOD en UMALUSI, die nasionale gehalteversekeringsliggaam vir leeruitkomste. Hierdie liggaam bied versekering oor die uitslae van die Nasionale Senior Sertifikaat. Hulle funksie sluit moderering van assesserings- en eksamenprosesse in die Wes-Kaap in.

Soortgelyk aan alle staatsdepartemente landwyd het die WKOD aan 'n nasionale moniteringsoefening, die assesseringshulpmiddel vir bestuursprestasie (MPAT), van vier gebiede van korporatiewe beheer deelgeneem: Strategiese Beplanning, Menslike Hulpbronne, Korporatiewe Beheer en Aanspreeklikheid en Finansiële Bestuur. Die MPAT het ten doel om te bepaal of departemente nakomend is, nienakomend is of slim werk op daardie gebiede.

Heelskoolevaluering, wat oor drie of vyf dae plaasvind na gelang van die grootte van die skool, is gegrond op nege gebiede vir evaluering wat in die HSE-beleid bepaal word: i) Basiese funksionaliteit; ii) Leierskap, bestuur en kommunikasie; iii) Korporatiewe beheer en verhoudinge; iv) Gehalte van onderrig en leer en onderwyserontwikkeling; v) Kurrikulumlewering en hulpbronne; vi) Leerderprestasie; vii) Skoolveiligheid, sekuriteit en dissipline; viii) Skoolinfrastruktuur; en ix) Ouers en gemeenskap.

129 skole is in 2016/17 geëvalueer. Volle evaluasies is by 75 skole uitgevoer en gefokusde evaluasies, gebaseer op vier areas vir evaluering, is uitgevoer by 54 skole vanaf Mei tot Augustus 2016. Die bevindinge is gedeel in gefokusde evaluerings en tendensverslae, benewens die uitgebreide individuele verslae wat aan die geselekteerde skole voorsien is.

'n Voor-loods- en loodsprogram is uitgevoer in voorbereiding vir 'n hersiene skoolevalueringsmodel. Twaalf (12) skole is ingesluit in die voor-loods in Oktober 2016 om die evalueringskedgeule en standaarde te toets. Vier en twintig (24) skole is ingesluit in die loods van Februarie tot Maart 2017 om prosesse soos korter kennisgewingtydperke, korter duur van 2 dae en leswaarneming in alle klaskamers te toets.

Die tweede Wes-Kaapse Raad van Onderwys is formeel ingestel kragtens die *Regulasies met betrekking tot die Raad van Onderwys vir die Provinsie van die Wes-Kaap*. Die nuwe raad, bestaande uit vorige asook nuutaangestelde lede, sal oor die volgende drie jaar tegniese kennis en kundige advies aan die Minister verskaf, insluitend leiding oor die verbetering van taal en wiskunde, veral in Graad 8 en 9 en in die Grondslagfase; die integrasie van IKT in die klaskamer; hoe om ouerbetrokkenheid te versterk, wat 'n voortgesette probleem in onderwys regoor die wêreld is; en hoe om te verseker dat alle rolspelers in onderwys aanspreeklik is vir wat van hulle verwag word.

.

Strategiese Doelwitte

Program 1							
Strategiese doelwitte	Werklike prestasie 2013/2014	Werklike prestasie 2014/2015	Werklike prestasie 2015/2016	Beplande teiken 2016/2017	Werklike prestasie 2016/2017	Afwyking van beplande teiken teenoor Werklike Prestasie 2016/2017	Kommentaar oor afwykings
1.1.1 Plan vir onderwyserontwikkeling	Nuut	Nuut	Omvangsbepaling van plan uitgevoer	Plan geïnisieer	Plan geïnisieer	Geen	nvt
1.1.2 Onderwysers wat twee-week kursusse by die Kaapse Onderwys- en Leierskapsinstituut bywoon	Nuut	Nuut	1 947	1 250	1 215	- 35	Die aanbod het gefokus op 'n reeks sessies vir dieselfde begunstigdes ten einde omvattende ondersteuning te verskaf aan die Graad R -3 ingrypingsprogram
1.1.3. Getal onderwysers wat IKT integrasie opleiding bywoon	Nuut	Nuut	Nuut	3 000	7 352 in 368 sessies	4 352	Die opname deur opvoeders was entoesiasies.
1.2 Getal skole wat aanlyn-bestuursdienste gebruik om sake te doen	Nuut	Nuut	1 522	1 516	1 517	1	Alle oop skole het aanlyn-bestuursdienste gebruik om sake te doen

Prestasie-aanwysers

Program 1							
Programprestasiemaatstaf	Werklike prestasie 2013/2014	Werklike prestasie 2014/2015	Werklike prestasie 2015/2016	Beplande teiken 2016/2017	Werklike prestasie 2016/2017	Afwyking van beplande teiken teenoor werklike prestasie vir 2016/2017	Kommentaar oor afwykings
PPM101: Getal openbare skole wat die skool administratiewe bestuurstelsels gebruik om data elektronies aan die nasionale leerderopspoorstelsel te voorsien	Nuut	1 524	1 522	1 516	1 517	1	100% van oop skole gebruik skooladministrasie en bestuurstelsels om data te verskaf vir die nasionale leerderopspoorstelsel.
PPM102: Getal openbare skole wat elektronies gekontak kan word (e-pos)	Nuut	1 524	1 522	1 516	1 517	1	100% van oop openbare skole kan elektronies of per e-pos gekontak word.

Program 1							
Programprestasiemaatstaf	Werklike prestasie 2013/2014	Werklike prestasie 2014/2015	Werklike prestasie 2015/2016	Beplande teiken 2016/2017	Werklike prestasie 2016/2017	Afwyking van beplande teiken teenoor werklike prestasie vir 2016/2017	Kommentaar oor afwykings
PPM103: Persentasie van onderwys huidige besteding wat aangewend word vir nie-personeel items	21.52%	19.42%	18.87%	19.85%	21.36%	- 1.51%	Die verskil is te wyte aan addisionele befondsing wat ontvang was uit die Aansuiweringsbegrotingproses om die finansiële druk op gewone openbare skole te verlig. Die twee hoofareas waar die druk bestaan het en waar die addisionele befondsing aangewend is was in norme en standaarde en munisipale dienste.
PPM104: Getal skole wat deur distriksamptenare besoek word vir die doel van monitering en ondersteuningprosesse	Nuut	Nuut	1 522	1 516	1 517	1	100% van oop skole is besoek deur distriksamptenare vir monitering en ondersteuningprosesse

Strategie om gebiede van onderprestasie te oorkom

Die volgende is die belangrikste strategieë van die WKOD om onderprestasie aan te spreek:

Posvoorsiening wat verseker dat onderwysers geplaas word by die skole wat aan die vereistes van skole voldoen.

Werwing, keuring en aanstelling van skoolhoofde (aandag aan die verbetering van keuringskriteria en opleiding van SBL'e in hierdie verband; opleidingsgeleenthede vir aspirant-skoolhoofde)

Aandag aan die aanstelling en ondersteuning van departementshoofde en adjunkskoolhoofde by skole

Opleiding van onderwysers en amptenare, soos nodig

Skoolverbeteringsplanne, Distriksverbeteringsplanne en Skoolverbeteringsmonitering

Gebruik van aanlyn-prosesse om die voorsiening van hulpbronne en dienste te stroomlyn en bespoedig

Vrystelling van skoolgeld vir behoeftige skole in kwintiel 4 en 5

Bystand aan skole ten opsigte van munisipale skuld

Die Direkoraat Interne Kontrole gee terugvoer aan bestuur ten opsigte van nienakoming en tekortkominge in interne kontroles

Hersien sakeprosesse, soos nodig

Verseker volgehoue verbetering in die toepassing van verkrygingsprosedures
Kwartaallike bywerking van alle bateregisters

Veranderinge aan beplande teikens

Geen

Die uitgawes aangegaan in Program 1 het bygedra tot die bereiking van die volgende belangrike uitsette vir die WKOD:

- Bestuur van die diensstaat van die WKOD, werwing van onderwysers en staatsamptenare, personeelontwikkeling en prestasiebestuur, werknemerwelstand en arbeidsverhoudinge.
- Die WKOD Strategiese Plan, kwartaallike verslae oor organisatoriese en skoolprestasie en die jaarverslag van die WKOD
- Samestelling van finansiële beplannings- en verslagdoeningsdokumente, insluitende die Skattings van Provinsiale Inkomste en Uitgawes (SPIU), maandeliks in-jaar moniteringsverslae (IJM) en die tussentydse en finansiële jaarstate
- Verkryging van bates, goedere en dienste, in lyn met die strategiese doelwitte van die departement en soos weerspieël in die goedgekeurde verkrygingsplan. Die goedgekeurde verkrygingsplanitems is betyds uitgevoer en vorderingsverslagdoening geskied kwartaalliks.
- Instandhouding van die WKOD-bateregister
- Betaling van verskaffers binne 30 dae
- Instandhouding en verdere ontwikkeling van die Sentrale Onderwysbestuursinligtingstelsel

Sub-programuitgawes

Naam van Subprogram	2016/17			2015/16		
	Finale Begroting	Werklike uitgawes	(Oor)/ Onderbesteding	Finale begroting	Werklike besteding	(Oor)/ Onder besteding
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000
1.1 Kantoor van die LUR	6,922	6,922	-	7,663	6,917	746
1.2 Korporatiewe Dienste	276,672	269,148	7,524	284,579	263,987	20,592
1.3 Onderwysbestuur	1,122,194	1,047,295	74,899	990,251	928,826	61,425
1.4 Menslike Hulpbronbestuur	1,506	1,506	-	1,552	1,552	-
1.5 Onderwysbestuursinligtingstelsel (OBIS)	20,060	20,060	-	33,327	29,406	3,921
Totaal	1,427,354	1,344,931	82,423	1,317,372	1,230,688	86,684

4.2 Program 2: Openbare Gewone Skoolonderwys

Doelwit

Om openbare gewone onderwys vanaf Graad 1 tot 12 ingevolge die Suid-Afrikaanse Skolewet en Witskrif 6 oor inklusiewe onderwys te voorsien. E-leer is ook ingesluit.

Die Program Gewone Skoolonderwys bestaan uit die volgende subprogramme⁴

Subprogram 2.1: Openbare primêre vlak

Om bepaalde openbare gewone laerskole (insluitend inklusiewe onderwys) met die hulpbronne toe te rus wat vir die Graad 1- tot 7-vlak nodig word.

Subprogram 2.2: Openbare sekondêre vlak

Om bepaalde openbare sekondêre gewone skole (insluitend inklusiewe onderwys) met die hulpbronne toe te rus wat vir die Graad 8- tot 12-vlak nodig word.

Subprogram 2.3: Menslike Hulpbronontwikkeling

Om departementele dienste te voorsien vir die ontwikkeling van opvoeders en nie-opvoeders in openbare skole. (Insluitend inklusiewe onderwys)

Subprogram 2.4: Voorwaardelike Toelaes

Om voorsiening te maak vir projekte onder program 2 wat deur die Departement van Basiese Onderwys gespesifiseer word en deur voorwaardelike toelaes befonds word.⁵

Strategiese doelwitte⁶

Program 2: Strategiese doelwitte

Ontwikkel en implementeer provinsiale kurrikulumbestuur- en ondersteuningstrategieë

- Doelwitverklaring**
1. Ontwikkel en implementeer 'n taalstrategie wat verseker dat
    - Alle leerders aan die norme vir vlotheid in lees en skryf per graad op laerskool voldoen
    - Alle in-diens-opleidingsprogramme gegrond is op die behoeftes wat in die ontteling van Graad 3-, 6- en 9-taaltoetse en die JNA's geïdentifiseer is
  2. Ontwikkel en implementeer 'n wiskundestrategie wat verseker dat
    - Daar 'n fokus is op die bemeestering van basiese wiskundige begrippe in die grondslagfase. Daar in die voorskooljare, veral in Graad R, 'n klem op pregesyferdheidsvaardighede is.
    - Daar 'n klem is op die verbetering van wiskunde-onderdig regdeur die skoolloopbaan, met 'n fokus op onderdig in die intermediêre fase
    - Hoërskoolleerders met die potensiaal om wiskunde te doen, geïdentifiseer en vir wiskunde ingeskryf is.
  3. Ontwikkel en implementeer 'n kurrikulumbestuurplan vir die ontwikkeling van wetenskaplike en tegniese vakke
  4. Ontwikkel en implementeer 'n kurrikulumbestuurplan wat aan spesifieke behoeftes in die grondslag- en intermediêre fase aandag skenk
  5. Ontwikkel en implementeer 'n plan van aksie om skole met die beplanning van kurrikulum-aanbiedinge te ondersteun.

---

¹ Die subprogramme is deel van die nasionale sektor se templaar en is kategorieë wat deur Tesourie befonds word. Die fondse in Program 2 word toegewys om die hoofbegroting van die WKOD te dek en sluit in onderwysersalarisse, infrastruktuur en hulpbronnkoste en die skoolvoedingsprogram. 4

⁵ Skoolsport, kultuur en mediadienste word nie as 'n subprogram ingesluit nie aangesien hierdie funksie in die Wes-Kaap ressorteer onder die Departement van Kultuursake en Sport.

⁶ Die Strategiese Doelwitte soos deel van die Strategiese Plan vir 2015 – 2019 word hier volledig aangegee.

Program 2: Strategiese Doelwitte	
Strategiese Doelwit 2.1	Ontwikkel en implementeer 'n 5-jaar plan vir onderwyserontwikkeling.
Doelwitverklaring	<p>1. Ontwikkel en implementeer 'n taalstrategie wat verseker dat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alle leerders aan die norme vir vlotheid in lees en skryf per graad op laerskool voldoen • Alle in-diens-opleidingsprogramme gegrond is op die behoeftes wat in die ontleding <p>2. Ontwikkel en implementeer 'n wiskundestrategie wat verseker dat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Daar 'n fokus is op die bemeestering van basiese wiskundige begrippe in die grondslagfase. Daar in die voorskooljare, veral in Graad R, 'n klem op pregesyferdheids-vaardighede is. • Daar 'n klem is op die verbetering van wiskunde-onderrig regdeur die skoolloopbaan, met 'n fokus op onderrig in die intermediêre fase • Hoërskoolleerders met die potensiaal om wiskunde te doen, geïdentifiseer en vir wiskunde ingeskryf is. <p>3. Ontwikkel en implementeer 'n kurrikulumbestuurplan vir die ontwikkeling van wetenskaplike en tegniese vakke</p> <p>4. Ontwikkel en implementeer 'n kurrikulumbestuurplan wat aan spesifieke behoeftes in die grondslag- en intermediêre fase aandag skenk</p> <p>5. Ontwikkel en implementeer 'n plan van aksie om skole met die beplanning van kurrikulum-aanbiedinge te ondersteun.</p>
Strategiese Doelwit 2.2	Verseker verbeterde skoolbestuur
Doelwitverklaring	<p>Ontwikkel ondersteuningsprogramme en ingrypingskodes, opgesom in die Distriksonwikkelingsplanne, wat voorsiening maak vir die volgende:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Verseker sterk kurrikulumbestuur in alle fases van die skool, met spesifieke aandag aan die Grondslagfase 2. Skoolbestuurplanne sal die affektiewe en leerbehoefte van die leerder op hoërskoolvlak suksesvol aanspreek 3. Aanstellingsvereistes sal die vermoë van die skoolhoof om kurrikulumbestuurprosesse in skole te lei, insluit 4. Die SBS sal ondersteun word met die hantering van alle aangeleenthede oor skoolbeheer, insluitende ontwrigtende gedrag en afwesigheid, ens. 5. Skoolbestuur sal 'n leerder-gebaseerde fokus verseker 6. Skoolbestuur moet aanspreeklikheid vir al hul funksies aanvaar. 7. Opleiding van en ondersteuning aan lede van skoolbeheerliggame en monitering van hul rolle en werksaamhede 8. Verbeter die gereeldheid en gehalte van die monitering en steundienste wat deur distrikskantore aan skole voorsien word
Strategiese Doelwit 2.3	Verseker optimale onderwysvoorsiening vir almal, met 'n spesiale fokus op die mees behoeftige persone.
Doelwitverklaring	<ol style="list-style-type: none"> 1. Verhoog toegang tot biblioteke en leermateriaal deur die bou- en vernuwingsprogram, vennootskappe met provinsiale en munisipale biblioteke, aankoop van biblioteekmateriaal deur norme-en-standaarde-befondsing en die implementering van die e-leer-strategie 2. Bou vennootskappe tot voordeel van leerders, insluitend dié met alle belanghebbendes, ander regeringsdepartemente, munisipaliteite en ouers. Die program moet die gehalte en opleiding van skoolbestuurders verbeter en oerlike ondersteuning aan skole en hul kinders versterk 3. Implementeer samesmelting van skole wat in die beste belang van leerders is en beplan die maksimum benutting van koshuise en die doeltreffende bepaling van die roetes vir leerdervervoer 4. Verseker 'n landelike fokus in die beplanning van onderwysvoorsiening.

Program 2: Strategiese Doelwitte	
	<p>5. Verseker toegang tot die kurrikulum-aanbod. Dit moet die voorsiening van beter leiding en advies oor vakkeuses insluit, insluitend beroepsgerigte en tegniese vakke vir leerders in geïdentifiseerde geografiese gebiede.</p> <p>6. Verskaf geboue (sien program 6) en toerusting om onderrig en leer te ondersteun en leeruitkomste te maksimeer. Verseker dat die fisiese infrastruktuur en omgewing van elke skool leerders inspireer om skool toe te kom om te leer, en vir onderwysers om te onderrig</p> <p>7. Implementeer die E-leer-program om akademiese prestasie te versterk.</p>
Strategiese doelwit 2.4	Voorsien maatskaplike ondersteuning en die platform vir jeugontwikkeling
Doelwitverklaring	<ol style="list-style-type: none"> 1. Verseker dat alle skole teen die minimum per-leerder-vlakke befonds word. 2. Bied vrystelling van skoolgeld vir leerders in gevalle waar ouers nie die skoolgeld kan betaal wat deur die skool gevra word nie en daardie skole aansoek om vrystelling van skoolgeld doen 3. Verhoog die getal 'geen skoolgeld'-skole, indien fondse dit toelaat 4. Verbeter toegang tot gesondheidsdienste by skole deur middel van meer voedsame voeding en mobiele klinieke 5. Skenk aandag aan veiligheidskwessies by skole deur middel van die Veilige Skoleprogram, in oorleg met ander departemente 6. Verskaf doeltreffende ondersteuning ten opsigte van vakkeuses en loopbaanvoorligting. Verseker dat onderwysers toegerus is om op die behoeftes van leerders te reageer, met 'n fokus op die individuele leerder: help om toepaslike vakkeuses in Graad 9 te maak; verskaf studietegnieke; ander toepaslike inligting en verseker oerbetrokkenheid en -kommunikasie. 7. Implementeer die Jeugontwikkelingstrategie deur middel van die volgende: <ul style="list-style-type: none"> - Ondersteuning vir Massageleentheid- en Ontwikkelingsentrums deur die voorsiening van naskoolse steun – veral in areas waar retensie swak is - Internskappe (Premier se Bevordering van Jeug, Internskap Projek vir Gegradueerdes, Wes-Kaapse Jeug Oorbruggingsjaar Projek) – ontwikkel vaardighede en kennis gemik op werkgeredheid en inkomstegenerering. - Vaardigheidsontwikkeling (Jeug Fokus Projek en Vaardigheidskole) – beroepsgerigte leer en beroepsrigtings. - Onderwysveiligheidsbestuur – ontwikkel ingrypings wat veiliger skole, ondersteunende skoolgemeenskappe en die welstand van leerders bevorder. - Jeugleierskap en Verteenwoordigende Raad van Leerders (VRL) – ontwikkel vaardighede en kennis gemik op die ontwikkeling van leierskap. - Gesondheid, sorg en ondersteuning – MIV/Vigs en onderwysprogramme vir portuurgroepe. - Skoolverryking – ontwikkel vaardighede en kennis wat nie op inkomstegenerering gemik is nie, bv. burgerlike opvoeding, geskilbeslegting, finansies/skuldbestuur, gesondheid.

Strategiese doelwitte, prestasie-aanwysers, beplande teikens en werklike prestasie

Inskrywing

Die bevolking van die Wes-Kaap het tussen 2001 en 2011 met 28.7% gegroei, en groei steeds. Volgens die 2011 sensus wat deur Statistiek Suid-Afrika (StatsSA) vrygestel is, is die Wes-Kaap 'n tuiste vir omtrent 5 822 734 mense, wat 11% van Suid-Afrika se totale bevolking verteenwoordig.

Soos verwag kan word, was daar ook 'n toename in die getal leerders wat by openbare skole ingeskryf is. Die verspreiding van die getalle is egter interessant, soos hieronder aangetoon word.

Sektor	2013	2014	2015	2016	Verskil
					2013 – 2016
Graad R in OG Skole	59 565	63 492	64 648	65 231	5 666
Graad 1 – 7 in OG skole	603 430	617 424	639 197	660 442	57 012
Graad 8–12 in OG Skole	343 616	346 017	344 906	338 483	-5 133
Spesiale-behoefte Skole	19 627	18 702 ⁷	18 777	18 854	-773
Bron: Jaarlikse Skoolopname 2016					

Die grootste enkele faktor wat alle beplanning en voorsiening in die onderwys beïnvloed, is die inskrywing van leerders. Die WKOD het toenemend Algemene Huishoudelike Opnamedata en ander tendensontledings vir vooruitskattings en beplanning vir leerderinskrivings gebruik. Doeltreffende onderrig en leer hang af van 'n geskikte onderwyser:leerderverhouding, fasiliteite en handboeke wat in plek is. Die toename in inskrivings in onlangse jare het tot aansienlike druk op akkommodasie en personeelvoorsiening in groot dorpe en die Stad Kaapstad gelei. Die grootste groei word in laerskole ervaar. Terselfdertyd word kwynende getalle in dele van die provinsie ondervind.

Daar was 'n styging in die getal leerders wat by openbare skole ingeskryf is. Die daling in die getalle op hoërskoolvlak tussen 2014 en 2016 kan deels daaraan toegeskryf word dat die Graad 12 klas van 2015 buitengewoon groot was as gevolg van 'n verandering in die inskrivingsbeleid vir hulle Graad 1 jaar.

Die grootste groei word in laerskole ervaar. 'n Kykie na die Graad 1 kohort alleen dui die bevolkingsgroei aan.

Graad 1 kohort tydperke	Gemiddelde Graad 1 kohort grootte
Gemiddelde Graad 1 kohort 2005 – 2010	92 920
Gemiddelde Graad 1 kohort 2011 – 2016	104 739

Beplanning vir inskrywing vereis die gebruik van alle beskikbare data. Die verhoogde getal kinders in die provinsie sal vir 'n paar jaar druk op die akkommodasie in skole plaas.

⁷ Die klaarblyklike daling in 2014 inskrivingsgetalle is as gevolg van die herklassifikasie van drie skole as Openbare Gewone Skole.

Inskrywing by openbare gewone skole													
Jaar	Gr 1	Gr 2	Gr 3	Gr 4	Gr 5	Gr 6	Gr 7	Gr 8	Gr 9	Gr 10	Gr 11	Gr 12	Totaal
2004 ⁸	104 105	82 130	81 489	76 781	66 060	82 574	89 614	85 053	78 964	80 756	54 199	39 451	921 176
2005	93 515	94 231	80 695	80 809	74 984	66 141	81 953	88 778	82 169	81 577	56 657	39 303	920 812
2006	87 650	85 972	89 828	80 443	77 811	73 106	65 347	78 926	80 595	83 529	57 536	40 198	900 941
2007	92 818	82 562	83 914	89 973	78 674	78 021	72 733	66 406	80 697	86 495	61 938	42 624	916 855
2008	91 853	83 267	79 454	85 891	87 116	78 290	76 146	71 410	72 914	79 133	63 819	43 470	912 763
2009	93 601	82 158	80 385	83 150	82 382	85 621	76 262	75 227	79 795	68 405	60 812	45 692	913 490
2010	98 086	83 046	79 155	84 234	80 290	81 402	82 777	75 426	85 114	70 630	53 799	44 876	918 835
2011	100 423	85 216	79 489	83 490	80 205	79 022	78 207	81 312	84 957	73 470	56 995	38 990	921 776
2012	103 444	88 536	81 415	83 922	79 900	78 384	76 432	77 561	90 815	72 714	58 758	43 111	934 992
2013	104 678	93 506	85 762	85 599	79 210	78 437	76 238	75 528	87 132	78 812	56 109	46 035	947 046
2014	106 917	97 647	89 385	90 617	81 441	76 690	74 727	76 000	82 714	75 838	64 619	46 846	963 441
2015	108 233	101 934	94 342	95 212	84 554	79 250	75 641	75 753	79 114	72 430	63 220	54 390	984 073
2016	106 766	105 574	98 439	99 278	89 451	82 479	78 455	78 067	73 006	76 988	59 518	50 904	998 925

Databron: Jaarlike Skoolopname (Openbare Gewone skole buiten LSOB- eenheidleerders)

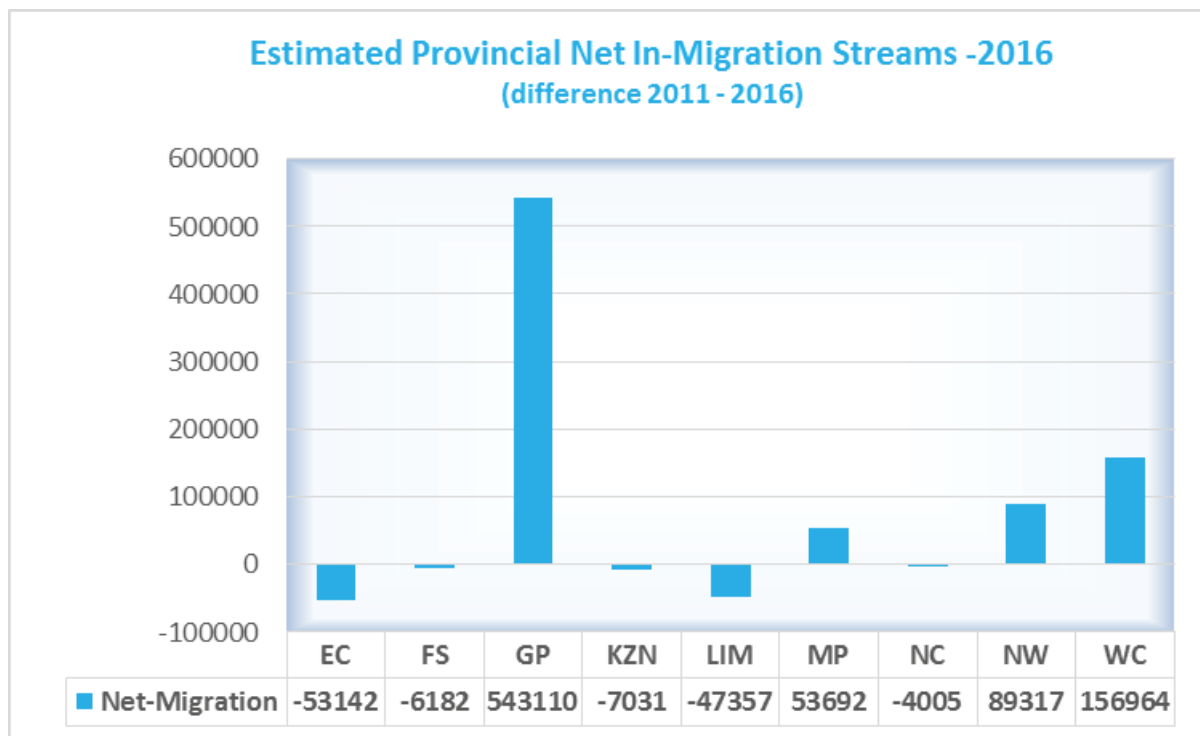
Die tabel hierbo toon 'n algehele toename van 77 749 leerders oor die 12 jaar siklus (2004 – 2016). Die tabel illustreer 'n beduidende groei in die inskrywing in Graad 1 en die impak van verbeterde retensie tussen Graad 10 en 12.

In-migrasie na die provinsie bly steeds 'n belangrike bydraer tot inskrywingsyfers en verhoog die druk op alle hulpbronne.

Leerders van ander Provinsies en Lande - Jaar 2012 tot Jaar 2016						
Provinsie/Oorsprong	Jr '12	Jr '13	Jr '14	Jr '15	Jr '16	Gem
Oos-Kaap	18 936	20 990	22 276	22 276	20 168	20 929
Vrystaat	323	351	400	400	609	417
Gauteng	1 223	1 609	1 498	1 498	1 707	1507
Kwazulu-Natal	328	365	390	390	491	393
Limpopo	112	139	136	136	172	139
Mpumalanga	159	171	191	191	185	179
Noord-Kaap	704	795	788	788	749	765
Noord-Wes Provinsie	136	155	165	165	230	170
Ander Lande	1 614	2 033	2 097	2 097	2 041	1 976
Grooftotaal	23 535	26 608	27 941	27 941	26 352	26 475

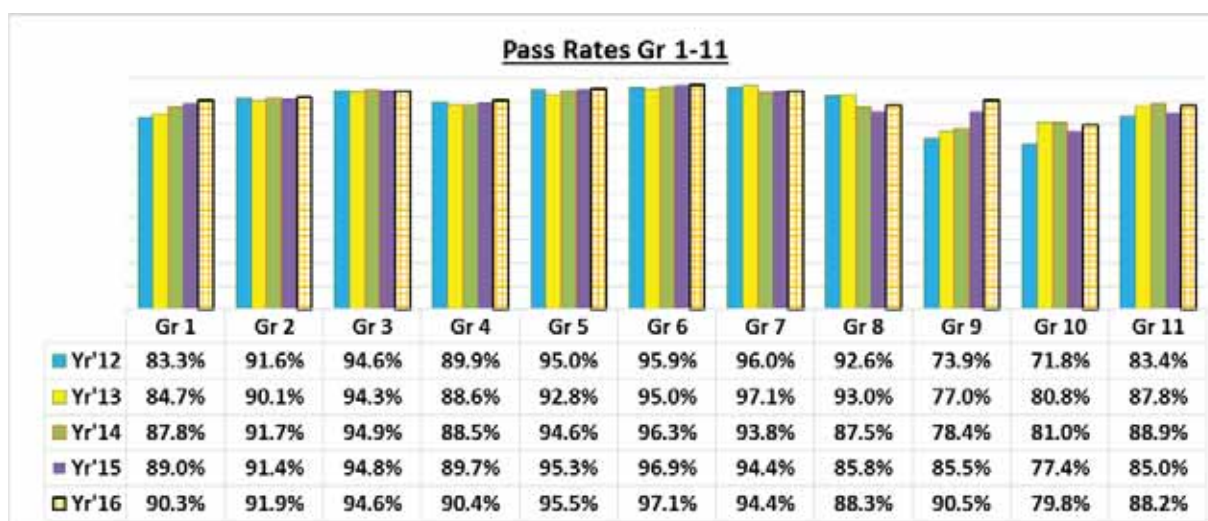
⁸ Inskrywingspatrone is beïnvloed deur die verandering wat in 2000 op nasionale vlak aangebring is met die beleid oor die toelatingsouderdom vir Graad 1, wat skole toegelaat het om slegs leerders toe te laat wat in die eerste skooljaar sewe word. Gevolglik was die Graad 1-inname laer as in vorige jare. Toe die ouderdomsvereiste in 2004 weer verander het, was daar weereens 'n toename in inskrywings. Dit word in hierdie tabel aangetoon.

Die Wes-Kaap ervaar 'n groter netto migrasie as meeste ander provinsies.

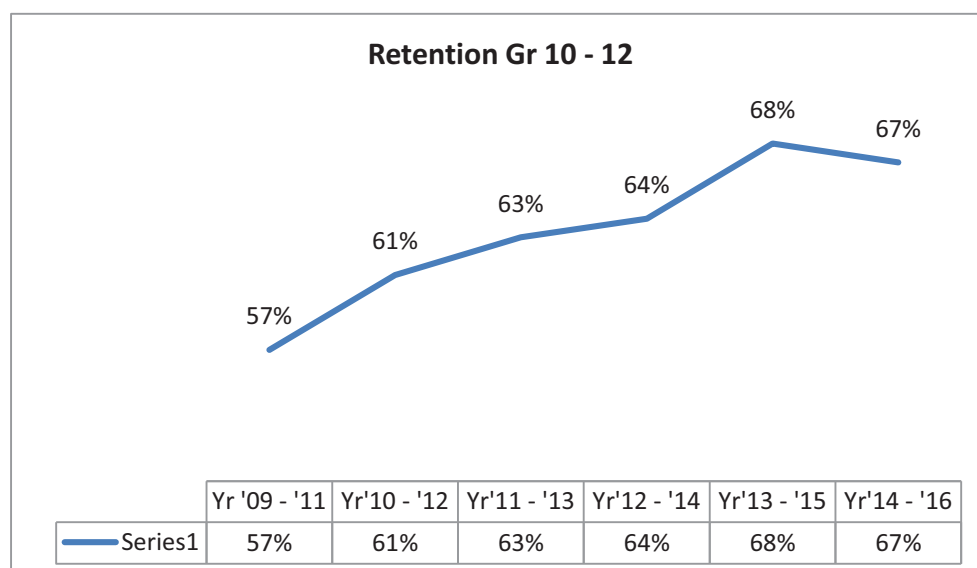

Wes-Kaapse volwassenes het gemiddeld 9.9 jaar van skoolonderwys voltooi. Hierdie syfer word slegs deur Gauteng met 10.5 jaar oorskry. Die nasionale gemiddelde is 9.3 jaar jaar.

Die grafiek hieronder som die onlangse vordering in slaagkoerse op. Die toename in Grade 9 – 11 is noemenswaardig, veral in Graad 9.

Daar is tekens van verbetering in verband met leerderretensie soos deur die volgende statistieke aangedui, met 'n geringe daling in die mees onlangse siklus.

Gehalte van leer

Laerskole

Die gehalte van Laerskoolonderwys is nagespoor deur die program van sistemiese toetsing van Grade 3, 6 en 9 in Taal en Wiskunde in die Wes-Kaap oor die afgelope 13 jaar.

Van 2002 tot 2009, het die WKOD taal en wiskunde toetse aan Graad 3 en 6 leerders geadministreer in afwisselende jare om vordering na te spoor en probleme te diagnoseer. In 2010 het die WKOD vir die eerste keer alle Graad 3 en 6 leerders getoets om die stand van taal- en wiskundeleer in elke skool in die provinsie te toets. Dit was ook die eerste keer dat Graad 9 leerders getoets was in 'n loodsprogram om 'n basislyn daar te stel. In 2011 het die WKOD die vlak van kognitiewe uitdaging in die taaltoetse verhoog om nuwe minimum norme vir die provinsie te vestig. Daar is, meer spesifiek, langer en meer komplekse tekste ingesluit in die toetse ten einde die toetse vergelykbaar te maak met items wat in internasionale toetse op hierdie vlakke gebruik word.

Toetse word in Oktober elke jaar geskryf en die uitslae aan die skole deurgegee in die eerste week van die eerste skoolkwartaal. Die uitslae word deur skole gebruik om akademiese aktiwiteite vir die jaar te beplan en om hulle Skoolverbeteringsplanne en teikens op te stel. Die uitslae word ook gebruik om toepaslike skoolondersteuning vir skole te beplan.

WKOD Grade 3, 6 & 9 Uitslae van Sistemiese Toetse 2016 – Gewone Openbare Skole												
	Graad 3				Graad 6				Graad 9			
	Wiskunde		Taal		Wiskunde		Taal		Wiskunde		Taal	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Slaagkoers%	57.6	57.7	42.4	42.5	37.7	40.1	36.8	40.1	22.2	23.6	53	55.1

Om te slaag word 50% vereis. Die toetsuitslae sedert 2011 toon verbetering in beide vakke oor alle grade.

Nasionale Senior Sertifikaat

2016 was die negende jaar van die Nasionale Senior Sertifikaat (NSS) eksamen. Die WKOD het 'n 86% slaagkoers behaal. Daar was 43 725 kandidate wat geslaag het, waarvan 20 804 (40.9%) sodanig geslaag het dat hulle toegelaat kon word tot 'n B-graad studieprogram. 12 036 leerders het Wiskunde geslaag met 'n verbeterde slaagkoers van 77.2%. Vir Natuurwetenskappe was die 2016 slaagkoers 73.8%. Die getal geslaagdes was 8 239.

WKOD Vergelykende NSS uitslae 2010 – 2016						
Jaar	Geskryf	Geslaag	% Slaag	Toegang tot B. Graad.	% Toegang tot B. Graad.	Skole met slaagkoers <60%
2010	45 783	35 139	76.8	14 414	31.5	78
2011	39 988	33 146	82.9	15 215	38.1	30
2012	44 700	36 992	82.8	16 319	36.5	26
2013	47 636	40 558	85.1	19 477	40.9	23
2014	47 709	39 237	82.2	18 524	38.8	31
2015	53 721	45 496	84.7	22 379	41.7	27
2016	50 847	43 725	86	20 804	40.9	19

Die WKOD beoog om die getal leerders wat die Nasionale Senior Sertifikaat eksamens skryf en slaag te verhoog. Die Distriksverbeteringplanne fokus hierop en bevat dienooreenkomstige strategieë en implementasieplanne.

Opleiding

Onderwysers

Distriksondersteuning het in 2016 gefokus op skole en onderwysers wat hulp die nodigste gehad het. Alle opleiding van onderwysers word aangevul deur 'n program van klaskamergebaseerde ondersteuning.

Die Kaapse Onderwys- en Leierskapinstituut (KOLI) het 14 twee-week-lange opleidingskursusse en 2 een- of twee-daagse seminare en konferensies in Tale en Wiskunde aan 1 869 Graad R-, Grondslagfase- en Intermediêre Fase-onderwysers verskaf. In 2016 het KOLI se fokus verskuif na ondersteuning van die 100 skool Graad R – 3 ingrypingsprojek. Inklusiewe onderwys en IKT integrasie vorm 'n integrale deel van hierdie ingryping. KOLI het ook 23 IKT integrasie-ingrypings gefasiliteer, en sodoende 1214 onderwysers en skoolleiers betrek ter ondersteuning van die e-Leer program.

Skoolbestuur (insluitend skoolhoofde)

Die WKOD het in 2016 opleiding en ondersteuning gebied aan skoolbestuurders wat onervare is, ekstra mentorskap nodig het of diegene wat gretig is om verdere professionele ontwikkeling te ondergaan. Kursusse vir skoolbestuurders het gefokus op rolle en verantwoordelikhede van adjunk-skoolhoofde, rolle en verantwoordelikhede van departementshoofde, aspirant-skoolhoofde, aspirant-skoolleiers, induksie van pas-aangestelde skoolhoofde, opleiding van skoolbestuurspanne en vroue in en na bestuurs- en leierskapposities. 'n Totaal van 526 lede van skoolbestuurspanne het by die skoolbestuur- en leierskapkursusse gebaat wat deur die KOLI aangebied is.

Geakkrediteerde kwalifikasies

As gevolg van begrotingsbeperkings was geen beurse vir dienende opvoeders in 2016 beskikbaar nie.

Ondersteuning verskaf

Finansieel

Die Norme-en-Standaarde-toekennings aan skole word geweeg ten gunste van skole in meer behoeftige gemeenskappe.

Skole in Nasionale Kwintiel 1 – 3 het in die verlede gegradeerde pro-arm-gewigte ontvang. Die 'per-leerder' bedrae wat aan openbare skole in Nasionale Kwintiel 1, 2 en 3 betaal is, is vanaf 2013/14 gelykgemaak; met ander woorde, NK 2- en 3-skole ontvang dieselfde befondsing as NK 1-skole

Nasionale teikentoeënnings			
	2014/15	2015/16	2016/17
Kwintiel 1	R1 059	R1 116	R1 177
Kwintiel 2	R1 059	R1 116	R1 177
Kwintiel 3	R1 059	R1 116	R1 177
Kwintiel 4*	R 831	R 882	R 938
Kwintiel 5*	R 317	R 334	R 350
* Gemiddelde koste vir alle skole			

Status van skoolgeld	Totale getal skole
Geen skoolgeld	879
Skoolgeld	570
Groototaal	1 449 ⁹

Een van die belangriker verwickelinge in 2014 was die uitbreiding van die 'geen skoolgeld'–skoolprogram. In daardie jaar het 216 skole met 172 541 leerders in Kwintiel 4 en 5 'geen skoolgeld'–skole geword nadat hulle om 'geen skoolgeld'–status aansoek gedoen het. Hulle word sedertdien van al die voordele voorsien as wat vir ander 'geen-skoolgeld'–skole geld. Hierdie aantal skole is in 2016 verhoog tot 218 vir 1 364 addisionele leerders toe 2 bykomstige kwintiel 4 en 5 skole as 'geen skoolgeld' skole verklaar is.

Skole wat skoolgeld hef mag aansoek doen vir vergoeding vir skoolgeldvrystelling in gevalle waar ouers nie die volle skoolgelde kan betaal nie. In 2016 is R47.5 miljoen betaal om skoolgeldvrystellings vir 77 557 leerder in 551 skole te ondersteun.

⁹ Let daarop dat nuwe skole ander vereken word.

Samewerkende Skole-loodsprojek

Gegewe die langtermyngevolge van armoede en ongelykheid benodig baie openbare skole in meer behoeftige gemeenskappe ekstra ondersteuning vir bestuur, onderwysers en leerders, asook bykomende finansiële hulpbronne.

Die WKOD het saamgespan met 'n groep befonders en steunorganisasies om 'n 'geen skoolgeld'-openbare skoolmodel te toets genaamd die "Samewerkende Skole" projek.

Funksionerende vennote sal d.m.v. opleiding, bykomende hulpbronne, monitering en gereelde terugvoer intensiewe skool-vlak ondersteuning aan onderwysers en skoolhoofde voorsien. Ondersteuning deur die WKOD sal geïntegreer word met dié wat deur die funksionerende vennoot aangebied word, met samewerkende skole wat ingevolge heersende beleid steeds befondsing, infrastruktuur en dienste soos vervoer en voeding van die WKOD ontvang.

Die Samewerkende Skole-loodsprogram het ten doel om:

- die gehalte van onderwys by openbare skole te verbeter;
- doeltreffende modelle van vennootskappe in onderwys te demonstreer;
- beheer en aanspreeklikheid in openbare skole te versterk;
- opvoeders te ontwikkel; en
- ingrypings gemik op die verbetering van die gehalte van openbare onderwys vir leerders
- uit lae-inkomste-gemeenskappe te implementeer.

Die loodsprogram word by laerskole asook sekondêre skole uitgevoer en sluit ouer asook meer onlangs gevestigde skole in. Die loodsprojek het met vyf skole in 2016 begin en sal vir 'n tydperk van vyf jaar voortduur, onderworpe aan die prestasie van die vennote en die skole. Twee addisionele skole is bygevoeg in 2017.

Taal- en Wiskundestrategie

Die prioriteit vir die WKOD is om taal- en wiskundevaardighede vanaf die vroegste skooljare te verbeter. 'n Geïntegreerde strategie is voorberei om die fundamente van leer te verbeter ten einde gefragmenteerde praktyke teen te werk. Die Taalstrategie 2015-2019 en die Wiskundestrategie 2015-2019 dek die dertien jaar van skoolopleiding vanaf Graad R tot Graad 12. Die strategieë ondersoek plaaslike en internasionale prestasie-inligting en karteer voorste navorsing oor die belangrikste faktore wat tot leerverbetering lei. Die strategieë bied 'n enkele raamwerk om 'n skool-/kring-/distrikkonteks te ontleed en 'n omvattende plan op te stel. Die verbeteringsplanne behandel die vier belangrikste elemente wat leer moontlik maak: mense-ontwikkeling, die gebruik van produktiewe pedagogieë, hulpbron-/fasiliteitvoorsiening en -gebruik, en monitering en evaluerings.

Loodsprojek Graad R – 3 in 103 skole

'n Sleutelingryping van die Provinsiale Strategiese Plan is 'n loodsprojek vir Grade R - 3 in 103 skole waar een van die leertale isiXhosa is, om uitslae in Engels en Wiskunde te verbeter.

'n Gefokusde ingryping is beplan en in 2015/6 begin en sal geïmplementeer, ondersteun en gemonitor word tot 2019.

Die ontwerp is gebaseer op verskeie studies in Wes-Kaapse laerskole, veral die Universiteit van Stellenbosch Graad 3 Studie en die Universiteit van Kaapstad se SPADE projek.

Die hoofbevindinge en aanbevelings wat hierdie studies in gemeen het, is:

- Die behoefte aan bekwaamheidstoetse en versigtige keuring van Grondslagfase Departementshoofde en hulle vermoë en tyd om klaskamer en buite-klaskamer ondersteuning te verskaf.
- Die aanwesigheid en geïntegreerde gebruik van groot boeke, leesboeke, teksboeke, werkboeke en Grondslagfasetoerusting.
- Die ontwikkeling en gebruik van norme vir lees, skryf en wiskundige vordering in elke kwartaal van Grade R - 3.
- Die assessering van onderwysers se vermoë om Engels Eerste Addisionele Taal te onderrig en die voorsiening van ontwikkelingsbehoefte in hierdie verband.

Daar was goeie samewerking met die skole en skoolhoofde vir die projek. Al die Departementshoofde het deelgeneem aan die Bekwaamheidsgebaseerde Assessering wat die WKOD in staat gestel het om presies te bepaal wat nodig is om die Departementshoofde se vaardighede te verbeter en om 'n noukeurige Ingrypingsplan te ontwikkel. Onderwysers, lede van die Skoolbestuurspan en skoolhoofde het verskeie goed-bygewoonde opleidingskursusse by die Kaapse Onderwys- en Leierskapinstituut bygewoon.

Addisionele gegradeerde leesboeke is verkry vir elke Graad 1 klaskamer by die 103 skole. 42 skole in die projek het 3 tablettrollees met 99 tablette ontvang. Sagteware is op die toestelle gelaai om hulle teen diefstal te beskerm. Sagteware verskaf 'n verslag oor die gebruik van toestelle. Die oorblywende 61 skole is geteiken vir slim laboratoriums, wat beteken dat bestaande infrastruktuur met nuwe tegnologie toegerus sal word.

Die Vroeë Graad Leesassessering (VGLA) hulpmiddel, 'n mondelinge leerderassessering om die mees basiese grondslagvaardighede vir geletterdheidsverkryging in die vroeë grade te meet, was in al 103 skole geïmplementeer.

Die vereiste opleiding is gegee aan beide die Onderwysdistriksamptenare, vennootmentors en onderwysers in die gebruik van die tablette en in die gebruik van die VGLA.

Sterk vennootskappe is gesmee met drie organisasies wat mentorskap-programme en Gesinsgeletterdheidswerkswinkels aangebied het vir gekeurde skole in die projek.

Die Distrik Grondslagfase Vakadviseurs het die skole besoek en die nodige ondersteuning en voorligting voorsien. Al die skole in die projek is uitgenooi om deel te neem aan die Wes-Kaap Skoleondersteuningsprogram (WKSOP) waarvolgens ten minste 92 skole skoolassistentie in 2016 in diens geneem het.

Prestasie in die WKOD sistemiese toetse en in die kwartaallike leerderassessering word ingespan om die impak van die program te monitor.

Hoërskoolingrypingsprogram

Die Hoërskoolingrypingsprogram het ten doel om die getal leerders wat die Nasionale Senior Sertifikaat slaag, te verhoog en die getal onderpresterende skole te verlaag. Die algemene ondersteuningsprogram dek alle grade in hoërskole. Die Hoërskoolprogram het in 2016 'n gedifferensieerde benadering tot ondersteuning vir alle hoërskole in die provinsie toegepas. Daar was lae-intensiteit ondersteuning vir daardie skole waar meer as 90% van leerders in die vorige jaar geslaag het; matige ondersteuning en 'n vak-spesifieke fokus vir skole wat 'n slaagkoers van 70% - 89% behaal het; en 'n hoë-intensiteit en heelskoolfokus vir die skole waar minder as 70% van die leerders in die vorige jaar geslaag het.

Die WKOD het in Januarie 2016 die Nasionale Senior Sertifikaat-uitslae van elke skool per vak en per vraestel ontleed. Skool-spesifieke en vak-spesifieke planne, met teikens, is op grond van hierdie ontledings ontwikkel. Teikens per skool en per distrik is gestel vir getalle wat die NSS slaag en getalle wat toegang tot B-graad-studies behaal.

'n Aantal geteikende ingrypings word beplan en geïmplementeer gebaseer op deeglike analise van uitslae. Dit sluit in: 'n Tutoriale program vir leerders aangebied met behulp van vaardige onderwysers van binne en buite die WKOD; Telematikalesses wat na 47 skole uitgesaai word en intensiewe ondersteuning wat verskaf word deur Vakadviseurs aan daardie skole wat onder die provinsiale gemiddelde vir hoë-inskrywing-vakke presteer het. 'n Boekie met studiewenke en 'n eksamenvraestelle-pakket is aan elke Graad 12-leerder voorsien.

Distrikte het in 2017 'n algemene templaar vir Distriksverbeteringsplanne gebruik, met 'n fokus op verbeterde slaagsyfers in die grondslagfase, in Graad 8 en 9, en in Graad 10, 11 en 12. Die planne het ingesluit responsplanne vir items ingesluit in die Skoolverbeteringsplanne. Skole wat swak gevaar het in vakke met hoë inskrywings is vir vak-spesifieke ondersteuning geïdentifiseer.

e-Leer

Hierdie projek is geklassifiseer as 'n provinsiale 'Spelwysiger' en ontvang voorkeuraandag. Die provinsiale Wye Area Netwerk-projek het die grondslag gelê vir 'n e-leer-projek wat in 2014 die implementeringsfase betree het, met 248 skole wat by die eerste 'slim klaskamers' baat.

Die projekomvang sluit in:

Die wye-area-netwerk (WAN)-projek – projek van die provinsiale regering. 1 038 skole is teen die einde van die 2016/17-jaar gekoppel.

Die plaaslike-area-netwerk (LAN)-projek – projek van die WKOD. 178 skole is teen die einde van die 2016/7-jaar gekoppel.

Die rekenaarherlaaiprojek vir Rekenaartoeëpassingstechnologie, Inligtingstechnologie en Ingenieurswese, Grafika en Ontwerp (RTT/IT/IGO) 84 skole het 89 laboratorium-herlaaiings ontvang in 2016/7 om te verseker dat leerders wat vir rekenaargebaseerde Nasionale Senior Sertifikaat-vakke ingeskryf is, die voordeel van die nuutste rekenaartoeërusting gehad het.

Die **Slim Klaskamer-projek** voorsien beskikbare en gepaste tegnologies aan skole. Die tegnologies bestaan uit 'n onderwyser-rekenaartoestel, onderwyser-projeksietoestel, onderwyser- interaktiewe toestel en 'n visualiseerdetoestel (ook bekend as 'n dokumentkamera). Die tegnologies is hoofsaaklik draadloos en het oppak-en- gaan-mobiliteit. Daar was teen die einde van Maart 2016/7 altesaam 388 SLIM skole met 5 328 SLIM klaskamers.

Die **e-Hulpbronnekatalogus/e-portaal-projek** is 'n projek vir aanlyn digitale inhoud en word geleidelik aangevul.

Die **Leerbestuurstelsel-projek** (LBS) behels 'n digitale hulpbronnebewaarples en poog om onderwysers, leerders en ouers van digitale onderrig- en leersuelpbronne te voorsien.

Tekste, insluitend werkboeke

Die Nasionale Departemente van Basiese Onderwys het soos volg werkboeke aan WKOD-skole voorsien:

Vak	Graad
Huistaal (HT), Engels Eerste Addisionele Taal (EAT), Wiskunde en Lewensvaardighede	Grondslagfase (Graad R tot 3)
Wiskunde, Huistaal en Engels Eerste Addisionele Taal	Intermediêre Fase (Graad 4 tot 6)
Wiskunde	Senior Fase (Graad 7 tot 9)

Die Volume 1-werkboeke vir kwartaal 1 en 2 van 2017 vir Graad R tot 9 is teen 31 Oktober 2016 by skole afgelewer en die Volume 2-werkboeke vir kwartaal 3 en 4 van 2017 vir Graad R tot 9 is teen 24 Februarie 2017 afgelewer. 'n Bykomende 5% van die 2017-werkboeke vir Graad R tot 9 is bestel om enige tekorte in werkboeke te dek wat as gevolg van toenemende inskrywings deur skole ervaar is. Die aflewering van die bykomende werkboeke is teen 25 Januarie 2016 afgehandel. Die gebruik van die werkboeke word deur amptenare van die WKOD ondersteun en gemonitor.

Die WKOD se oogmerk is om 'n KABV-gerigte handboek te voorsien vir elke leerder in elke vak wat deur die leerder bestudeer word. Alle skole het in Junie 2016 die geleentheid gekry om KABV- aanvullende handboeke in die 2017-skooljaar te bestel. 'n Totaal van 1 043 skole het hulle bestellings vir aanvullende handboeke ingedien. Al die bestelde handboeke (663 365) is by die betrokke skole afgelewer. Die uitgawes vir aanvullende handboeke het gedurende die 2016/7-boekjaar 'n bedrag van R73 miljoen beloop.

Die WKOD het ook VOO Letterkundetekste verkry vir Graad 12 in ooreenstemming met die Nasionale VOO Letterkunde-katalogus van April 2015. 'n Totaal van 312 skole het bestellings vir 'n totaal van 178 678 letterkundetekste ingedien. Al die bestelde tekste (178 678) is afgelewer by die betrokke skole. Die uitgawes vir die letterkundetekste het R12 miljoen beloop vir die 2016/7 boekjaar.

KABV 2 tegnologie handboeke is ook verkry vir Graad 11 leerders in ooreenstemming met die DBO KABV 2 Katalogus. 'n Totaal van 11 389 handboeke is verkry vir 86 skole. Al die bestelde boeke (11 389) is afgelewer aan die betrokke skole. Die uitgawes vir die tegnologie handboeke vir Graad 11 het R2 miljoen beloop.

Die WKOD Onderwysbiblioteek, EDULIS, verleen toegang tot toepaslike biblioteekhulpbronne vir WKOD opvoeders en amptenare ter ondersteuning van kwaliteit onderwys en fasiliteer mobiele biblioteekfasiliteite aan 'n beperkte aantal skole in landelike gebiede.

Die WKOD se riglyne vir norme en standaarde stel voor dat 30% van die totale hulpbrontoekenning aangewend word vir die aankope van LOOM, waarvan 10% vir biblioteekmateriaal geteiken moet word. Die riglyne stipuleer verder dat elke leerder 'n handboek vir elke vak moet hê en dat die voorraad van skoolbiblioteekmateriaal jaarliks aangevul moet word totdat die totale aantal items 'n standaard van 10 items per leerder reflekteer.

'n Raamwerk vir handboekbestuur en -herwinning is in 2013 bekendgestel om te verseker dat leerders hulle handboeke aan die einde van die akademiese jaar terugbesorg sodat die handboeke jaarliks hergebruik kan word. Die herwinningskoers dwarsoor die provinsie word tans aangegee as 87%.

Infrastruktuur

Die 2016/7-infrastruktuurplan het die volgende gebiede vir ontwikkeling geprioritiseer:

- Bou nuwe skole om druk op akkommodasie te verlig
- Vervanging van bestaande skole of klaskamers wat met ongepaste materiaal gebou is
- Voorsiening van bykomende klaskamers om die vermoëns van skole om meer leerders in te skryf uit te brei of om verligting te bring as gevolg van die styging in inskrywings.
- Instandhouding en herstelwerk
- Voorsiening van Graad R-klaskamers

Daarbenewens was die verskaffing en benutting van mobiele klaskamers noodsaaklik om in dringende en onverwagte behoeftes aan akkommodasie te voorsien.

Aangesien nie alle leerders binne loopafstand van geskikte skole woon nie, het 58 217 kwalifiserende leerders teen die einde van die oorsigjaar van die leerdervervoerskema gebruik gemaak om skool toe en terug te reis.

Ondersteuning en erkenning aan onderwysers

Die WKOD het voortgegaan om onderwysers aktief te ondersteun op gebiede wat deur onderwysers self geïdentifiseer is. Die WKOD het terselfdertyd daarop gefokus om die druk op onderwysers te verminder, wat administratiewe werk asook bywoning van werkwinkels en vergaderings betref. Beplanningskalenders met belangrike datums, onder meer die begin en einde van eksamens, en ander administratiewe spertye, is in Augustus 2016 aan skole gestuur om hulle met vooruitbeplanning vir 2017 by te staan.

Die 17de Jaarlikse Provinsiale Onderwystoekennings-seremonie, om die prestasies van opvoeders in die provinsie te vier en erken, is in November 2016 gehou. Toekennings is na 'n noukeurige siftings- en onderhoudkeuringsproses aan onderwysers gemaak. Die toekennings gee erkenning vir prestasie en innovasie in 10 kategorieë – *Onderwysers van Graad R, Spesiale Behoeftes en Inklusiewe Onderwys, Laerskool, Sekondêre Skool; Uitnemendheid in Tegnologie-versterkte onderrig en leer, Wiskunde (AOO), Natuurwetenskappe (AOO), Laerskoolleierskap; Sekondêre Skoolleierskap en 'n toekenning vir Lewenslange Prestasie.*

Drie Wes-Kaapse onderwysers het in die Nasionale Onderwystoekennings van 2016 toekennings ontvang. Marika Smit van Bottelary Laerskool was die algehele wenner in die kategorie *Uitnemendheid in Laerskoolonderrig*, Cecelia Campbell van Laerskool Erika, Mosselbaai, het die derde plek nasionaal behaal vir *Uitnemendheid in Tegnologie-versterkte onderrig en leer*, en Leon Linz, Adjunk-skoolhoof van Good Hope Seminary Hoërskool, het die derde plek verower in die *Kader Asmal Toekenningskategorie* vir onderwysers wat die kernwaardes van Asmal se leierskap verteenwoordig.

Die WKOD het die *Leierskap Uitnemendheidstoekennings vir Na-Skoolse Programmering* ingestel as deel van die Na-Skool Spelwysiger. Dit is 'n nuwe vorm van erkenning aan skoolhoofde wat uitblink in die bestuur van naskoolse programme. Hierdie toekenning is bygevoeg tot die kategorieë van die Wes-Kaapse Provinsiale afdeling van die Nasionale Onderwyserstoekennings.

Skoolbeheerliggame

'n Geloofwaardige provinsiale SBL-verkiesing is van kritieke belang om aanspreeklike beheerpraktyke by skole te verseker. Die WKOD het begin met die wysiging van Regulasies betreffende die verkiesing van beheerliggame in voorbereiding vir die 2018 verkiesings.

In samewerking met die DBO is skoolbeheerliggame opgelei in areas soos finansiële bestuur, werwing en keuring, skoolverbeteringsplanne, verbetering van die skoolatmosfeer, ens. Funksionaliteitsopnames is kwartaalliks voltooi en na die DBO gestuur. Gedurende Januarie 2017 is bevind dat daar 211 SBL vakatures in WKOD skole bestaan het. Hierdie vakatures het ontstaan as gevolg van ouers wat uittree as gevolg van kinders wat hulle skoolloopbaan voltooi of vanaf graad 8 na ander skole toe gaan. Baie van hierdie vakatures is gevul gedurende die eerste kwartaal van 2017 by wyse van koöptering of tussenverkiesings.

Die WKOD het voortgegaan met die implementering van die Provinsiale driejaar-SBL-raamwerk vir opleiding wat in 2014 ontwikkel is met gedifferensieerde opleidingsbenaderings. Sleutelfokusareas vir 2016 was (i) 'n begrip van die rolle en verantwoordelikhede van SBL'e, insluitend die verskil tussen bestuur en beheer, (ii) die samestelling van SBL'e en 'n begrip van die gedragskode vir regerende SBL'e, (iii) ontwikkelingsbeplanning, begroting en fondsinsameling vir die skool, en (iv) die werwing en keuring van skoolpersoneel.

Die WKOD het ook drie ondersoeke geloods na bewerings van die skending van die beginsel van die skeiding van magte by skoolhoofde. Gedurende Mei 2016 het Prof Mervyn King 'n seminar aangebied, wat deur nagenoeg 230 skoolhoofde en voorsitters van beheerstrukture bygewoon is. 'n Loodsprogram met die Suid-Afrikaanse Instituut van Geoktroëerde Rekenmeesters is bekendgestel, wat 20 beheerliggame in Metro-Oos en Metro-Suid Onderwysdistrikte betrek. Ander vennootskappe het die Departement van die Premier ingesluit (opleiding in Bedrogvoorkoming) en KVMA (opstel van kontrakte vir skoolpersoneel).

Die volgende tabel verteenwoordig die getal goewerneurs per ras, geslag en gestremdheid.

Provinsiale Demografie van SBL									
	Geslag		Gestremdheid		Ras				
Komponent	Manlik	Vroulik	Ja	Nee	Swart	Wit	Kleurling	Indiër	Nie gemeld nie
Voorsitters	900	411	5	1,306	239	179	877	11	5
Sekretarisse	310	1,069	4	1,375	251	257	858	6	7
Tesouriers	611	662	2	1,271	206	230	817	12	8
Leerders	367	441	1	807	205	115	474	5	9
Ander	4,408	4,526	33	8,901	1,491	1,669	5,632	72	70
Totaal	6,596	7,109	45	13,660	2,392	2,450	8,658	106	99

Voeding

Die Wes-Kaapse Onderwysdepartement het 478 144 geteikende leerders by 1 010 schools gevoed. Dit verteenwoordig 'n toename van 8 423 leerders van die laaste jaarverslag. Die getal skole het tot 1 010 skole in die Wes-Kaap verminder as gevolg van die sluiting van klein skole. Die totale aantal kwintiele 1-3 Nasionale Primêre Prioriteit (NPP) skole is 545. Vir Kwintiele 1 – 3 bly die getal Nasionale Prioriteit Sekondêre (NPS) skole 111. 44 Spesiale Skole ontvang die diens. In kwintiele 4-5 was die algehele totaal van Primêre plus Sekondêre skole 310 vir die

laaste kwartaal van 2016/7 boekjaar. Die aantal voedingsdae vir NPP, NPS en Spesiale Skole in hierdie boekjaar was 196 dae en vir APP (Kw 4-5) Primêr en Sekondêr 170 dae. Die provinsie het 'n aantal individuele en groep-opleidingswerkswinkels aangebied. 1 570 Vrywillige Voedselhanteerders, 490 Skoolkoördineerders en 110 Skoolhoofde is opgelei. Die ontbytprogram gaan voort in die Wes-Kaap en 16 skole vind baat by die ontbytprogram van Tiger Brands Stigting en 5 skole baat by die Pionier Foods ontbytprogramme. Steenberg se Cove Primêr het die eerste prys op nasionale vlak gewen in die Beste Skole Toekennings vir 2016.

Veilige skole

Die Veilige Skole-program volg 'n drieledige benadering (i) Misdadbeheer deur die voorsiening van die belangrikste meganismes vir sekuriteit; (ii) Programme om verandering in gedrag en gesindheid te ondersteun; en (iii) Heelskoolbenaderings en netwerke met toepaslike agentskappe wat met die daarstelling van veilige skoolomgewings behulpsaam is.

Die WKOD bedryf 'n Veilige Skole-inbelsentrum wat kostelose en vertroulike telefoniese kommunikasie bied aan leerders, ouers en opvoeders wat hulp, leiding of inligting nodig het. Oproepers word aangemoedig om die tolvrye lyn 0800 45 46 47 te skakel vir die volgende: noodgevalle/krisisse, bendegeweld, trauma, skoolmisdad, mishandeling en algemene navrae.

Oproepers word in geval van krisis telefonies ondervra en in die geval van oproepe wat nie 'n krisis is nie, word dit waar nodig na die beradingsagentskappe van die Wes-Kaap Onderwysdepartement, nieregteringsagentskappe en gemeenskapsgebaseerde organisasies verwys. Die Veilige Skole-inbelsentrum het in die 2016/7-kalenderjaar ongeveer 8 730 oproepe ontvang. 2 110 van die oproepe het verdere opvolg en ondersteuning benodig. 689 van die oproepe was misdadverwante voorvalle. 395 gevalle van mishandeling is aangemeld, waarvan 283 oproepe berading en sielkundige ondersteuning benodig het. Sielkundige ondersteuning vir werknemers word ook onder die departement se Werknemerwelstandsprogram aangebied en dien as 'n verdere ondersteuning vir die Veilige Skole-program.

Die Inbelsentrum versamel en ontleed data regdeur die provinsie. Die statistieke word gebruik vir strategieë oor voorkoming, ingryping en respons.

Vyftig bykomende skole het in 2015/16 belangrike meganismes vir sekuriteit ontvang (gemotoriseerde hekke; voetgangermoniteringhekke; alarmstelsels gekoppel aan gewapende reaksie; doringdraad en maasdraad; diefwering). Heininge by hoë-risiko-skole is herstel en vakansiesekuriteit is voorsien, waar nodig. Opleiding in beroepsgesondheid en –veiligheid en rampbestuur is aangebied, asook opleiding in die beleid oor dwelmtoetsing en dwelmtoetsing. Goedgekeurde dwelmtoetstoestelle is in 'n hoë-risiko gevalle voorsien, gekombineer met deursoeking-en-beslaglegging-oefeninge. Geselekteerde skole is van vryhand-metaalverklidders voorsien. Misdadvoorkoming in distrikte, misdadbeheer en spesifieke projekplanne (middelmisbruik, jeugontwikkeling, konflikbestuur, veiligheidsbestuur) en vennootskappe met ander staatsdepartemente en NRO's ondersteun die WKOD se pogings om die veiligheid van onderwysers en leerders te verseker.

Die onlangse byvoeging by Provinsiale Strategiese Doelwit (PSD) 2 van die provinsiale respons tot die Nasionale Bendebeveiligingsstrategie sal bykomende geïntegreerde transversale ondersteuning aan skole in geaffekteerde gebiede verskaf.

Bykomend tot die Veilige Skole-inbelsentrum en ondersteuning van 'n meganisme vir sekuriteit, het die WKOD in 2016/7 opvoedkundige programme vir leerders aangebied om positiewe aktiwiteite soos sport, kunste, drama en inligting oor toekomstige loopbane aan te moedig. Die programme het gefokus op veranderinge in gedrag en ingesteldheid; kreatiewe en konstruktiewe benaderings tot konflikbestuur, en bemiddelingsopleiding. Veiligheidsveldwerker is in diens geneem om skole met skoolveiligheidskomitees en skoolveiligheidsplanne te ondersteun; ondersteunings- en/of voorkomende programme te vestig; en om as positiewe rolmodelle en mentors op te tree.

Veilige Skole-veldwerkers volg leerders op wat stokkiesdraai en assessee leerderprobleme. Hulle bied mentorskap en afrigting aan leerders wat 'n risiko loop en verseker dat hulle toegang kry tot dienste wat hulle nodig het. Veilige Skole-veldwerkers het die Veilige Skolejeugklubs as deel van die vakansieprogram en na-skoolse program gefasiliteer. Hierdie projek poog om positiewe houdings en gedrag te versterk deur leerders onder risiko te kanaliseer na gepaste opvoedkundige strukture en om vaardighede te ontwikkel om gemeenskapsprojekte te implementeer.

Die Departement het 'n formele vennootskap, ondersteun deur 'n Memorandum van Verstandhouding, met die Stad Kaapstad. Die vennootskap behels die ontplooiing van 36 van die Stad se Wetstoepassingsbeamptes, wat bekend staan as Skoolhulpbronbeamptes (SHB'e), aan 18 skole in hoë risiko areas in die Metro. Die SHB'e verrig 'n verskeidenheid van funksies, hoofsaaklik hulpverlening met gedragsmodifiseringsprogramme asook veiligheids-bewusmakingsprogramme vir leerders.

Na-skoolprogram

As deel van die Wes-Kaapse Regering se pogings om anti-sosiale gedrag te bekamp en om alternatiewe geleenthede aan die jeug te bied, het die Departement van Kultuursake en Sport (DKS) in oorleg met die WKOD die MOD-program (massadeelname, toegang tot geleenthede en ontwikkeling) by 180 skole oor die agt onderwysdistrikte ingestel. 97 van hierdie sentrums is by laerskole in bedryf. Die programme word na skool aangebied en voorsien leerders van geleenthede om sport te beoefen en aan verrykende aktiwiteite deel te neem. Beide die Veilige Skole- en Skoolverrykingsprogram van die WKOD het by die MOD sentrums ingeskakel en bied 'n verskeidenheid aktiwiteite aan. Hierdie Na-skool-program is geïdentifiseer as 'n provinsiale 'spelwysiger' en ontvang voorkeuraandag.

Ter ondersteuning van die MOD-program het die WKOD in 2016:

1. Die registrasie van MOD-sentrums bestuur en ondersteun om deel te neem in Skoolsportligas
2. Die implementering van intra- en interskoolsportligas ondersteun
3. Toerusting en fasiliteite verskaf
4. Afrigters opgelei
5. Verseker dat MOD-sentrums toeganklik vir omliggende skole was
6. Die YEBO-program – middagklas in Wiskunde en Wetenskap – ondersteun

'n Ooreenkoms is tussen die WKOD en die Departement van Kultuursake en Sport aangegaan om saam te werk met skoolsport-infrastruktuurprojekte by MOD-sentrums. Dit sluit die bou en opknapping van skoolsale, sportvelde, skoolsporttoerusting en gegradueerde tutors in.

'n Gedeelte van die MOD-sentrums befondsingstoekenning is in 2016/7 boekjaar geprioritiseer vir infrastruktuurontwikkeling in die vorm van skoolsale. Vyf skoolsale is in 2016/7 voltooi deur die DVOW. Hulle is by:

1. Highlands Laerskool
2. Greenlands Laerskool
3. Firgrove Laerskool
4. Riebeeck-Wes Laerskool
5. Murraysburg Laerskool

Befondsing vir MOD-sentrums is ook vir die opgradering van sportvelde toegeken. Projekte is afgehandel by Intlanganiso Hoërskool, Inkwenkwezi Hoërskool en Strandfontein Laerskool

Die WKOD het ook 9 skoolsale met die bystand van die Archway Stigting by die volgende tien skole opgerig:

Kannemeyer Laerskool; Levana Laerskool; Hexvallei Hoërskool; Beacon Hill Hoërskool; Cravenby Hoërskool; Fairmount Laerskool; Tafelsig Hoërskool; Masivuke Laerskool; Westville Laerskool; Langa Hoërskool (in April 2017 voltooi).

Die Archway Stigting het ook hulp verleen aan die WKOD met die oprig van laboratoriums by 5 skole, naamlik:

1. Manzomthombo Hoërskool
2. Ocean View Hoërskool
3. Phakama Hoërskool
4. Spes Bona Hoërskool
5. York Road Hoërskool

Strategiese doelwitte

Program 2							
Strategiese doelwitte	Werklike prestasie 2013/2014	Werklike prestasie 2014/2015	Werklike prestasie 2015/2016	Beplande teiken 2016/2017	Werklike prestasie 2016/2017	Afwyking van beplande teiken teenoor werklike prestasie vir 2016/2017	Kommentaar oor afwykings
2.1 Kurrikulumbestuurstrategieë wat ontwikkel en geïmplementeer is	Nuut	Nuut	Strategieë ontwikkel per distrik	Geïmplementeer	Geïmplementeer	Geen	nvt
2.2. Getal skole wat kwartaalliks besoek word vir bestuursondersteuning	Nuut	1 524	1 522	1 516	1 517	1	Alle oop skole is kwartaalliks besoek vir bestuursondersteuning
2.3. Getal skole wat by uitrol van E-leer baat	Nuut	Nuut	63	37 skole 400 Slim klaskamers	80 Skole 1 061 Slim klaskamers	43 skole 661 Slim klaskamers	Bykomende befondsing is bekom
2.4. Voorsien maatskaplike en finansiële ondersteuning aan skole	Nuut	Nuut	757 199	786 603	1 282 928	(496 325)	Besteding moes herprioritiseer word

Prestasie-aanduiders

Program 2							
Programprestasiemaatstaf	Werklike prestasie 2013/2014	Werklike prestasie 2014/2015	Werklike prestasie 2015/2016	Beplande teiken 2016/2017	Werklike prestasie 2016/2017	Afwyking van beplande teiken teenoor werklike prestasie vir 2016/7	Kommentaar oor afwykings
PPM201: Getal voldiensskole wat leerders met leerhindernisse bedien	8	40	40	56	40	-16	Aandag is gegee daaraan om bestaande skole te konsolideer en om vir die volgende uitbreidingsfase voor te berei. As gevolg van befondsingsbeperkings, word 108 skole met 'eenheid'/hulpbron klasse op die oomblik omgeskakel na voldiensskole. 'n Bykomende 8 nuwe voldiensskole sal ook bygevoeg word in 2017/2018
PPM202: Getal laerskole met 'n algehele slaagkoers in JNA van 50% en hoër	Nuut	Nuut	nvt	305	nvt	nvt	Die JNA is nie in 2016 geskryf nie
PPM203: Getal sekondêre skole met 'n algehele slaagkoers in JNA van 40% en hoër	Nuut	Nuut	nvt	35	nvt	nvt	Die JNA is nie in 2016 geskryf nie.

Programme 2							
Programprestasiemaatstaf	Werklike prestasie 2013/2014	Werklike prestasie 2014/2015	Werklike prestasie 2015/2016	Beplande teiken 2016/2017	Werklike prestasie 2016/2017	Afwyking van beplande teiken teenoor werklike prestasie vir 2016/2017	Kommentaar oor afwykings
PPM204: Getal sekondêre skole met 'n Nasionale Senior Sertifikaat- NSS) slaagkoers van 60% en hoër	Nuut	Nuut	413	360	360	-	
PPM205: Die persentasie kinders wat in die vorige jaar 9 geword het en wat tans in Graad 4 (of 'n hoër graad) ingeskryf is	Nuut	Nuut	68.42%	70%	69.32%	- 0.68%	Alhoewel daar 'n verbeterde deursetkoers was in vergelyking met die vorige jaar was die teiken nie volledig bereik nie
PPM206: Die persentasie kinders wat in die voorafgaande jaar 12 geword het en wat tans in Graad 7 (of 'n hoër graad) ingeskryf is	Nuut	Nuut	61.76%	63%	61.23%	- 1.77%	Die teiken is nie bereik nie. Dit is 'n bevolkingsgebaseerde statistiek wat afhang van 'n groot aantal veranderlikes
PPM207: Getal skole wat van mediahulpbronne voorsien is ¹⁰	Nuut	Nuut	63	37	80	43	Bykomende fondse is toegeken
PPM208: Koers van leerderafwesigheid	5.96%	6.02%	5.82%	7%	5.44%	1.56%	Die teiken is oorskrei. Daar is voortgesette reaktiwiteit ten opsigte van verbeterde beheermaatreëls in skole.
PPM209: Koers van onderwyserafwesigheid	3%	3%	3%	3%	3%	-	

¹⁰ Dit verwys na skole wat voorsien was van "SMART"-klaskamers.

Programme 2							
Programprestasiemaatstaf	Werklike prestasie 2013/2014	Werklike prestasie 2014/2015	Werklike prestasie 2015/2016	Beplande teiken 2016/2017	Werklike prestasie 2016/2017	Afwyking van beplande teiken teenoor werklike prestasie vir 2016/2017	Kommentaar oor afwykings
PPM210: Getal leerders in openbare gewone skole wat by die 'geen skoolgeld'-skoolbeleid baat	554 523	554 523	566 968	571 412	579 844	8 432	Meer kwalifiserende leerders geregistreer, asook bykomende groei in die betrokke kwintiele.
PPM211: Getal opvoeders opgelei in geletterdheid-/taal-inhoud en -metodologie*	Nuut	Nuut	853	550	561	11	Bykomende onderwysers is ingeskryf
PPM212: Getal opvoeders opgelei in gesyferdheid-/wiskunde-inhoud en metodologie*	Nuut	Nuut	1 094	700	654	-46	Onderwysers het opleiding vir meer as een sessie bygewoon ter ondersteuning van die Graad R – 3 Ingrypingsprojek
PPA 2.1. Persentasie leerders in die skoolstelsel behou vanaf Graad 10 – 12	63%	64%	68%	69%	67%	-2%	Die groei het afgeplat na jaarlikse groei oor 'n aantal jare.
*Let daarop dat dit na die formele opleiding by die Kaapse Onderwys- en Leierskapsinstituut verwys							

Strategie om gebiede van onderprestasie te oorkom

- Implementeer nuwe provinsiale strategieë om taal en wiskunde te verbeter
- Fokus op Skool- en Distriksverbeteringsplanne.
- Gaan voort met die Hoërskoolprogram
- Monitor die gebruik van handboeke in die klas
- Onderneem geteikende opleiding van opvoeders
- Klem op onderwyserbywoning en die volle gebruik van alle onderrigdae
- Ondersteun die finansiële bestuur van skole
- Optimaliseer die rol en impak van provinsiale spelwysiger oor e-leer wat internettoegang, slim klasse en beter kanse vir leer aan skole sal bied
- Optimaliseer en ondersteun MOD-sentrums en die naskoolse jeug- provinsiale spelwysiger in vennootskap met die Departemente van Kultuursake en Sport en Maatskaplike Ontwikkeling
- Instelling van 'n Diensleerprogram as 'n manier om die betrokkenheid van jeugontwikkeling en -leierskap by gemeenskapsopheffing te versterk
- Werk saam met ander departemente en munisipaliteite om skoolveiligheid, leerderretensie, skoolbywoning en programme vir jeug wat 'n risiko loop, te ondersteun
- Bekendstelling van 'n loodsprogram oor Samewerkende Skole

Veranderinge aan beplande teikens

Geen

Koppeling van prestasie aan begrotings

Die uitgawes aangegaan in Program 2 het bygedra tot die bereiking van die volgende belangrike uitsette vir die WKOD:

- Verhoging van die getal opvoederposte
- Verskaffing van handboeke, onderwysersgidse en kernleesboeke om die implementering van KABV in die senior fase (Graad 7 tot 9) en Graad 12 te ondersteun.
- Voorsiening van Norme- en Standaarde-toekennings aan openbare gewone skole
- Verskaffing van voedsame maaltye aan leerders in nood
- Uitbreiding van die program vir geen-skoolgeld-skole
- Handhawing van die program vir vergoeding vir skoolgeldvrystelling
- Handhawing van die Veilige Skole-program

Subprogramuitgawes

Naam van subprogram	2016/17			2015/16		
	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor)/Onder besteding	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor)/Onder Besteding
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000
2.1 Openbare primêre vlak	8,701,305	8,694,233	7,072	7,801,424	7,771,390	30,034
2.2 Openbare Sekondêre vlak	5,256,622	5,172,184	84,438	4,874,281	4,789,855	84,426
2.3 Menslike Hulpbronontwikkeling	54,294	54,294	-	81,664	60,777	20,887
2.4 Voorwaardelike toelaes	351,409	351,379	30	337,611	337,575	36
Totaal	14,363,630	14,272,090	91,540	13,094,980	12,959,597	135,383

4.3 Program 3: Subsidies vir Onafhanklike Skole

Doelwit

Om onafhanklike skole ingevolge die Suid-Afrikaanse Skolewet te ondersteun.

Die Onafhanklike Skoolsubsidieprogram bestaan uit die volgende subprogramme:

Subprogram 3.1: Primêre vlak

Om onafhanklike skole in die Graad 1- tot 7-vlak te ondersteun.

Subprogram 3.2: Sekondêre vlak

Om onafhanklike skole in die Graad 8- tot 12-vlak te ondersteun.

Strategiese doelwit

Program 3: Strategiese Doelwit	
Strategiese Doelwit 3	Om ingevolge tersaaklike wetgewing ondersteuning aan onafhanklike skole te bied om gehalte-onderwys vir leerders in hierdie skole te verseker
Doelwitverklaring	Verseker, deur gereelde ondersteuning en monitering van onafhanklike skole, dat alle leerders 'n opvoeding in lyn met die Nasionale Kurrikulumverklaring ontvang. Verseker dat alle onafhanklike skole geregistreer is en dat hulle aan die minimum vereistes van die tersaaklike wetgewing voldoen. Voorsien subsidies aan skole wat behoeftige leerders bedien.

Strategiese doelwitte, prestasie-aanwysers, beplande teikens en werklike prestasie

Inskrywing

93 uit die 251 Onafhanklike gewone skole is gesubsidieer en 158 is nie gesubsidieer nie. 17 538 (35%) van leerders (Graad 1 – 12 plus LSOB), is gesubsidieer uit 'n totaal van 49 929 leerders in Onafhanklike Skole. 7 823 leerders het laerskole of intermediêre skole bygewoon en 9 715 het hoërskole of gekombineerde skole bygewoon. 32 391 leerders is ingeskryf in nie-gesubsidieerde onafhanklike skole.

Toetsuitslae

Die regulasies rakende die registrasie van, en subsidies aan, onafhanklike skole (preprimêre skole uitgesluit) vereis van 'n onafhanklike skool om aan die Jaarlikse Nasionale Assesserings en/of die WKOD- sistemiese toetse deel te neem om vir 'n subsidie te kwalifiseer. 82 skole het die Graad 3-toetse, 68 die Graad 6-toetse en 43 die Graad 9-toetse afgelê. Die aflegging van die JNA's het nie soos geskeduleer in 2016 plaasgevind nie.

Die tellings van gesubsidieerde en niegesubsidieerde onafhanklike skole word in die table hieronder aangedui. Let daarop dat dit nie 'n verteenwoordigende steekproef is nie aangesien niegesubsidieerde skole kies om deel te neem, terwyl deelname aan hierdie toetse of die JNA's vir gesubsidieerde skole verpligtend is.

WKOD sistemiese Graad 3, 6 en 9 uitslae van onafhanklike skole onder skole wat in 2015 deelgeneem het															
Graad	Taal														
	Skole					Leerders					Slaagkoers				
	2012	2013	2014	2015	2016	2012	2013	2014	2015	2016	2012	2013	2014	2015	2016
Gr 3 gesubsidieer	46	50	46	49	61	1 222	1 381	1 416	1 567	1 704	54.9	51.7	56	59.9	60.9
Gr 3 niegesubsidieer	27	27	28	18	21	779	844	979	742	995	85.2	88.6	86.7	92.3	90.6
Gr 6 gesubsidieer	41	38	38	40	47	1 009	1 068	1 074	1 036	1 179	67	61.4	65	68.2	67.5
Gr 6 niegesubsidieer	22	24	25	17	21	705	80	873	647	757	95.1	91.2	92.1	94.1	90.9
Gr 9 gesubsidieer	30	30	27	28	27	1 229	1 333	1 155	1 111	1 197	82.3	82.7	84.6	86	82.5
Gr 9 niegesubsidieer	17	18	16	12	16	799	787	789	513	613	95.1	96.6	97	94.5	95.8

WKOD sistemiese Graad 3, 6 en 9 uitslae van onafhanklike skole onder skole wat in 2015 deelgeneem het															
Graad	Wiskunde														
	Skole					Leerders					Slaagkoers				
	2012	2013	2014	2015	2016	2012	2013	2014	2015	2016	2012	2013	2014	2015	2016
Gr 3 gesubsidieer	46	50	46	49	61	1 222	1 381	1 416	1 567	1 705	54.9	51.7	56	59.9	70.1
Gr 3 niegesubsidieer	27	27	28	18	21	779	844	979	742	995	85.2	88.6	86.7	92.3	95.9
Gr 6 gesubsidieer	41	38	38	40	47	1 009	1 068	1 074	1 036	1 179	67	61.4	65	68.2	61.5
Gr 6 niegesubsidieer	22	24	25	17	21	705	80	873	647	755	95.1	91.2	92.1	94.1	92.2
Gr 9 gesubsidieer	30	30	27	28	27	1 229	1 333	1 155	1 111	1 194	82.3	82.7	84.6	86	37.9
Gr 9 niegesubsidieer	17	18	16	12	16	799	787	789	513	613	95.1	96.6	97	94.5	83.2

Die uitslae van onafhanklike skole in die Nasionale Senior Sertifikaat in 2016 was soos volg:

Wes-Kaapse NSS-uitslae vir onafhanklike skole: 2016				
Afgelê	Getal geslaag	Persentasie geslaag	Getal (B-Graad toelating)	% (B-graad toelating)
2 406	2 254	93.7%	1 581	65.7%

Aantekening: Dit is die leerders by onafhanklike skole wat die NSS-eksamen deur die WKOD eksamen afgelê het.

Onderwyserontwikkeling

Onderwysers in onafhanklike skole het in 2016/7 verskeie kurrikulumwerkswinkels bygewoon wat deur onafhanklike skoolorganisasies en deur die WKOD se distrikskantore gereël is.

Ondersteuning verskaf

Die WKOD het gedurende 2016/7 besoek afgelê by 225 skole om administratiewe, kurrikulum- en institusionele bestuursondersteuning te bied.

Alle gesubsidieerde onafhanklike skole is tussen April 2016 en Maart 2017 besoek om die volgende te monitor:

- Nakoming van opnames – jaarlikse skoolopname en Snap-opname en SOBIS registrasie
- Finansiële nakoming – subsidie en beskikbaarheid van ouditverslae
- Voldoendheid en gepastheid van onderrigkamers
- Kurrikulumaanbiedings
- Voldoendheid en toepaslikheid van leer- en onderrigondersteuningsmateriaal (LOOM)
- SACE-registrasie
- Personeelomset
- Prestasiebestuurstelsels
- Personeelontwikkeling
- Leerderprestasie
- Die Graad 3, 6 en 9 WKOD- sistemiese toetsuitslae

Twee onderpresterende onafhanklike skole is met bykomende ondersteuning deur seniorkurrikulumbepanners bygestaan. Een van die skole het aan die einde van 2016 gesluit. Die ander skool is versoek om ingrypingsplanne vir die 2017 akademiese jaar in te dien. Die uitdagings met bestuur asook korporatiewe beheer wat deur skole ervaar is, is aangespreek.

Daarbenewens is 4 nuwe terreine geverifieer m.b.t. aansoeke om registrasie of as skole wataansoek doen om die uitbreiding van grade en kurrikulum. 30 skole is om verskeie redes ondersoek, onder meer die skorsing van leerders sonder om enige dissiplinêre prosedures te volg; klagtes oor ongekwalifiseerde onderwysers; baie min onderrig en leer wat plaasvind; skoolgelde; onbillike dissiplinêre prosesse; swak bestuur en ongeregistreerde skole wat in bedryf is.

Die belangrikste ondersteuning wat aan onafhanklike skole gebied word, is die voorsiening van subsidies. Subsidies aan kwalifiserende onafhanklike skole is 60%, 40%, 25%, 15% of 0% van die geskatte provinsiale per capita besteding vir leerders (PAEPL) by openbare gewone skole. Die PAEPL vir 2016/17 was R11 160 (laerskole) en R14 169 (sekondêre skole) onderskeidelik. In 2016/17 het die WKOD subsidies aan 93 skole betaal. Betalings is betyds en ingevolge tersaaklike wetgewing gemaak.

Die WKOD het alle gesubsidieerde, onafhanklike skole aangemoedig om hul subsidies te gebruik vir LOOM (60%); munisipale dienste (20%) en bedryfsbehoefte (20%).

'n *Standaard Bedryfsprosedure vir Subsidiëring* is voltooi met bystand van die Direkoraat: Prosesontwerp in die Departement van die Premier.

Strategiese doelwitte¹¹

Program 3							
Strategiese doelwitte	Werklike prestasie 2013/2014	Werklike prestasie 2014/2015	Werklike prestasie 2015/2016	Beplande teiken 2016/2017	Werklike prestasie 2016/2017	Afwyking van beplande teiken teenoor werklike prestasie vir 2016/2017	Kommentaar oor afwykings
Persentasie geregistreerde onafhanklike skole wat subsidies ontvang	Nuut	Nuut	40%	44%	37%	- 7%	11 nuwe gewone onafhanklike skole is geregistreer

Programprestasietaanwysers

Program 3							
Programprestasiemaatstaf	Werklikeprestasie 2013/2014	Werklike prestasie 2014/2015	Werklike Prestasie 2015/2016	Beplande teiken 2016/2017	Werklike prestasie 2016/2017	Afwyking van beplande teiken teenoor werklike prestasie vir 2016/2017	Kommentaar oor afwykings
PPM301: Getal gesubsidieerde leerders in geregistreerde onafhanklike skole	18 502	18 024	17 498	20 000	18 316	- 1 684	Inskrywing is 'n faktor van oerlike keuse. Onafhanklike skole moet elke jaar aansoek doen vir 'n subsidie en die gevolglike leerderinskriving hang af van die skole wat goedgekeur word
PPM302: Persentasie geregistreerde onafhanklike skole wat subsidies ontvang	Nuut	Nuut	40%	44%	37%	- 7%	11 nuwe gewone onafhanklike skole is geregistreer
PPM303: Persentasie geregistreerde onafhanklike skole vir monitering en ondersteuning besoek	Nuut	Nuut	90%	90%	92%	2%	Bykomende skole is besoek.

¹¹ Die Strategiese Doelwit soos per die Strategiese Plan vir 2015 – 2019 word hier volledig aangegee

Strategie om gebiede van onderprestasie te oorkom

- Voorsien toegewyde en toenemende ondersteuning aan die onafhanklike skole wat minder as die NSS-provinsiale slaagkoers behaal het
- Ondersteun alle nuwe onafhanklike skole en diegene wat teen 'n minder as optimale vlak bedryf word.
- Monitor alle navrae of klagtes oor die implementering van regulasies.

Veranderinge aan beplande teikens

Geen

Koppeling van prestasie aan begrotings

Die uitgawes wat in Program 3 aangegaan is, het tot die bereiking van die volgende belangrike uitsette vir die WKOD bygedra:

- Subsidies verskaf aan onafhanklike skole wat gehalte-onderwys bied aan kinders wat finansiële ondersteuning nodig het

Subprogramuitgawes

Subprogramnaam	2016/17			2015/16		
	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/Onderbeste-ding	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/Onderbesteding
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000
3.1 Primêre vlak	61,143	61,143	-	57,480	57,480	-
3.2 Sekondêre vlak	39,883	39,883	-	37,904	37,904	-
Totaal	101,026	101,026	-	95,384	95,384	-

4.4. Program 4: Openbare Spesiale Skoolonderwys

Doel

Om verpligte openbare gewone onderwys te bied in spesiale skole, in ooreenstemming met die Suid-Afrikaanse Skolewet en die Witskrif 6 oor Inklusiewe Onderwys. Dit sluit in E-leer en inklusiewe onderwys.

Die Openbare Spesiale Skoolonderwysprogram bestaan uit die volgende subprogramme¹²

Subprogram 4.1: Skole

Om spesifieke openbare spesiale skole van hulpbronne te voorsien. Insluitend e-leer en inklusiewe onderwys.

Subprogram 4.2: Menslike Hulpbronontwikkeling

Om departementele dienste te voorsien vir die professionele en ander ontwikkeling van opvoeders en nie-opvoeders in openbare spesiale skole (insluitend inklusiewe onderwys).

Subprogram 4.3: Voorwaardelike Toelaes

Om voorsiening te maak vir projekte onder program 4 wat deur die Departement van Basiese Onderwys gespesifiseer word en deur voorwaardelike toelaes befonds word (insluitend inklusiewe onderwys).

Strategiese doelwit¹³

Program 4: Strategiese doelwit	
Strategiese doelwit	Om suksesvolle akademiese en sosiale deelname van alle leerders in die kultuur en kurrikulum van onderwysinstellings te maksimaliseer, en om hindernisse vir leer te minimaliseer (Onderwyswitskrif 6)
Doelwitverklaring	<ol style="list-style-type: none"> 1. Om te verseker dat leerders toegang tot die kurrikulum kry en hulle prestasie in taal en wiskunde optimaliseer; 2. Om te verseker dat leerders wat hindernisse tot leer ervaar of spesiale onderwysbehoefte het 'n gedifferensieerde kurrikulum ontvang en op die hoogste vlak moontlik presteer; 3. Om 'n kontinuum van insluiting gegrond op die Sifting, Identifisering, Assessering en Ondersteuning (SIAO)-instrument te ontwikkel sodat leerders 'n toepaslike vlak en tipe ondersteuning in alle gewone, voldiens- en spesiale skole ontvang; 4. Om leerderretensie te versterk deur leerders te ondersteun met gespesialiseerde ondersteuningsdienste met behulp van bestaande spanne en strukture, onder andere, skool/instellingsgebaseerde ondersteuningspanne; kringgebaseerde ondersteuningspanne; distriksgebaseerde ondersteuningstrukture; spesiale skole, spesiale skool-hulpbronsentrums; voldiens-/inklusiewe skole. 5. Om gespesialiseerde steundienste te verskaf – gespesialiseerde onderwysondersteuning, leerondersteuning, sielkundige dienste, skool-maatskaplike dienste, mediese en terapeutiese dienste. 6. Om in te skakel by ander staatsdepartemente en sektore vir die voorkoming en vroeë identifisering van hindernisse tot leer en die ondersteuning van leerders wat hindernisse tot leer ervaar of wat spesiale opvoedkundige behoeftes het

¹² Skoolsport, kultuur en mediadienste word nie ingesluit as 'n subprogram nie aangesien hierdie funksie in die Wes-Kaap ressorteer onder die Departement van Kultuursake en Sport

¹³ Die Strategiese Doelwit soos per die Strategiese Plan vir 2015 – 2019 word hier volledig aangegee

Strategiese doelwitte, prestasie-aanwysers, beplande teikens en werklike prestasie

In 2016 het die WKOD 72 Openbare Spesiale Skole bedryf wat 20 361 leerders met spesiale onderwysbehoefte geakkommodeer het. Twee voormalige Jeugsorgsentrums, Wellington en Eureka, is omgeskakel na Vaardigheidskole in 2017.

Namate ondersteuning aan die hoofstroom toeneem, word slegs leerders met hoë-vlak ondersteuningsbehoefte in spesiale skole en spesiale skool-hulpbronsentrusse vir ondersteuningsprogramme geplaas. Plasing word jaarliks hersien om te verseker dat die leerders slegs by die skool bly as hulle 'n hoë vlak van ondersteuning benodig.

Toetsuitslae van spesiale skole

In 2016, het 9 spesiale skole die Nasionale Senior Sertifikaat afgeleë. Agt van die 9 skole het 'n 100% slaagkoers behaal en die Eros Skool vir Serebraal-gestremdes, wat die NSS vir die eerste keer geskryf het, het 'n slaagkoers van >80% behaal.

In 2015 het 120 leerders 'n slaagsyfer behaal wat hulle toegang tot hoër onderwys gegee het. In 2016 het 'n totaal van 163 leerders 'n slaagsyfer behaal wat hulle toegang tot hoër onderwys gegee het: 57 het geslaag met 'n BA toelating behaal, 94 'n Diploma en 12 die Hoër Sertifikaat.

Jan Kriel spesiale skool het eervolle vermelding ontvang as een van die top 10 mees innoverende hoërskole in die land.

Onderwyserontwikkeling

Die Beleid oor Sifting, Identifisering, Assessering en Ondersteuning (SIAO) is in Desember 2014 in die Staatskoerant gepubliseer. Die SIAO is 'n instrument om te bepaal wie ondersteuning nodig het, watter ondersteuning nodig is en hoe dit afgelewer sal word. SIAO sal verseker dat daar vroeë opsporing van leerprobleme is en dat hierdie leerders wat geïdentifiseer is as leerders wat hulp benodig, so vroeg as moontlik die gepaste aandag geniet.

'n Transversale span van die provinsies is in 2015 deur die Departement van Basiese Onderwys in die SIAO en Kurrikulumdifferensiasie opgelei. Opleiding in Kurrikulumdifferensiasie-strategieë sal onderwysers toerus om op diverse onderrig- en assesseringsbehoefte van leerders te reageer. Die provinsiale opleidingspan vir SIAO en Kurrikulumdifferensiasie bestaan uit verteenwoordigers van die direkteur Kurrikulum, Assessering, Institusionele Bestuur, Onderwyserontwikkeling, Inklusiewe en Gespesialiseerde Onderwysondersteuning.

Die opleidingspan het begin met 'n opleidingsprogram wat in 2015/16 die opleiding van distriksgebaseerde gespesialiseerde ondersteuningspersoneel en verteenwoordigers van 40 voltdiens-/inklusiewe skole ingesluit het. Die opleiding van skole het opleiding in 'n antivooroordeel-program ingesluit wat met leerders gebruik moet word. In 2016/2017 het 'n bykomende 115 laerskole en 71 spesiale skole opleiding ontvang in Inklusiewe Onderwys, SIAO en Kurrikulumdifferensiasie. Meer as 10% van WKOD skole is nou al opgelei en sal die vlagskipskole wees namate die opleiding uitgerol word aan alle skole.

Leerondersteuningonderwysers (LOO's) is die eerste lyn van bykomende ondersteuning aan laerskole. 57% van LOO's is opgelei in gevorderde ingrypingstegnieke vir die verbetering van geletterdheid en gesyferdheid en in 2017/18 sal die oorblywende 25% van die LOO's opgelei word. Die LOO-ingrypings dra by tot verbeterde vaardighede in geletterdheid en gesyferdheid van leerders in die grondslagfase, veral Graad 1-leerders.

Die Suid-Afrikaanse Gebaretaal (SAGT) kurrikulum word geïmplementeer in al 5 WKOD spesiale skole vir Dowes wat SAGT gebruik. Die WKOD het, benewens die opleiding deur die SAGT Nasionale Opleidingspan, ook voorsiening gemaak vir aanvullende opleiding. 22 (80%) van die onderwysers in die genoemde skole het SAGT linguistiek opleiding ontvang by die Universiteit van die Vrystaat of Stellenbosch Universiteit. Taal: Twee skole vir dowes gebruik die mondelinge ouditiwe benadering.

Spesiale Skool-hulpbronsentrums het werkwinkels op hulle gebied van kundigheid aangebied, nl. bepaalde leergestremdheid, aandaggebreksindroom en alternatiewe assessering. Die Veral Spesiale Skool Hulpbronsentrum vir outismespektrumversteuring (OSV) het 'n OSV kursus in voortgesette professionele ontwikkeling (VPO) ontwikkel wat deur die Raad vir Gesondheidsberoepes van Suid-Afrika geakkrediteer is en waardeur 105 sielkundiges/beraders gebaseer by Distrikskantore, IE-spanne en Spesiale Skole opgelei is. Die Paarl Spesiale Skool Hulpbronsentrum het 'n geakkrediteerde kursus oor Bepaalde Leergestremdheid ontwikkel en het 120 sielkundiges/beraders opgelei. Beide kursusse het op die vroeë identifikasie van leerhindernisse gefokus in terme van beide SIAO en die DSM-5. Hierdie kursusse het spesialispersoneel in staat gestel om intern die meeste van hul jaarlikse VPO-punte te verwerf wat deur die Raad vir Gesondheidsberoepes vereis word.

Maatskaplike werkers is opgelei in die hersiene WKOD Kindermishandelingsprotokol en jongste tegnieke in post-traumatiese ingryping by kinders en gesinne. Post-traumatiese stres is 'n ongelukkige gevolg van die hoë vlakke van geweld in baie gemeenskappe en het 'n negatiewe impak op onderrig en leer.

Opleiding van VKO-studente in Suid-Afrikaanse Gebaretaal en outismespektrumversteuring gaan voort by vyf T(B)OO-kolleges in die Wes-Kaap.

Ondersteuning

Versterk kapasiteit om hindernisse tot leer aan te spreek en meer inklusief te word

Die fokus van Gespesialiseerde Ondersteuningsdienste het verskuif na vroeë identifisering en voorkomende ingrypings, veral in Graad R en Graad 1. Sielkundiges, maatskaplike werkers, leerondersteuning-adviseurs en terapeute ontwikkel die vaardighede van opvoeders om klaskamergebaseerde ingrypings te implementeer. Die verbetering van prestasie in taal en wiskunde was 'n belangrike fokus van ingrypings, veral deur die Leerondersteuningsadviseurs en Leerondersteuningsonderwysers.

Distrikskomitees is ingestel om aandag te skenk aan leer, onderrig en assessering om vir leerderdiversiteit voorsiening te maak, bv. die gebruik van alternatiewe assessering en toegewings. Inligting met betrekking tot leerhindernisse is via die webwerf, pamflette en DVD's versprei. 'n Aanlyn kursus oor inklusiewe onderwys word ontwikkel.

Stelsels word ontwikkel om leerderingrypings op SOBIS op te spoor en aan te teken, wat sal help met die ontleding van tendense en die ontwikkeling van geskikte ingrypingsplanne en die ontplooiing van skaars gespesialiseerde hulpbronne.

Ontwikkeling van gewone skole in voldiens-/inklusiewe skole

Veertig aangewese voldiens-/inklusiewe skole is ondersteun om hulle kapasiteit te ontwikkel om voorsiening te maak vir spesiale behoeftes Opleiding wat verskaf is, is in die afdeling oor menslike hulpbronne hierbo aangedui.

Daar is 115 skole in die provinsie wat 'eenheidsklasse' het wat bykomende gespesialiseerde ondersteuning aanbied. Hierdie eenheidsklasse word geleidelik omskep in 'hulpbronklasse' vir ander leerders in die skool en as 'n bron vir ander onderwysers wat raad benodig.

Hierdie skole is almal voorsien van 'n voltydse leerondersteuningonderwyser en 'n inklusiewe fasiliteerder/onderwysassistent en word gerat om leerders met 'n lae tot matige behoefte aan ondersteuning te bestuur. 'n Multi-dissiplinêre Inklusiewe Onderwys-Uitreikspan gebaseer by Spesiale Skole hulpbronsentrums verskaf ondersteuning aan hierdie skole.

Alle skole sal oor die volgende paar jaar toenemend ontwikkel word in inklusiewe skole met die voldiens-/inklusiewe skole wat die vlagskipskole sal wees. Hulle word ontwikkel as inklusiewe middelpunte in die distrikte en word aangemoedig om hulle goeie praktyke en hulpbronne met omliggende gewone skole te deel.

Omskakeling van Spesiale Skole na Spesiale Skool Hulpbronsentrums

Die aangewese spesiale skool-hulpbronsentrums het gebaat by menslike, fisiese en materiële hulpbronontwikkeling om hulle in staat te stel om hulle uitreikrol te verbreed om ander skole by te staan. 'n Bykomende Spesiale Skool Hulpbronsentrum is aangewys in 2016/2017 en beskik oor die dienste van 'n spesialis uitreikspan vir Outisme Spektrum Versteuring, waarvan die voorkoms besig is om te styg. Daar is nou 24 Inklusiewe Onderwys-Uitreikspanne wat geskep is en beter-toegeruste spesiale skole vervul hulle uitreikrol met gebruikmaking van hul bestaande hulpbronne. Hulptoestelle-leningsentrums is by agt van die Spesiale Skool-hulpbronsentrums opgerig, een sentrum per distrik. Hulptoestelle kan geleen word aan leerders in spesiale of voldiens-/gewone skole.

Ondersteuning vir spesiale skole

Hoewel spesiale skole in 'n kring is en generiese ondersteuning as deel van 'n kring van skole ontvang, voorsien skoolprogrambestuurders by die provinsiale kantoor gestremdheid/spesiale behoefte-spesifieke ondersteuning aan spesiale skole. Dit kan individueel of via sektorgebaseerde vergaderings plaasvind ten einde koördinasie, gestandaardiseerde dokumentasie, die deel van goeie praktyk oor soortgelyke skole en blootstelling aan internasionale beste praktyk te bevorder.

Provinsiale personeel het die DBO bygestaan met die ontwikkeling van 'n aangepaste kurrikulum vir Suid-Afrikaanse Gebaretaal, Vaardigheidskole (Tegniese Beroepskurrikulum), Ernstige Intellektuele Gestremdheid (aangepaste kurrikulum) en Diepgaande Intellektuele Gestremdheid. Skole het in die verlede verskillende kurrikula gebruik en 'n eenvormige kurrikula sal die broodnodige standaardisering van programme oor soortgelyke skole en sentrums fasiliteer. Aangesien daar nasionaal 'n tekort aan braillemateriaal bestaan, het die WKOD begin met 'n projek met Pionier Printers om te verseker dat leerders wat blind is nie benadeel word nie.

Die skole vir blindes het ingestem om gemeenskaplike handboeke te gebruik. Braille-meesterkopieë van handboeke en werkboeke is geproduseer. Elektroniese lêers van die boeke is ook op Braille-skootrekenaars geïnstalleer.

Athlone Skool vir Blindes is 'n toongewende skool op die gebied van ontwikkeling in die e-Leer area. Hierdie skool is 'n loods-skool as deel van die e-Leer spelwysiger en het draadlose konektiwiteit dwarsdeur die skool. Hulle beskik ook oor hoë-spoed internet konektiwiteit wat hulle in staat stel om aanlyn toegang tot digitale hulpbronne te kry. Dit gee blinde leerders toegang tot mense en plekke asook inligting wat 'n kort rukkie gelede onmoontlik sou gewees het. Dit het 'n nuwe wêreld oopgemaak vir visueel-gestremde leerders. Hulle het ook toegang tot amper alles wat digitaal beskikbaar is. Ander skole vir blindes trek ook voordeel uit hierdie baanbrekersinisiatiewe.

Daar was ook nie genoeg Suid-Afrikaanse Gebaretaal (SAGT) LOOM in die land beskikbaar toe SAGT KABV bekendgestel is nie. SAGT LOOM wat in die provinsie geproduseer en nasionaal gedeel word, het die beskikbaarheid van SAGT LOOM aansienlik verbeter.

Betrokkenheid van belanghebbendes en die bevordering van intersektorale vennootskappe

Ondersteuning word deur multidissiplinêre uitreikspanne gesetel by Spesiale Skool-hulpbronsentrums gebied aan kinders wat nie in skole is nie, bv. kinders met ernstige en diepgaande intellektuele gestremdheid in Spesiale Sorgsentrums. 'n Protokol vir ondersteuning is ontwikkel

deur samewerking tussen die Departemente van Onderwys, Gesondheid en Maatskaplike Ontwikkeling. Die ondersteuning sluit in: (i) die ontwikkeling van stimulasieprogramme, (ii) hulpbronmateriaal vir versorgers, (iii) aanbidding van werkswinkels vir sentrumbestuurders,

versorgers en ouers, (iv) tegnieke om die fisiese, opvoedkundige en psigososiale behoeftes van die kinders te hanteer, en (v) assessering en verwysing van leerders wat onvanpas geplaas is en na spesiale skole verwys moet word. 'n Nasionale Voorwaardelike Toekenning sal in 2017/2018 voorsien word vir die ondersteuning van hierdie kinders.

Skole word ontwikkel as sentrums van sorg en ondersteuning vir onderrig en leer (CSTL) en gebruik die CSTL-raamwerk om die ondersteuning van ander sektore te koördineer, bv. Die geïntegreerde Skoolgesondheidsprogram wat in oorleg met die Departement van

Gesondheid gelewer word. Skoolgesondheid-mobiele eenhede verskaf siftingstoetse vir Graad R- en Graad 1-leerders. Dit sluit in visuele-, gehoor- en tandheelkundige sifting. Brille word verskaf aan leerders wat visuele probleme het. Tandheelkundige dienste, soos stopsels en ekstraksies, kan gedoen word by die mobiele eenhede. Gesondheidsprobleme wat leer kan verhinder word vroeg opgespoor en die plaaslike behandeling verminder die behoefte vir leerders om skool mis te loop om hierdie dienste te ontvang. Dit dra alles by tot die optimalisering van leer in die klaskamer.

Gespesialiseerde Ondersteuningsdienste het insette aan professionele liggame ((HPCSA & PsySSA – sielkunde; SACSSP– maatskaplike werk) en hoëronderwysinstellings gelewer oor die ontwikkeling van hul spesialisgebiede, bv. Sielkunde en maatskaplike werk in die onderwyskonteks. Die Direkoraat het 'n baie suksesvolle WKOD Sielkundekongres 2016 vir 120 sielkundiges/beraders gehou aan die einde van 2016. Die tema was die 'Vroeë Identifikasie van Hindernisse tot Leer' in lyn met die SIAO beleid. Die program was ook VPO-geakkrediteer en het 'n aantal hoogs-gekwalfiseerde professionele aanbieders ingesluit.

Intersektorale vennootskappe word aangegaan met die Departement van Gesondheid vir die lewering van kliniese sielkundige en psigiatriese dienste, met die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling vir aangeleenthede oor statutêre maatskaplike werk, met die

Suid-Afrikaanse Agentskap vir Maatskaplike Dienste oor maatskaplike toelaes vir kwalifiserende leerders, met die Departement van Ekonomiese Ontwikkeling en Toerisme oor werkgeleenthede vir leerders van spesiale skole, en met die Departement van Kultuursake en Sport oor kultuur- en sportgeleenthede vir leerders met gestremdhede.

Die ondersteuning van ouers en die burgerlike samelewing om kinders wat hindernisse tot leer ervaar of 'n gestremdheid het, in te sluit en ondersteun, word ingespan om te help bou aan die gewenste inklusiewe Suid-Afrikaanse samelewing. Vergaderings word op versoek met individuele ouers gehou om hulle te help met kinders wat uitdagende of komplekse gestremdhede het en met ouergroepe. Vergaderings is ook met verskeie gestremdheidsregte-organisasies, organisasies vir mense met gestremdhede en organisasies vir inklusiewe onderwys gehou.

Strategiese doelwitte

Program 4							
Strategiese doelwitte	Werklike prestasie 2013-2014	Werklike prestasie 2014-2015	Werklike prestasie 2015-2016	Beplande teiken 2016/2017	Werklike prestasie 2016-2017	Afwyking van beplande teiken teenoor werklike prestasie vir 2016/2017	Kommentaar oor afwykings
Getal voldiensskole wat leerders met leerhindernisse bedien	8	40	40	56	40	-16	Daar is besluit om te fokus op die konsolidasie van die bestaande skole en om voor te berei vir die volgende fase van ontwikkeling. As gevolg van begrotingbeperkings, word 108 skole met "eenheid"/hulpbron klasse op die oomblik omgeskakel na voldiensskole. 'n Bykomende 8 nuwe voldiensskole sal bygevoeg word in 2017/2018.

Prestasie-aanwysers

Program 4							
Programprestasiemaatstaf	Werklike prestasie 2013/2014	Werklike prestasie 2014/2015	Werklike prestasie 2015/2016	Beplande teiken 2016/2017	Werklike prestasie 2016/2017	Afwyking van beplande teiken teenoor werklike prestasie vir 2016/2017	Kommentaar oor afwykings
PPM401: Persentasie leerders met spesiale behoeftes in spesiale skole tot die ouderdom van 16 in die skool behou	Nuut	Nuut	79.8%	70%	76.8%	6.8%	Daar is veranderlikheid in hierdie sektor, gegewe relatief klein monsters.
PPM402: Persentasie spesiale skole wat as Hulpbronsentrums dien	Nuut	Nuut	33%	45%	37%	- 8%	Befondsingbeperkings het die volle uitbreiding verhoed maar ontwikkelingswerk is aan die gang.

Strategie om gebiede van onderprestasie te oorkom

- Skenk aandag aan die ondersteuningsbehoefte van leerders met spesiale onderwysbehoefte deur die WKOD se pad van ondersteuning te volg
- Bou die kapasiteit van hoofstroomskole om leerhindernisse aan te spreek sodat onderwysers beter toegerus is om te onderrig en 'n verskeidenheid van leerders te ondersteun
- Opleiding met 'n fokus op:
  - Spesiale skool-personeel in die verskillende kategorieë van gestremdheid
  - Personeel by voldiens-/inklusiewe skole in die identifisering en behandeling van hindernisse tot leer
  - Personeel by spesiale skool-hulpbronsentrums in hulle uitgebreide rol
  - Distriksgebaseerde gespesialiseerde ondersteuningspersoneel, insluitend sielkundiges, maatskaplike werkers, leerondersteuning-adviseurs, mediese personeel en terapeute met betrekking tot hulle rol in ondersteuning oor die inklusiewe onderwys-kontinuum
  - Skoolgebaseerde Leerondersteuning-onderwysers vir verbetering in taal en wiskunde
  - Skoolgebaseerde ondersteuningspanne in die proses van sifting, identifisering, assessering en ondersteuning (SIAO)
- Bykomende skole, klaskamers voorsien vir leerders met hoë ondersteuningsbehoefte.

Veranderinge aan beplande teikens

Geen

Koppeling van prestasie aan begrotings

Die uitgawes aangaan in Program 4 het bygedra tot die bereiking van die volgende belangrike uitsette vir die WKOD:

Voorsiening van poste vir onderwysers en staatsdienspersoneel in openbare spesiale skole

Uitbreiding en toerusting van spesiale skool-hulpbronsentrums/-klasse

Verskaffing van subsidies vir spesiale skole

Bevordering van inklusiewe onderwys met die instelling van voldiensskole

Subprogramuitgawes

Naam van subprogram	2016/17			2015/16		
	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/Onderbeste-ding	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/Onderbes teding
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000
4.1 Skole	1,124,477	1,124,477	-	1,059,168	1,033,921	25,247
4.2 Menslike Hulpbrontwikkeling	-	-	-	-	-	-
4.3 Voorwaardelike toelaes	-	-	-	15,852	15,852	-
Totaal	1,124,477	1,124,477	-	1,075,020	1,049,773	25,247

4.5 Program 5: Vroeëkindontwikkeling

Doel

Om ingevolge Witskrif 5 vroeëkindontwikkeling (VKO) op die Graad R- en voor-Graad R-vlak te voorsien. E-leer is ook ingesluit.

Die VKO-program bestaan uit die volgende subprogramme:

Subprogram 5.1: Graad R in openbare skole

Om aan bepaalde openbare gewone skole hulpbronne te voorsien wat vir Graad R nodig is.

Subprogram 5.2: Graad R in vroeëkindontwikkelingsentrums

Om Graad R by vroeëkindontwikkelingsentrums te ondersteun.

Subprogram 5.3: Voor-Graad R-opleiding

Om opleiding te bied en stipendiums aan voor-Graad R-praktisyns/-opvoeders te betaal.

Subprogram 5.4: Menslike hulpbronontwikkeling

Om departementele dienste te verskaf vir die professionele ontwikkeling van opvoeders en nie-opvoeders in Graad R by openbare skole en VKO-sentrums.

Subprogram 5.5: Voorwaardelike toelaes

Om voorsiening te maak vir projekte onder program 5 wat deur die Departement van Basiese Onderwys gespesifiseer word en deur voorwaardelike toelaes befonds word.

Strategiese doelwit¹⁴

Program 5: Strategiese Doelwit	
Strategiese doelwit 5.1	Om aan spesifieke openbare gewone skole en geïdentifiseerde onafhanklike skole hulpbronne te voorsien wat vir Graad R nodig is, en om toestande daar te stel wat meer skole sal aanspoor om Graad R-klasse in bestaande beskikbare klaskamers of nuwe Graad R klaskamers te vestig. Verbeterde onderwyseropleiding
Doelwitverklaring	Verbeterde gehalte van dienslewering in Graad R-klasse deur: <ol style="list-style-type: none"> 1. Betaling van Graad R-leerderssubsidies en die doeltreffende monitering daarvan. 2. Opleiding vir Graad R-praktisyns en -onderwysers 3. Deurlopende ondersteuning van en opleiding vir skoolhoofde 4. Voorsiening van LOOM en klaskamers 5. Vroeë identifisering van hindernisse tot leer en implementering van 'n ondersteuningsprogram om hierdie ontwikkelingsagterstande aan te spreek 6. Bepaling van Graad R-onderwysposte van 2015/16 tot 2019/20 7. Die verskaffing van beurse vir die opgradering van Graad R-praktisyns se kwalifikasies na die B. Ed Grondslagfase deelyds of die Diploma in Graad R-praktyke

Strategiese doelwitte, prestasie-aanwysers, beplande teikens en werklike prestasie

Inskrywing

VKO sentrums het verminder van 396 in 2015 tot 381 in 2016. Die vermindering het tot gevolg gehad dat minder leerders ingeskryf is by die Onafhanklike VKO sentrums en meer leerders geabsorbeer is in Graad R Openbare Skole as voorheen. Die aanlyn VKO Jaarlikse Opname is vir die eerste keer in 2016 gebruik. Die stelsel verseker dat geen leerders onder die toepaslike

¹⁴Die Strategiese Doelwit soos per die Strategiese plan vir 2015 – 2019 word volledig hier aangegee

ouderdom vasgelê word nie, wat dus verseker dat hulle nie as Graad R leerders getel word nie. Daar kon ook nie 'dubbeltelling' van leerders wees nie want die stelsel spoor duplikaatleerders op. Daar is altesaam 65 488 Graad R leerders in openbare skole (gewone plus spesiaal).

Onderwyserontwikkeling

Opleiding in die Kurrikulum- en Assesseringsbeleidsverklaring (KABV) is voorsien aan Graad R praktisyns wat in 2016/2017 tot die professie toegetree het. Alle Graad R praktisyns het intensiewe opleiding ontvang (43 ure oor 6 maande) en hulpbronmateriaal oor opkomende geletterdheid.

Altesaam 6 633 VKO-praktisyns is gedurende die oorsigjaar vir VKO-Vlak 1, 4 of 5 leerderskapprogramme ingeskryf wat by Wes-Kaapse TBOO-kolleges aangebied is.

Daarbenewens was 562 werklose persone die begunstigdes van 'n 12-maande Vlak 1, 4 of 5-program vir VKO-praktisynsassistente wat deur die TBOO-kolleges aangebied is. 17 bykomende begunstigdes van die Voorwaardelike Toekenning is as administratiewe ondersteuningspersoneel gekontrakteer. Hulle het vaardighede in die werksomgewing aangeleer en datavaslegging ter ondersteuning van die VKO-program gedoen.

Subsidies

Die Graad R-leerderssubsidietoekenning aan 986 openbare en 514 onafhanklike VKO gemeenskapsterreine is in 2016 verhoog om dit in lyn te bring met die vereistes van die Nasionale Norme en Standaarde vir Graad R-befondsing. Daar is 'n verhoging in befondsing vir 2016/2017. Verwys na Omsendbrief 004/2016 wat van krag is van 01 April 2017.

Kwintiel	Skoolgeld status van die inrigting	Bedrag per leerder per jaar
1	Geen skoolgeld	R4 800
2	Geen skoolgeld	R4 800
3	Geen skoolgeld	R4 800
4	Geen skoolgeld	R4 800
5	Geen skoolgeld	R4 800
4	Skoolgeld	R3 600
5	Skoolgeld	R3 400

Subsidie-eisvorms word elektronies twee maal per jaar by Hoofkantoor ingedien. Dit word in die distrik geverifieer voordat oordragbetalings aan skole gemaak word. In 2016/17 is 63 153 Graad R-leerders by openbare skole en 16 098 Graad R-leerders by VKO- onafhanklike skole (teen Februarie 2017) gesubsidieer.

Hoofkantoor en distriksamptenare het in 2016 die benutting van subsidies by 380 openbare en VKO onafhanklike skole gemoniteer. Hierdie monitering sal in die volgende boekjaar voortduur.

Tegniese Beroepsonderwys en Opleiding Kolleges (TBOO) Leerderskappe

Die maandelikse toelaag wat aan alle VKO-praktisyns betaal word het gestyg van R1 605 to R1 701. Alle VKO-praktisyns wat tans op leerderskapprogramme is, is deur die verhoogde toelaag bevoordeel.

Bykomende fasiliteite en toerusting

69 Graad R klaskamers is in die 2016/17 boekjaar gebou. 59 Graad R klasse by Openbare Gewone skole het meubels ontvang uit die 2016/17 toegewysde begroting. Die Graad R meubels bestaan uit leerderlessenaars (5 per klas), leerderstoele, (30 per klas) een mat, 'n boekrak, 'n onderwyserlessenaar en stoel en 'n staal liasseerkabinet per klas.

Graad R by skole vir Dowes

Vyf Graad R praktisyns en vyf assistentpraktisyns het by die vyf skole vir dowes begin werk. Die doel van hierdie Graad R-praktisyns se aanstelling was om die implementering van Suid-Afrikaanse Gebaretaal (SAGT) in die Graad R-klasse by die skole te verseker. Die skole betrokke by SAGT is Noluthando, Dominikaanse Skool vir Dowes, Mary Kihn, De La Bat en Nuwe Hoop.

Graad R by Skole vir kinders met Outisme Spektrum Versteuring (OSV)

Ses Graad R praktisyns en drie assistente het by ses skole vir leerders met Outisme Spektrum Versteuring (OSV) begin werk. Die doel van hierdie projek was om leerders vroegtydig te identifiseer en om Graad R leer vir alle leerders te verseker soos gestipuleer deur die Suid-Afrikaanse Grondwet. Die projek is gemoniteer deur die amptenare van Inklusiewe en Gespesialiseerde Onderwysondersteuning.

Strategiese doelwitte:

Program 5							
Strategiese doelwitte	Werklike prestasie 2013/2014	Werklike prestasie 2014/2015	Werklike prestasie 2015/2016	Beplande teiken 2016/2017	Werklike prestasie 2016/2017	Afwyking van beplande teiken teenoor werklike prestasie vir 2016/2017	Kommentaar oor afwykings
Getal openbare skole wat Graad R aanbied	939	977	974	994	986	-8	Baie Openbare Gewone Skole beskik nie oor die spasie om ekstra graad R klasse aan te bied nie

Prestasieaanwysers

Program 5							
Programprestasiemaatstaf	Werklike prestasie 2013/2014	Werklike prestasie 2014/2015	Werklike prestasie 2015/2016	Beplande teiken 2016/2017	Werklike prestasie 2016/2017	Afwyking van beplande teiken teenoor werklike prestasie vir 2016/2017	Kommentaar oor afwykings
PPM501: Getal openbare skole wat Graad R aanbied	939	977	974	994	986	-8	Baie Openbare Gewone Skole het 'n gebrek aan spasie om ekstra Graad R klasse aan te bied
PPM502: Persentasie Graad 1-leerders wat formele Graad R onderwys ontvang het	Nuut	Nuut	69.13%	70%	69.91%	- 0.09%	Dit verteenwoordig 'n verbetering op die vorige jaar maar die teiken is nie ten volle bereik nie
PPM503: Persentasie aangestelde VKO-praktisyns met NKR vlak 4 en hoër	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	

Strategie om gebiede van onderprestasie te oorkom

- Fokus op verbeterde opleiding van onderwysers
- Konsentreer op ondersteuningsprogramme vir Graad R-leerders wat 'n risiko loop' om te verseker dat hulle gereed is vir skool.
- Verseker dat skole voor die aanvang van die Graad R-akademiese jaar in besit van alle LOOM is.
- Monitor die doeltreffende gebruik van Graad R-subsidies by openbare gewone skole en VKO- onafhanklike skole wat Graad R aanbied.
- Verbeterde gehalte van onderrig
- Gaan voort met die Graad R – 3 loodsprojek in 103 skole om uitslae in taal en wiskunde en die aanleer van Engels te verbeter

Veranderinge aan beplande teikens

Geen

Koppeling van prestasie aan begrotings

Die uitgawes aangegaan in Program 5 het bygedra tot die bereiking van die volgende belangrike uitsette vir die WKOD:

- Voorsien onderwysposte vir Graad R in openbare skole
- Uitbreiding en verbetering van subsidies vir Graad R in openbare skole en onafhanklike instellings om universele inskrywing en gehalte-onderrig te verseker

Subprogramuitgawes

Naam van subprogram	2016/17			2015/16		
	Finale begroting	Werklike uitgawes	Oor-)/Onderbes teding	Finale begroting	Werklike uitgawes	Oor-)/Onderb-esteding
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000
5.1 Graad R in Openbare Skole	358,737	358,737	-	306,316	300,875	5,441
5.2 Graad R in Vroeëkind-ontwikkeling Sentrums	67,247	67,247	-	68,664	68,664	-
5.3 Voor-Graad R opleiding	99,812	99,812	-	110,661	109,801	860
5.4 Menslike Hulpbronontwikkeling	-	-	-	-	-	-
5.5 Voorwaardelike toelaes	12,143	12,143	-	2,823	2,823	-
Totaal	537,939	537,939	-	488,464	482,163	6,301

4.6 Program 6: Infrastruktuurontwikkeling

Doel

Om infrastruktuurfasiliteite vir skole en nie-skole te voorsien en onderhou.

Die infrastruktuurontwikkelingsprogram bestaan uit die volgende subprogramme:

Subprogram 6.1: Administrasie

Om infrastruktuurfasiliteite vir administrasie te voorsien en onderhou.

Subprogram 6.2: Openbare Gewone Skole

Om infrastruktuurfasiliteite vir openbare gewone skole te voorsien en onderhou.

Subprogram 6.3: Spesiale Skole

Om infrastruktuurfasiliteite vir openbare spesiale skole te voorsien en onderhou.

Subprogram 6.4: Vroeëkindontwikkeling

Om infrastruktuurfasiliteite vir vroeëkindontwikkeling te voorsien en onderhou.

Strategiese Doelwit¹⁵

Program 6: Strategiese Doelwit	
Strategiese Doelwit 6 Doelwitverklaring	<p>Om geprioritiseerde, kostedoeltreffende en effektiewe instandhouding van infrastruktuur te verseker en dat skole gebou word om by die belangrikste demografiese tendense te pas</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ontwikkel 'n betroubare, omvattende databasis van die vereistes vir instandhouding van skoolinfrastruktuur. 2. Prioritiseer ingrypings op grond van ingeligte en objektiewe kriteria en akkurate inligtingstelsels. 3. Bestuur die bouprogram om die voorsiening van nuwe skole, vervanging van strukture wat met ongepaste materiaal gebou is, opknapping van klaskamers en voorsiening van nuwe klaskamers en mobiele klaskamers in te sluit ten einde in korttermynvraag te voorsien. 4. Wat tekorte in befondsing en 'n verouderde infrastruktuur betref, pas 'n benadering van 'n hiërargie van behoeftes soos volg toe: Herstelwerk aan dakke, strukturele herstelwerk aan geboue, watertoevoer, kragtoevoer, riool- en ablusiegeriewe, slote en gewelplate, plafonne, grensheinings, verfwerk. 5. Verrig noodinstandhouding in die geval van natuurrampe, strukturele probleme en vandalisme.

Strategiese doelwitte, prestasie-aanwysers, beplande teikens en werklike prestasie

Besonderhede word in afdeling 6.8 verskaf. 'Kapitale belegging, instandhouding en Batebestuursplan'. 'n Opsomming word hieronder verskaf.

Bouprojekte gedurende 2016/2017 voltooi

Agt nuwe skole is voltooi en in 2016/2017 oorhandig, naamlik Masakhane Laerskool, Tulbagh Laerskool, Worcester Hoërskool (Somerset Hoërskool), Zwelethemba Hoërskool, Concordia Hoërskool, Sinenjongo Hoërskool, Louwville Hoërskool en Vuyiseka Hoërskool.

¹⁵ Die Strategiese Doelwit soos per die Strategiese Plan vir 2015 – 2019 word volledig hier aangegee

Vervangingskole (vervanging van skole wat met ongepaste materiaal gebou is)

- Die volgende vervangingskole is in 2016/2017 met WKOD-befondsing voltooi: 11 skole is met nuwe geboue vervang: ACJ Phakade Laerskool, Garden Village Laerskool, Itsitsa Laerskool, Nalikamva Laerskool, Steynville Laerskool en Pineview laerskool.
- Die volgende vervangingskole is in 2016/2017 voltooi as deel van die Versnelde Skoolinfrastruktuurontwikkeling-inisiatief (ASIDI) kapitale infrastruktuursprojekte wat deur die Departement van Basiese Onderwys befonds word: Du Noon Laerskool, Mount View Hoërskool, Red River Laerskool, Silverstream Laerskool en Vooruitsig Laerskool.

Bykomende klaskamers

- Uitbreidingsklaskamers: 52 klaskamers is by 19 skole gebou.
- Graad R-klaskamers: 69 klaskamers is in 2016/2017 voltooi. 40 van hierdie klaskamers is van óf die 2013/2014 óf 2015/2016 projeklys. Die balans hiervan is verskaf by nuwe en vervangingskole wat in 2016/2017 voltooi is.
- Mobiele eenhede verskaf: 119 klaskamers.

Die infrastruktuur wat vir voltooiing in 2016/2017 geskeduleer was, word hieronder uiteengesit saam met die werklike getalle wat gelewer is.

Kategorie	Geteiken	Werklike getal
Nuwe Skole	9	8
Vervangingskole (insluitende ASIDI)	13	11
Graad R klaskamers	84 klaskamers	<p>Voltooi (69)</p> <p>40 Klaskamers van die 2013/14 en 2015/16 programme is voltooi en 29 is gebou by nuwe en vervangingskole</p> <p>Nie voltooi nie (15)</p> <p>4 Klaskamers by Kuilsriver LS – Alhoewel voltooi en in gebruik, het dit nog nie volle praktiese voltooiing bereik nie aangesien Fase 2 (sportvelde) nog nie afgehandel is nie</p> <p>2 klaskamers by Hawston LS. Praktiese voltooiing verwag teen 23 Mei 2017</p> <p>Daar is 9 klaskamers by skole op die 2015/2016 lys wat as gevolg van arbeidsdispute, diefstal, vandalisme, aanranding van die kontrakteur se personeel en werkstaking, nie praktiese voltooiing kon bereik nie.</p>
Opgradering en aanbouing	11	0
Uitbreidingsklaskamers	124 by 35 skole	<p>Voltooi</p> <p>52 klaskamers by 19 skole is voltooi uit die 2014/15, 2015/16 en sommige van die 2016/17 projeklys.</p> <p>Gekanselleer</p> <p>4 klaskamers by 2 skole is gekanselleer</p> <p>Praktiese voltooiing gedurende die eerste kwartaal van 2017/18</p> <p>10 klaskamers by 5 skole het praktiese voltooiing gedurende die eerste kwartaal van 2017/18 bereik.</p>

Kategorie	Geteiken	Werklike getal
		Nie voltooi 47 klaskamers van die 2016/17 uitrol by 8 skole bestuur deur DTOW sal voltooi word gedurende die 2017/18 boekjaar. Toekenningsbriewe is uitgereik vir projekte by 5 skole terwyl projekte by die drie oorblywende skole terugverwys is vir Bod-evaluering. 11 Klaskamers by South Peninsula HS sal na verwagting praktiese voltooiing bereik teen Augustus 2017
Mobiele klaskamers	Geen teiken gestel	119 klaskamers

Veranderinge aan beplande teikens

(a) Nuwe skole

Die enigste permanente skool geskeduleer vir voltooiing teen 31 Maart 2017 wat nie voltooi is nie was Rusthof LSOB skool. Hierdie skool het vertragsings ervaar as gevolg van die kompleksiteit van die projek en sal voltooi word in die eerste kwartaal van 2017/18. 'n Kwessie wat verband hou met toegang tot die nuutgeboude skool sal ook die opening daarvan affekteer.

(b) Vervangingskole

Ten 31 Maart 2017, was die volgende vervangingskole, wat aanvanklike geskeduleer was vir voltooiing in die 2016/17 boekjaar, op verskillende stadiums van konstruksie: Kuilsrivier Laerskool en Hawston Laerskool. Hawston Laerskool het probleme met die strukturele integriteit van die geboue wat reggestel moes word voordat die nuutgeboude skool as veilig vir gebruik verklaar kon word. Hierdie herstelwerk is tans aan die gang en sal vroeg in die 2017/2018 boekjaar voltooi word. Kuilsrivier Laerskool behoort in Mei 2017 voltooi te wees.

(c) Graad R klaskamers

Slegs 40 van die 72 klaskamers wat as teiken gestel is vir Graad R is in die 2016/17 boekjaar voltooi. Die res is onder konstruksie en behoort in die 2017/18 boekjaar voltooi te word. Redes vir die vertragsings sluit in onderprestering van kontrakteurs en vertragsings by nuwe skole, wat ingesluit was by die teiken.

Strategiese doelwitte:

Program 6							
Strategiese doelwitte	Werklike prestasie 2013/2014	Werklike prestasie 2014/2015	Werklike prestasie 2015/2016	Beplande teiken 2016/2017	Werklike prestasie 2016/2017	Afwyking van beplande teiken teenoor werklike prestasie vir 2016/2017	Kommentaar oor afwykings
Getal klaskamers in openbare gewone skole gebou	265	253	661	319	695	376	Klaskamers wat vir voltooiing in vorige jare geoormerk is, is voltooi en daar was op sekere omvangsverandering ooreengekom asook 235 klaskamers gebou by nuwe skole. 119 Mobiele klaskamers is ook voorsien. 56 Klaskamers by vervangingskole, 72 uitbreidingsklaskamers asook 11 klaskamers vir opgradering en aanbouing van die 2016/17 projeklys sal eers tydens die 2017/18 boekjaar voltooi word.

Prestasie-aanwysers

Program 6							
Programprestasiemaatstaf	Werklike prestasie 2013/2014	Werklike prestasie 2014/2015	Werklike prestasie 2015/2016	Beplande teiken 2016/2017	Werklike prestasie 2016/2017	Afwyking van beplande teiken teenoor werklike prestasie vir 2016/2017	Kommentaar oor afwykings
PPM 601: Getal openbare gewone skole wat van watertoevoer voorsien is	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	Let op dat vir PPM 601, 602 en 603 was geen teikens gestel nie aangesien alle bestaande skole alreeds oor die drie basiese dienste beskik
PPM 602: Getal openbare gewone skole wat van elektrisiteitstoevoer voorsien is	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	

Program 6							
Programprestasiemaatstaf	Werklike prestasie 2013/2014	Werklike prestasie 2014/2015	Werklike prestasie 2015/2016	Beplande teiken 2016/2017	Werklike prestasie 2016/2017	Afwyking van beplande teiken teenoor werklike prestasie vir 2016/2017	Kommentaar oor afwykings
PPM 603: Getal openbare gewone skole wat van sanitasiegeriewe voorsien is	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	
PPM 604: Getal klaskamers in openbare gewone skole gebou	265	253	661	319	695	376	Klaskamers wat vir voltooiing in vorige jare geoormerk is, is voltooi. Daar was op sommige omvangsveranderinge ooreengekom en 235 klaskamers is by nuwe skole gebou. 119 mobiele klaskamers is ook voorsien. 56 klaskamers by vervangingskole, 72 uitbreidingsklaskamers en 11 klaskamers vir opgradering en aanbouings op die 2016/17 projeklys sal slegs in die 2017/18 boekjaar voltooi word.
PPM 605: Getal spesialiskamers in openbare gewone skole gebou	62	12	96	40	122		Kamers geoormerk vir voltooiing in vorige jare is voltooi. 77 spesialisklaskamers is gebou by nuwe skole. 8 spesialisklaskamers by 2 vervangingskole is nog onder konstruksie, asook 'n uitbreidingsprojek by South Peninsula Hoërskool Dit sluit in 4 veeldoelige kamers, 1 werkwinkel en 2 laboratoriums
PPM 606: Getal nuwe skole voltooi en gereed vir okkupasie (sluit vervangingskole in))	Nuut	Nuut	23	10	19	9	Sien notas (a) en (b). Die skole wat voltooi is sluit in skole wat geoormerk is vir voltooiing gedurende die vorige boekjaar.
PPM 607: Getal nuwe skole wat tans gebou word (sluit vervangingskole in)	Nuut	Nuut	28	11	11	-	Teiken behaal

Program 6							
Programprestasiemaatstaf	Werklike prestasie 2013/2014	Werklike prestasie 2014/2015	Werklike prestasie 2015/2016	Beplande teiken 2016/2017	Werklike prestasie 2016/2017	Afwyking van beplande teiken teenoor werklike prestasie vir 2016/2017	Kommentaar oor afwykings
PPM 608: Getal Graad R klaskamers gebou	Nuut	Nuut	101	72	69	-3	Die 69 Graad R klaskamers wat voltooi is sluit in klaskamers wat geoormerk is vir voltooiing in 2015/16. Van die klaskamers wat as teikens vir Graad R gestel is, is slegs 40 voltooi in die 2016/17 boekjaar. 7 klaskamers by 2 vervangingskole sal gedurende 2017/18 voltooi word en 9 klaskamers as deel van die 2015/2016 uitrol sal voltooi word in 2017/18.
PPM 609: Getal koshuise gebou	Nuut	Nuut	-	-	nvt	nvt	nvt
PPM610: Getal skole wat geskeduleerde instandhouding ondergaan	Nuut	Nuut	107	40	42	2	42 projekte het praktiese voltooiing bereik. Praktiese voltooiing-sertifikate vir die res van die skole is nog uitstaande.

Strategie om gebiede van onderprestasie te oorkom

- Wys meer fondse aan vir instandhouding
- Gefokusde benadering tot instandhouding deur verskeie vennootskap-opsies, bv. gepaste befondsing
- Hanteer onverkrygbaarheid van terreine d.m.v. samewerking tussen die WKOD, die Departement van Vervoer en Openbare Werke (DVOW) en plaaslike regeringsektore.
- Fasiliteer oplossings oor soneringsaansoeke en verwante sake deur kommunikasie tussen die WKOD, DVOW (eiendomsbestuur) en die Departement van Omgewingsake en Ontwikkelingsbeplanning (DOOB).

Veranderinge aan beplande teikens

Geen

Koppeling van prestasie met begroting

Die besteding onder Program 6 het bygedra tot die bereiking van die volgende sleutel uitsette vir die WKOD:

- Uitbreiding, verbetering en instandhouding van infrastruktuur by openbare gewone skole, spesiale skole en Graad R in openbare gewone skole.

Subprogram uitgawes

Naam van subprogram	2016/17			2015/16		
	Finale Begroting	Werklike uitgawes	(Oor)/ Onder Besteding	Finale Begroting	Werklike uitgawes	(Oor)/ Onder-besteding
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000
6.1 Administrasie	26,627	18,418	8,209	10,112	10,112	-
6.2 Openbare gewone skole	1,488,659	1,441,337	47,322	1,455,743	1,455,743	-
6.3 Spesiale Skole	74,584	74,584	-	35,657	35,657	-
6.4 Vroeëkindontwikkeling	38,689	38,689	-	48,447	48,447	-
Totaal	1,628,559	1,573,028	55,531	1,549,959	1,549,959	-

4.7 Program 7: Eksamen- en Onderwysverwante Dienste

Doel

Om onderwysinstellings as 'n geheel van eksamen- en onderwysverwante dienste te voorsien.

Die Eksamen- en Onderwysverwante Dienste-program bestaan uit die volgende subprogramme:

Subprogram 7.1: Betalings aan SETA

Om ingevolge die Wet op Vaardigheidsontwikkeling MHO aan werknemers te voorsien.

Subprogram 7.2: Professionele dienste

Om departementeel-bestuurde steundienste aan opvoeders en leerders in skole te bied.

Subprogram 7.3: Eksterne eksamens

Om vir departementeel-bestuurde eksamendienste voorsiening te maak.

Subprogram 7.4: Spesiale Projekte

Om voorsiening te maak vir spesiale departementeel-bestuurde ingrypingsprojekte in die onderwysstelsel as 'n geheel.

Subprogram 7.5: Voorwaardelike Toelaes

Voorwaardelike toelae om voorsiening te maak vir Departement van Onderwys-gespesifiseerde projekte wat op meer as een program van toepassing is en deur voorwaardelike toelaes befonds word.

Strategiese Doelwitte¹⁶

Program 7: Strategiese Doelwitte	
Strategiese Doelwit 7.1	Om toegang tot alle eksterne eksamens te voorsien; die geloofwaardigheid van die eksamen- en assesseringsprosesse te verseker; te verseker dat alle skole eksamens en skoolgebaseerde assesserings doeltreffend bestuur; en om leer te ondersteun
Doelwitverklaring	<ol style="list-style-type: none"> 1. Om te verseker dat skole en eksamensentrums die nodige eksamen- en assesseringsbeleid korrek en konsekwent toepas ten einde die geloofwaardigheid van die algehele eksaminering- en assesseringstelsel te versterk. 2. Hersien die assesseringsprosedures en rekordhouding van en verslagdoening oor assesseringstake 3. Om te verseker dat skoolgebaseerde assesseringspunte geldig en betroubaar is. 4. Om leerderprestasie in alle skole te ondersteun deur kwantitatiewe en kwalitatiewe data deur middel van verslae oor eksamens en ander assesserings te verskaf, asook deur geïdentifiseerde skole, leersentrums vir volwassenes en hul leerders vir hul prestasie te beloon.

Strategiese doelwitte, prestasie-aanwysers, beplande teikens en werklike prestasie

Eksamens

Die WKOD het in 2016 vyf belangrike eksamens in ooreenstemming met die toepaslike beleide en regulasies geadministreer. Hierdie eksamens is:

- Nasionale Senior Sertifikaat-eksamens (Oktober/November 2016)
- Nasionale Senior Sertifikaat Aanvullende eksamens (Februarie/Maart 2017)

¹⁶ Die Strategiese Doelwit soos per die Strategiese Plan vir 2015 – 2019 word volledig hier aangegee

- Senior Sertifikaat-eksamen (Mei/Junie 2016);
- BOOV Vlak 1-4-eksamen (Mei/Junie 2016)
- BOOV Vlak 1-4-eksamen (Oktober/November 2016)

Eksamens	Aantal geregistreer	Getal wat geskryf het	Getal sentrums
Nasionale Senior Sertifikaat eksamens (Oktober/November 2016)	53 152	50 847	442
Nasionale Senior Sertifikaat Aanvullende eksamens (Februarie/Maart 2017)	4 995	3 129	158
Senior Sertifikaat-eksamen (Mei/Junie 2016)	15 732	8 346	95
VOO vlak 4 eksamens (Mei/Junie 2016)	557	231	35
VOO Vlak 4-eksamen (Oktober/November 2016)	3 892	3 097	95

Alle eksamenprosesse en prosedures word bestuur ingevolge die *Nasionale Beleid met betrekking tot die Afneem, Administrasie en Bestuur van die Nasionale Senior Sertifikaat-eksamen(NSS)*afgekondig in Staatskoerant, vol.587, Nr. 37652 gedateer 16 Mei 2014. Sedert 2016, het die WKOD die Slimsluit-stelsel ('Smart Lock System') geïmplementeer om eksamensvraestelle wat in weeklikse besittings aan eksamensentrums versprei word, te beveilig. Die Slimsluit Stelsel sal teen Oktober 2019 vir alle skole geïmplementeer word.

Die Jaarlikse Nasionale Assesserings van Taal en Wiskunde is nie in 2016 geskryf nie weens 'n her-evaluering van hulle rol en aard.

Die WKOD het 2 500 opsieners tydens 19 sessies in 201. opgelei om die Nasionale Senior Sertifikaat eksamenproses te bestuur op skoolvlak.

Ten einde die gehalte van NSS-nasiening te verbeter, is bevoegdheidstoetse gedurende April – Augustus 2016 uitgevoer vir nasieners in 11 vakke. Alle nasien-beamptes is opgelei met gebruikmaking van 'n toleransievlak-stelsel soos voorgeskryf deur die DBO.

Skoolgebaseerde assesseringspunte (SBA-punte) vorm deel van die finale punt, asook verskeie praktiese take na gelang van die reëls vir elke vak. Om te verseker dat die punte geldig en betroubaar was, moes onderwysers die assesseringsake by die vakhoof op skoolvlak vir moderering indien. Vakadviseurs het deurlopende moderering van SBA by skole onderneem. Moderering van SBA is ook op provinsiale vlak gedoen, voordat die moderering deur die Departement van Basiese Onderwys en Umalusi gedoen is.

Skole en leerders wat goed in die NSS-eksamens presteer het, het erkenning by die jaarlikse toekenningsfunksie ontvang wat in Januarie 2017 gehou is. Toekennings is ook gemaak aan leerders wat uitstaande prestasies behaal het in spesifieke vakke.

Die Senior Sertifikaat-eksamen vir volwasse leerders is nou op die KABV-kurrikulum gegrond.

Die getal eksamensentrums het oor die jare afgeneem as deel van 'n rasionaliseringsoefening wat verseker dat die hoogste standaarde van toegang en beheer gehandhaaf word en dat dit finansiële meer doeltreffend is. Alle eksamensentrums word geaudit om te verseker dat hulle aan die vereistes vir die afneem en administrasie van die eksamens voldoen.

Strategiese doelwitte

Programme 7							
Strategiese doelwitte	Werklike prestasie 2013/2014	Werklike prestasie 2014/2015	Werklike prestasie 2015/2016	Bepande teiken 2016/2017	Werklike prestasie 2016/2017	Afwyking van beplande teiken teenoor werklike prestasie vir 2016/2017	Kommentaar oor afwykings
Persentasie van leerders wat Nasionale Senior Sertifikaat (NSS) geslaag het	85.1%	82.2%	84.7%	85%	86%	1%	Hierdie teiken is oorskry as gevolg van die goeie voorbereiding van onderwysers, leerders en ondersteuningsbeamptes betrokke

Prestasie-aanwysers

Program 7							
Programprestasiemaatstaf	Werklike prestasie 2013/2014	Werklike prestasie 2014/2015	Werklike prestasie 2015/2016	Bepande teiken 2016/2017	Werklike prestasie 2016/2017	Afwyking van beplande teiken teenoor werklike prestasie vir 2016/2017	Kommentaar oor afwykings ¹⁷
PPM 701: Persentasie leerders wat die Nasionale Senior Sertifikaat (NSS) geslaag het	85.1	82.2	84.7	85	86	1	Die teiken is oorskry as gevolg van die suksesvolle voorbereidingswerk. 43 725 van die 50 847 wat geskryf het het die NSS geslaag
PPM 702: Persentasie Graad 12- leerders wat op B graad-vlak slaag	40.9	38.8	41.7	42	40.9	- 1.1	Die % slaagkoers was laer as verwag alhoewel 20 804 van die 50 847 wat geskryf het op B graad-vlak geslaag het.
PPM 703: Persentasie Graad 12-leerders wat 50% of meer in wiskunde behaal	Nuut	Nuut	42.2	43	45.3	2.3	7 053 van die 15 564 wat Wiskunde geskryf het het 50% of meer in Wiskunde behaal.

¹⁷ Beide teller en noemer word verskaf in hierdie kommentaar, vir auditdoeleindes. aangesien hierdie aanwysers uit die Statistiese Tabel in die Jaarlikse Prestasieplan 2016 geneem is

Program 7							
Programprestasiemaatstaf	Werklike prestasie 2013/2014	Werklike prestasie 2014/2015	Werklike prestasie 2015/2016	Beplande teiken 2016/2017	Werklike prestasie 2016/2017	Afwyking van beplande teiken teenoor werklike prestasie vir 2016/2017	Kommentaar oor afwykings ¹⁸
PPM 704: Persentasie Graad 12-leerders wat 50% of meer in natuurwetenskappe behaal	Nuut	Nuut	40.2	41	41.8	0.8	4 663 van die 11 164 wat Natuurwetenskappe geskryf het het 50% of meer behaal in Natuurwetenskappe.
PPM 705: Persentasie Graad 3-leerders wat 50% en hoër in huistaal in die Jaarlikse Nasionale Assessering (JNA) behaal	Nuut	Nuut	nvt	72	nvt	nvt	Die JNA het nie plaasgevind in 2016 nie
PPM 706: Persentasie Graad 3-leerders wat 50% en hoër in wiskunde in die Jaarlikse Nasionale Assessering (JNA) behaal het	Nuut	Nuut	nvt	77	nvt	nvt	Die JNA het nie in 2016 plaasgevind nie
PPM 707: Persentasie Graad 6-leerders wat 50% en hoër in huistaal in die Jaarlikse Nasionale Assessering (JNA) behaal	New	New	nvt	84	nvt	n/a	Die JNA het nie in 2016 plaasgevind nie
PPM 708: Persentasie Graad 6-leerders wat 50% en hoër in wiskunde in die Jaarlikse Nasionale Assessering (JNA) behaal	Nuut	Nuut	nvt	55	nvt	nvt	Die JNA het nie in 2016 plaasgevind nie .
PPM 709: Persentasie Graad 9- leerders wat 50% en hoër in huistaal in die Jaarlikse Nasionale Assessering (JNA) behaal	Nuut	Nuut	nvt	51	nvt	nvt	Die JNA het nie in 2016 plaasgevind nie
PPM 710: Persentasie Graad 9-leerders wat 50% en hoër in wiskunde in die Jaarlikse Nasionale Assessering (JNA) behaal	Nuut	Nuut	nvt	8	nvt	nvt	Die JNA het nie in 2016 plaasgevind nie

¹⁸Beide teller en noemer word verskaf in hierdie kommentaar, vir ouditdoeleindes, aangesien hierdie aanwysers uit die Statistiese tabel in die Jaarlikse Prestasieplan geneem is

Program 7							
Programprestasi-aanwyser	Werklike prestasie 2013/2014	Werklike prestasie 2014/2015	Werklike prestasie 2015/2016	Bepaalde teiken 2016/2017	Werklike prestasie 2016/2017	Afwyking van beplande teiken teenoor werklike prestasie vir 2016/2017	Kommentaar oor afwykings
PPA 7.1 Persentasie leerders in Graad 3 wat aanvaarbare uitkomst in taal behaal*	37	42.4	42.4	44	42.5	-1.5	Die teiken is nie behaal nie ten spyte van die feit dat daar 'n geringe verbetering op die vorige jaar was.
PPA 7.2. Persentasie leerders in Graad 3 wat aanvaarbare uitkomst in wiskunde behaal*	55	54	57.6	59	57.7	-1.3	Die teiken is nie behaal nie ten spyte van die feit dat daar 'n geringe verbetering op die vorige jaar was.
PPA 7.3. % van leerders in Graad 6 wat aanvaarbare uitkomst in taal behaal*	30	37.9	36.8	39	40.1	1.1	Die teiken is oorskry as gevolg van die voorbereidingswerk
PPA 7.4. % van leerders in Graad 6 wat aanvaarbare uitkomst in wiskunde behaal*	28	30.4	37.7	39	40.1	1.1	Die teiken is oorskry as gevolg van die voorbereidingswerk
PPA 7.5. % van leerders in Graad 9 wat aanvaarbare uitkomst in taal behaal het *	48	47.6	53	54	55.1	1.1	Die teiken is oorskry as gevolg van die voorbereidingswerk.
PPA 7.6. % van leerders in Graad 9 wat aanvaarbare uitkomst in wiskunde behaal*	14	14.9	22.2	23	23.6	0.6	Die teiken is oorskry as gevolg van die voorbereidingswerk
*Hierdie telling is in WKOD-toetse behaal							

Strategie om gebiede van onderprestasie te oorkom

- Konsekwente en behoeftegebaseerde ingrypings oor alle grade om leerderprestasie te verbeter
- Voortgesette gebruik van data om ingrypings te ondersteun
- Opleiding van skoolhoofde in nuwe assesseringsvereistes
- Verbeterings aan die nasien van skrifte
- Gaan voort met die administrasie van bevoegdheidstoetse vir nasieners en brei dit uit.

Veranderinge aan beplande teikens

Geen

Koppeling van prestasie aan begrotings

Die uitgawes aangegaan in Program 7 het bygedra tot die bereiking van die volgende belangrike uitsette vir die WKOD:

- Aanstelling van eksamennasieners
- Verkryging en toerusting van sentrums vir eksamennasiening
- Die druk en verspreiding van eksamenvraestelle

Subprogramuitgawes

Naam van Subprogram	2016/17			2015/16		
	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/Onderbes teding	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/Onderb esteding
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000
7.1 Betalings aan SETA	6,850	6,850	-	6,450	6,450	-
7.2 Professionele dienste	95,820	95,820	-	29,404	29,404	-
7.3 Eksterne eksamens	189,785	189,785	-	189,558	189,558	-
7.4 Spesiale Projekte	36,442	36,442	-	33,147	24,735	8,412
7.5 Voorwaardelike toelaes	18,800	18,789	11	19,631	19,631	-
Totaal	347,697	347,686	11	278,190	269,778	8,412

5. Oordragbetalings

5.1 Oordragbetalings aan openbare entiteite

Nie van toepassing nie.

5.2 Oordragbetalings aan alle organisasies buiten openbare entiteite

Oordragbetalings word aan opvoedkundige instellings gemaak ingevolge die wetgewing wat op elke sektor betrekking het. Oordragbetalings word byvoorbeeld aan openbare gewone skole vir norme en standaard-befondsing gemaak, soos uiteengesit in die Suid-Afrikaanse Skolewet, 1996 (Wet 84 van 1996). Bylae 1B van die finansiële jaarstate bied 'n meer breedvoerige verduideliking van elke soort entiteit: Openbare gewone skole, onafhanklike skole, skole vir leerders met spesiale onderwysbehoeftes, VKO: Graad R openbare skole: VKO Graad R Gemeenskap, VKO: Leerderskappe.

Die Wet op Openbare Finansiële Bestuur, 1999 (WOFB) bepaal dat opvoedkundige instellings wat oordragbetalings ontvang, bewys moet lewer dat hulle die fondse vir die beoogde doel aanwend. Opvoedkundige instellings moet 'n verklaring aflê en 'n sertifikaat onderteken voordat die volgende oordragbetalings gedoen word. Betalings word elke jaar in April en November gemaak. Hulle moet ook hul geouditeerde finansiële state teen die einde van Junie elke jaar aan die departement voorsien.

Opleiding en ondersteuning op skoolvlak is belangrik om nakoming ten opsigte van oordragbetalings te verseker. Finansiële ondersoeke van skole en VKO-terreine word uitgevoer deur die Skool-Korporatiewe Beamptes wat by distrikte gesetel is. Hulle gaan na of verklarings wat deur skole gemaak is, 'n ware weerspieëling is van uitgawes aangegaan.

Distrikte monitor skole op grond van 'n kontrolerisiko-klassifikasie-indeks, d.w.s. lae tot hoë risiko. Skole word deur die distrikskantoor geëvalueer voordat Artikel 21-funksies toegewys word. Hulle toegekende status word op 'n gereelde basis hersien.

Die tabel hieronder toon die oordragbetalings wat vir die tydperk 1 April 2016 tot 31 Maart 2017 gemaak is.

Naam van oordragontvanger	Tipe organisasie	Doel waarvoor fondse aangewend is	Het die departement artikel 38(1)(j) van die WOFB nagekom?	Bedrag oorgedra (R'000)	Bedrag deur entiteit bestee (R'000)	Redes waarom entiteit nie bedrag bestee het nie
Openbare gewone skole	Instellings sonder winsbejag	Infrastruktuur (instandhouding en opgradering)	ja	33 654	33 654	0
		Norme en standaard: bykomende groei	ja	1 375	1 375	0
		Koshuissubsidie	ja	39 418	39 418	0
		Administratiewe steun	ja	9 641	9 641	0
		Privaat Losies-subsidie	ja	78	78	0
		Voorwaardelike toelae: Maatskaplike sektor UOWP	ja	18 204	18 204	0
		Norme en Standaard	ja	865 603	865 603	0

Naam van oordragontvanger	Tipe organisasie	Doel waarvoor fondse aangewend is	Het die departement artikel 38(1)(j) van die WOFB nagekom?	Bedrag oorgedra (R'000)	Bedrag deur entiteit bestee (R'000)	Redes waarom entiteit nie bedrag bestee het nie
		Voorwaardelike toekenning: NSNP	ja	38 570	38 570	0
		Gr 12 toekennings	ja	540	540	
		Kuns en Kultuur	ja	1 546	1 546	0
		Vergoeding vir skoolgeldvrystelling	ja	47 518	47 518	0
		Jeugfokus	ja	29 463	29 463	0
		Eksterne eksamens	ja	10 160	10 160	0
		MIV/Vigs: Voorwaardelike toelae	ja	583	583	0
		Leerdervoer	ja	61 235	61 235	0
		Wiskunde en Taal toekennings	ja	300	300	0
		Samewerkende Skole	ja	24 888	24 888	0
		Privaatvervoer-subsidie	ja	4 131	4 131	0
		Internetkonneksie	ja	5 955	5 955	0
		E-SA SAMS	ja	1 700	1 700	0
		Skoolverryking	ja	815	815	0
		Eisteddfod	ja	286	286	0
		Biblioteekdienste	ja	654	654	0
		Wêrelddag vir onderwysers	ja	55	55	0
		Onderwyser-ontwikkeling	ja	3 939	3 939	0
		Tegniese vakke	ja	2 947	2 947	0
		Hoërskool verbeteringsprogram	ja	1 982	1 982	0
		Kerkraadsubsidie	ja	333	333	0
		Sekuriteit vir Veilige Skole	ja	13 314	13 314	0
		E-onderwys telematika	ja	33	33	0
		Voorwaardelike toelae: Wiskunde, Wetenskappe en Tegnologie	ja	8	8	0
		SBL-lidmaatskap en opleiding	ja	1 030	1 030	0
		Nasionale Onderwys-toekennings en NKV VOO/ -AOO opleiding	ja	1 976	1 976	0
		Bykomende fondse vir fokusskole	ja	1 336	1 336	0
		Kantoormeubels	ja	10	10	
		Mod Sentrums	ja	1 093	1 093	0
Subsidies vir Onafhanklike Skole	Instellings sonder winsbejag	Subsidie	ja	101 026	101 026	0

Naam van oordragontvanger	Tipe organisasie	Doel waarvoor fondse aangewend is	Het die departement artikel 38(1)(j) van die WOFB nagekom?	Bedrag oorgedra (R'000)	Bedrag deur entiteit bestee (R'000)	Redes waarom entiteit nie bedrag bestee het nie
Openbare Spesiale Skoolonderwys	Instellings sonder winsbejag	Subsidie	ja	147 331	147 331	0
		iKapa	ja	3 826	3 826	0
		Braille & SAGT	ja	1 115	1 115	0
Vroeëkindontwikkelingsentrums	Instellings sonder winsbejag	Subsidie	ja	355 755	355 755	0
		Voor-Graad R-stipendiums	ja	74 369	74 369	0

Alle betalings wat vir die tydperk 1 April 2016 tot 31 Maart 2017 begroot is, is oorgedra.

6. Voorwaardelike Toelaes

6.1. Voorwaardelike toelaes en geoormerkte fondse betaal

Nie van toepassing nie.

6.2. Voorwaardelike toelaes en geoormerkte fondse ontvang

Al die vereistes ingevolge die Wet op die Verdeling van Inkomste, 2016 ten opsigte vanvoorwaardelike toelaes aan die WKOD is nagekom:

- Alle oordragte ontvang is in die departement se bankrekening gedeponeer;
- Fondse is volgens die sakeplanne bestee;
- Voorwaardes van die voorwaardelike toelaes, soos in die goedgekeurde sakeplanne uiteengesit, is nagekom.

In 2016/17, is 96.34% van die toegewysde Voorwaardelike Toelae befondsing bestee. Die oorblywende 3.66% (R55.531 miljoen) is geoormerk vir ASIDI projekte vir werk wat nie teen 31 Maart 2017 voltooi kon word nie en waarvoor 'n omrol na die 2017/18 boekjaar aangevra is. 'n Nominale bedrag van R41k, wat toegeskryf kan word aan oorblywende balanse wat aan die staatskas terugbesorg sal word. Voorwaardelike Toelae besteding in 2015/16 was 99.99%.

Monitering

Monitering van elke toelae het deur middel van maandelikse verslagdoening, kontroles en terreinbesoeke deur die betrokke amptenare plaasgevind. Kontroles en verbeterings is op 'n deurlopende grondslag toegepas. Die verkrygingsprosesse vir die Voorwaardelike Toelae vir Wiskunde, Wetenskap en Tegnologie (WWT) is gesentraliseer, met toenemende monitering om te verseker dat alle voorwaardes nagekom is en dat daar geen verkwistende uitgawes was nie.

Die tabelle hieronder toon die voorwaardelike toelaes en geoormerkte fondse ontvang vir die tydperk 1 April 2016 tot 31 Maart 2017.

Voorwaardelike Toelae: Toelae vir MIV/Vigs (Onderrig in Lewensvaardighede)	
Departement wat die toelaag oorgedra het	Departement van Basiese Onderwys
Doel van die toelaag	<ul style="list-style-type: none"> • Om Suid-Afrika se MIV- en Vigs-voorkomingstrategie te ondersteun deur die kennis en gepaste besluitneming oor seksuele en reprodktiewe gesondheid onder leerders en opvoeders te verbeter • Om die impak van MIV/Vigs te versag deur 'n sorgsame, ondersteunende en bemagtigende omgewing vir leerders en opvoeders te skep. • Om die voorsiening van 'n veilige, regte-gebaseerde omgewing in skole te verseker wat vry is van diskriminasie, stigma en enige vorm van seksuele teistering of misbruik. • Om kinders se kwesbaarheid vir MIV-, TB- en SOS-besmetting te verminder, met 'n bepaalde fokus op weeskinders en kwesbare kinders.

Voorwaardelike Toelae: Toelae vir MIV/Vigs (Onderrig in Lewensvaardighede)	
Verwagte uitsette van die toelaag	<ul style="list-style-type: none"> • Toenemende kennis van MIV, SOS'e en TB onder leerders, opvoeders en amptenare • Vermindering in riskante seksuele gedrag onder leerders, opvoeders en amptenare • Verminder hindernisse tot rentensie in skole, in besonder vir kwesbare kinders. • Skole, distrikte en provinsies het alle MIV en Vigs-Lewensvaardighede-onderwysprogramme by hulle evaluering- en verslagdoeningstelsels geïntegreer • Bestuur, administrasie en ondersteuning wat aan skole en distrikte gelewer is.
Werklike uitsette behaal	Alle uitsette is volgens die besigheidsplan bereik
Bedrag per gewysigde DORA	R18,728 miljoen
Bedrag ontvang (R'000)	R18,728 miljoen
Redes indien bedrag soos per DORA nie ontvang is nie	Nvt
Bedrag bestee deur die Departement	R18,717 miljoen
Redes waarom entiteit nie bedrag bestee het nie	R11 000 sal aan die Nasionale Tesourie oorgegee word.
Redes vir afwyking van prestasie	Foutiewe verantwoordelikhedskodes gebruik wat tans reggestel word
Maatreëls ingestel om prestasie te verbeter	Alle rekvisities vir 2016/17 boekjaar is vooruit ingedien by Voorsieningskanaalbestuur.
Moniterende meganisme van ontvangende departement	Maandelikse en kwartaallikse verslae word aan WKOD voorgelê vir monitering en aftekening.

Voorwaardelike Toelaag: Nasionale Skoolvoedingsprogramtoelaag	
Departement wat die toelaag oorgedra het	Departement van Basiese Onderwys (DBO)
Doel van die toelaag	Om voedsame maaltye aan teikenleerders te verskaf
Verwagte uitsette van die toelaag	Voedsame maaltye wat aan leerders bedien word
Werklike uitsette behaal	Voedsame maaltye aan leerders verskaf
Bedrag per gewysigde DORA	R315,305 miljoen
Bedrag ontvang (R'000)	R317,029 miljoen
Redes indien bedrag soos per DORA nie ontvang is nie	Bykomende befondsing (R1.724 miljoen) is van die Nasionale Departement ontvang
Bedrag deur die departement bestee (R'000)	R316,999 miljoen
Redes waarom entiteit nie bedrag bestee het nie	R30 000 sal aan Nasionale tesourie oorgegee word.
Redes vir afwyking van prestasie	Nvt
Maatreëls ingestel om prestasie te verbeter	Diensverskaffers word versoek om eise op 'n weeklikse basis in te dien en dit het dienslewering verbeter
Moniteringsmeganisme van ontvangende departement	NSVP Provinsiale Kantoor monitor besteding en distriksamptenare monitor die program daaglik

Voorwaardelike Toelae: Toelae vir Onderwysinfrastruktuur (OIT)	
Departement wat die toelaag oorgedra het	Departement van Basiese Onderwys
Doel van die toelaag	Instandhouding, opknapping, uitbreiding van infrastruktuur en skepping van nuwe infrastruktuur.
Verwagte uitsette van die toelaag	Verseker dat bestaande infrastruktuur in stand gehou word, soos deur die PFMA voorgeskryf, of skep addisionele kapasiteit by opvoedkundige instellings, soos goedgekeur
Werklike uitsette behaal	Instandhouding van fasiliteite en opknapping/uitbreiding/aanbouing van verskeie eenhede/fasiliteite
Bedrag per gewysigde DORA	R992.212 miljoen
Bedrag ontvang (R'000)	R1.134 704 miljard
Redes indien bedrag soos per DORA nie ontvang is nie	Bykomende befondsing (R142.492 miljoen) is ontvang van die Nasionale Departement
Bedrag deur die departement bestee (R'000)	R1.079 173 miljard
Redes waarom entiteit nie bedrag bestee het nie	Die bedrag van R55.531 miljoen, vir ASIDI projekte, is versoek as oorrol vir die 2017/18 boekjaar
Redes vir afwyking van prestasie	Geen
Maatreëls ingestel om prestasie te verbeter	Maandelikse interdepartementele vergaderings met die Departement van Vervoer en Openbare Werke
Moniteringsmeganisme van ontvangende departement	Infrastruktuur-verslagdoeningsmodel (IVM) en monitering van maandelikse vorderingsverslae van DVOW

Voorwaardelike Toelaag: UOWP Geïntegreerde Toelaag vir Provinsies - Onderwysinfrastruktuur	
Departement wat die toelaag oorgedra het	Openbare Werke
Doel van die toelaag	<ul style="list-style-type: none"> • Om provinsiale departemente aan te spoor om sterker pogings vir werkskepping • aan te wend deur die gebruik van arbeidsintensiewe leweringsmetodes in die • volgende geïdentifiseerde fokusareas, ingevolge die riglyne van die UOWP: <ul style="list-style-type: none"> • padinstandhouding en die instandhouding van geboue • paaie met 'n lae verkeersvolume en landelike paaie • ander ekonomiese en maatskaplike infrastruktuur • toerisme- en kultuurbedrywe • volhoubare landgebaseerde lewensbestaan • afvalbestuur
Verwagte uitsette van die toelaag	<p>Toenemende aantal mense wat vir die UOWP werk en 'n inkomste ontvang</p> <p>Langer gemiddelde tydsduur van werkgeleenthede wat geskep word</p>
Werklike uitsette behaal	Breë fasiliteitsbestuurprogram soos uitgerol deur die DvOW - Mnr. Refiloe Monare. Behels die skoonmaak van skoolgronde en badkamers
Bedrag per gewysigde DORA	Nvt

Voorwaardelike Toelaag: UOWP Geïntegreerde Toelaag vir Provinsies - Onderwysinfrastruktuur	
Bedrag ontvang (R'000)	R2,520 miljoen
Redes indien bedrag soos per DORA nie ontvang is nie	R2,520 miljoen
Bedrag deur die departement bestee (R'000)	R2,520 miljoen
Redes waarom entiteit nie bedrag bestee het nie	Nvt
Redes vir afwyking van prestasie	Soos hierbo
Maatreëls ingestel om prestasie te verbeter	Bied ondersteuning aan die Departement van Vervoer en Openbare Werke om te verseker dat kontrakteurs betyds vir 2017/18 aangestel word.
Moniteringsmeganisme van ontvangende departement	Maandelikse en kwartaallikse verslae

Voorwaardelike toelae: Wiskunde, Wetenskappe en Tegnologie	
Departement wat die toelaag oorgedra het	Departement van Basiese Onderwys
Doel van die toelaag	Om ondersteuning en hulpbronne te voorsien aan skole, onderwysers en leerders vir die verbetering van onderrig en leer in wiskunde, wetenskap en tegnologie by geselekteerde openbare skole.
Verwagte uitsette van die toelaag	<p>Verbeterde toegang tot en gelykheid, doeltreffendheid en gehalte van onderrig in wiskunde, wetenskappe en tegnologie in die land</p> <p>Doen 'n behoeftebepaling by elke WWT-skool en verskaf, waar daar 'n gebrek is:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Skoolondersteuning - Inligting, Kommunikasie en Tegnologie (IKT) vakspesifieke hulpbronne <p>*22 skole is voorsien van vakspesifieke rekenaarhardeware in ooreenstemming met die minimum spesifikasies van KABV</p> <p>Werkswinkel toerusting en masjinerie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 22 Tegniese skole se werkswinkeltoerusting vir tegnologievakke herstel, instandhouding gedoen en/of vervang in ooreenstemming met die minimum vereistes • 28 Tegniese skole se werkswinkelmasjinerie vir tegnologievakke herstel, instandhouding gedoen en/of vervang in ooreenstemming met die minimum vereistes <p>-Laboratoriums en werkswinkeltoerusting, apparaat en verbruikersware:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 50 skole van Wiskunde- en Wetenskapstelle voorsien • 73 laboratoriums voorsien van apparaat vir Wiskunde en Wetenskap-vakke in ooreenstemming met die minimum vereistes • 73 laboratoriums en werkswinkels voorsien met verbruikersware vir wiskunde, wetenskap en tegnologievakke in ooreenstemming met minimum vereistes • 24 skole met werkswinkels voorsien van verbruikersware vir tegnologievakke.

Voorwaardelike toelae: Wiskunde, Wetenskappe en Tegnologie	
	<p>-Leerderondersteuning</p> <ul style="list-style-type: none"> • 754 leerders geregistreer vir deelname in wiskunde, wetenskap en tegnologie olimpiades/feeste/ekspas en ander gebaseer op 'n gestruktureerde jaarlikse kalender wat ondersteuning deur leerderkampe en bykomende leer-onderrig- en steunmateriaal soos studiegids insluit <p>-Onderwyserondersteuning</p> <ul style="list-style-type: none"> • 170 deelnemers wat spesifieke gestruktureerde opleiding en oriëntasie vir onderwysers en vakadviseurs bywoon in KABV vakinhoud en onderwysmetodologie vir elektriese, siviele en meganiese tegnologie, tegniese wiskunde en tegniese dienste <p>-194 onderwysers en vakadviseurs wat geteikende en gestruktureerde opleiding bywoon in onderwysmetodologie en vakinhoud vir wiskunde, fisiese, lewens-, natuur- en landbouwetenskappe, tegnologie, rekenaar-tegnologie, inligtingstegnologie, landboubestuur en -tegnologievakke</p> <p>-248 onderwysers betrokke in 1+4 Ingrypingsmodel</p> <p>-1 595 onderwysers opgelei en ondersteun met die integrering van IKT in die leer en onderrigomgewing.</p>
Werklike uitsette behaal	Alle uitsette is volgens die 2016/17 MST sakeplan bereik
Bedrag per gewysigde DORA	R27.841 miljoen
Bedrag ontvang (R'000)	R27.841 miljoen
Redes indien bedrag soos per DORA nie ontvang is nie	Nvt
Bedrag deur die departement bestee (R'000)	R27.841 miljoen
Redes waarom entiteit nie bedrag bestee het nie	Die 2016/17 boekjaar begroting is ten volle bestee.
Redes vir afwyking van prestasie	Nvt
Maatreëls ingestel om prestasie te verbeter	Alle rekvisisies vir 2016/17 is ingedien aan VKB vir verkryging. 100% besteding van die 2015/16 begroting
Moniteringsmeganisme van ontvangende departement	Alle uitsette volgens die 2016/17 Wiskunde, Wetenskappe en Tegnologie sakeplan bereik. Weeklikse vergaderings met Voorsieningskanaalbestuur het verseker dat daar bygehou is met tenders. Monitering is gedoen en weeklikse verslae ingehandig.

Voorwaardelike Toelaag: Maatskaplike Sektor UOWP Aansparingstoelaag vir Provinsies - Onderwys	
Departement wat die toelaag oorgedra het	Departement van Vervoer en Openbare Werke
Doel van die toelaag	Om werksgeleenthede vir die jeug, vroue en gestremdes in die VKO-sektor te skep.
Verwagte uitsette van die toelaag	Lei 420 VKO-praktisyns op die gebied van Vroeëkindontwikkeling op. Lei 17 voorheen-werklose matrikulante op om datavasleggers te wees.
Werklike uitsette behaal	563 VKO-praktisyns is na die 12-maande opleidingskursus as bevoegd verklaar.

Voorwaardelike Toelaag: Maatskaplike Sektor UOWP Aansporingstoelaag vir Provinsies - Onderwys	
	Elke praktisyn het 'n 12-maande VKO Vlak 1-kursus by een van die ses VOO kolleges in die provinsie bygewoon. Elke VKO-praktisyn het ook opleiding in noodhulp ontvang. 10 datavasleggers het kursusse in kantoorbestuur, Microsoft Office, menslike hulpbronbestuur en projekbestuur voltooi.
Bedrag per gewysigde DORA	R18.677 miljoen
Bedrag ontvang (R'000)	R18.677 miljoen
Redes indien bedrag soos per DORA nie ontvang is nie	Nvt
Bedrag deur die departement bestee (R'000)	R18.677 miljoen
Redes waarom entiteit nie bedrag bestee het nie	Nvt
Redes vir afwyking van prestasie	Nvt
Maatreëls ingestel om prestasie te verbeter	Kolleges weekliks in kennis gestel van enige uitstaande fakture.
Moniteringsmeganisme van ontvangende departement	'n Eksterne diensverskaffer is gekontrakteer om die opleiding te monitor wat by kolleges aangebied word. 'n Moniteringsverslag is op lêer. Gereelde maandelikse vergaderings met VOO's om verslag te doen oor uitvallers, databasis en akkrediasie van studente

Besteding van die geoormerkte en spesifieke fondse was as volg:

Spelwysiger, insluitend geoormerkte befondsing	Bedrag ontvang R'000	Bedrag bestee R'000	Fondse onbestee R'000	Prestasie	Werklike uitsette behaal
Na-skool spelwysiger <i>waarvan</i>	106,844	98,691	8,153	92.4%	
MOD Sentrums	104,622	98,604	6,018	94.2%	Voorsiening van skoolsale en sportvelde; fondse vir toerusting en instandhouding en vir gegradueerde tutors grootliks bereik
Na-skool spelwysiger	2,222	87	2,135	3.9%	Verskaf maaltye aan leerders wat akademiese en e-Leer been van die MOD program bywoon om die aanbod van die bestaande na-skool program te diversifiseer; en tablette by YeBo persele
E-Leer <i>Waarvan</i>	345,844	313,393	32,451	90.6%	Die uitgesproke doel van die E-Leer Spelwysiger is om onderrig en leer te verbeter, veral in wiskunde en taal, deur die gebruik van tegnologie. Doeltreffende integrasie van IKT in leer en onderrigaktiwiteite wat diepgaande leer bevorder en lei tot verbeterde leeruitkomst en leerders wat beter toegerus is vir die 21ste-eeuse wêreld van werk en lewenslange leer.
E-Onderwys (LAN) geoormerkte fondse	70,000	70,000	-	100%	
E-Leer (Ander)	275,844	243,393	32,451	88.2%	
TOTAAL: Geoormerkte en bepaalde fondse	452,688	412,084	40,604	91.0%	

7. Donateursfondse

7.1. Donateursfondse ontvang

Die departement het nie gedurende die oorsigtydperk enige donateursfondse ontvang nie.

8. Kapitale belegging

8.1. Kapitale belegging, instandhouding en batebestuursplan

Afwykings ten opsigte van teikens word onder Program 6 met betrekking tot Programprestasiemaatstawwe bespreek. Sommige projekte is vertraag en alternatiewe reëlins moes vir akkommodasie getref word.

Kapitaalprojekte onder konstruksie

Nuwe skole

Die enigste permanente skool wat vir voltooiing teen 31 Maart 2017 beplan was en nie voltooi is nie, is Rusthof LSOB Skool. Hier die skool het vertraging ervaar as gevolg van die kompleksiteit van die projek en sal voltooi word in die eerste kwartaal van 2017/2018. 'n Kwessie wat met toegang tot die nuwe skool verband hou sal ook die opening van die nuwe skool affekteer.

Vervangingskole

Die volgende vervangingskole, wat aanvanklik vir voltooiing gedurende die 2016/2017 boekjaar beplan is, was op 31 Maart 2017 in verskillende stadiums van aanbou: Kuilsrivier Laerskool en Hawston Laerskool. Hawston Laerskool ervaar probleme met strukturele integriteit wat eers reggestel moes word voordat die skool as veilig vir menslike okkupasie verklaar kon word. Hierdie herstelwerk is tans aan die gang en sal vroeg in die 2017/2018 boekjaar voltooi word. Kuilsrivier Laerskool behoort teen Mei 2017 voltooi te word.

Uitgawes stem ooreen met die norme van die industrie. Die Departement se Implementerings-agente (Departement van Vervoer en Openbare Werke en die Eenheid vir Projek-implementering) hanteer alle tenderprosesse vir nuwe geboue en projekte kragtens die Wet op Openbare Finansiële Bestuur en ander beheermaatreëls.

Instandhouding

Geskeduleerde instandhoudingsprojekte wat gedurende die oorsigtydperk onderneem is:

Getal projekte	Begroting vir 2016/17 R'000	Beraamde finale koste R'000
50 (waarvan 8 nog nie praktiese voltooiingstatus bereik het nie)	326,862	383,594

'n Opsomming van die syfers vir die tekort in instandhouding word hieronder aangebied:

Tekort in instandhouding				
Boekjaar	Batewaarde	1,5% vir instandhouding benodig	Begroting verskaf	Tekort
2004	10,560,000	158,400	73,719	84,681
2005	12,000,000	180,000	76,174	103,826
2006	12,000,000	180,000	90,037	89,963
2007	15,052,800	225,792	37,192	188,600
2008	15,052,800	225,792	52,363	173,429
2009	15,052,800	225,792	73,719	152,073
2010	17,357,885	260,368	102,363	158,005
2011	18,225,779	273,387	108,413	164,974
2012	18,225,779	273,387	114,725	158,662
2013	19,683,841	295,257	168,673	126,584
2014	19,769,521	296,542	191 323	105,219
2015	19,969,521	296,542	32,8518	-31,976
2016	21,966,473	329,497	326,826	-2,671
Totale agterstand sedert 2004		3,220,756		

Daar was 'n impak op die agterstand in instandhouding in 2015/16, met die doel om die voorkoms van WKOD-skole op skaal volhoubaar te verbeter. Navorsing in baie dele van die wêreld toon dat daar 'n positiewe verband is tussen die fisiese omgewing waarin leerders onderrig word en die leeruitkomste wat bereik word.

Infrastruktuursprojekte	2016/17			2015/16		
	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/Onder-besteding	Finale begroting	Werklike uitgawes	(Oor-)/Onder-besteding
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000
Nuwe en vervangingsbates	786,629	716,871	69,758	903,726	903,726	-
Bestaande infrastruktuurbates	812,195	832,948	-20,753	576,768	576,768	-
Opgradering en aanbouings	263,828	238,883	24,945	168,986	168,986	-
Vernuwing, opknapping en herstelwerk	-	-	-	-	-	-
Instandhouding en herstelwerk	548,367	594,065	-45,698	407,782	407,782	-
Infrastruktuur-oordrag	29,736	23,209	6,527	69,465	69,465	-
- Lopend	8,174	489	7,685	4,627	4,627	-
- Kapitaal	21,562	22,720	-2,721	64,838	64,838	-
Totaal	1,628,560	1,573,028	55,532	1,549,959	1,549,959	-

Batebestuur

Onroerende bates

Die WKOD gebruik die Onderwysbestuursinligtingstelsel (OBIS) en die Skole se Register van Behoeftte-inligtingstelsel (SRBIS) om onroerende bates te bestuur.

Belangrike roerende bates:

Die WKOD het 'n batebestuurseenheid wat deel vorm van die voorsieningskanaaleenheid en vir roerende bates verantwoordelik is.

Alle meubels en toerusting wat deur Hoofkantoor en die onderwysdistrikskantore benodig word, word sentraal aangekoop en op 'n inventaris van roerende bates vasgelê volgens die vereistes wat deur Nasionale Tesourie voorgeskryf word.

Die volgende maatreëls is in 2016/2017 ingestel om 'n bygewerkte bateregister te verseker en rekeningkundige standaarde te handhaaf, asook om 'n doeltreffende, doelmatige en akkurate rekonsiliasie van inligting te verseker:

- Jaarlikse voorraadopname deur die departement, soos voorgeskryf in die Tesourieregulasies.
- Aftekening van inventarisse deur die verantwoordelike amptenare en sertifisering deur Verantwoordingsbestuurders.
- Uitreiking van omsendbriewe en instruksies in lyn met Tesourie-instruksies.
- Uitreiking van standaardbedryfsprosedures om batebestuursaktiwiteite te standaardiseer.
- Aankopeprosedures vir bates in die Rekenpligtige Beampte se Stelsel.

- Maandelikse rekonsiliasie van aankope op LOGIS en uitgawes op BAS.
- Handhawing van 'n bateregister met al die inligting wat deur die Tesourieregulasies vereis word.

Die meganismes wat in werking gestel is om 'n doeltreffende stelsel van identifikasie, beveiliging, monitering en rekordhouding van roerende bates te verseker, is soos volg:

- Alle bates het staafkodes ontvang, is 'RSA' gemerk en in inventarisie opgeteken.
- Bates is in die register vir roerende bates in alle batekategorieë aangeteken en unieke nommers is daarvoor toegeken (strepieskodes).
- Verantwoordingsbestuurders word vir die beveiliging van bates verantwoordelik gehou.
- Roerende bates is op 'n inventaris per kostesentrum en ligging opgeteken. Inventarisie is deur die kostesentumbestuurders as korrek gesertifiseer en word by elke ligging bygehou.

Skole

Die WKOD het meubels en arbeidsbesparende items vir skole aangekoop. Hierdie items vorm egter nie deel van die WKOD se bateregister nie. Ingevolge die Suid-Afrikaanse Skolewet, 1996 (Wet 84 van 1996), word dit as voorraaditems van skole beskou. Skole moet dus oor hierdie voorraaditems in hulle jaarlikse finansiële state verslag doen. Die WKOD se bateregister weerspieël slegs die voorraad van hoofkantoor en die onderwysdistrikte en hul onderskeie dienspunte.

Planne oor roerende bates, byvoorbeeld motorvoertuie

Die provinsiale Departement van Vervoer en Openbare Werke (Staatsmotorvervoer) bestuur die verskaffing, onttrekking en vervanging van ou en/of beskadigde motorvoertuie van die staatsmotorhuis(GG). Hulle formuleer ook provinsiale beleid oor die gebruik van GG-voertuie en handhaaf 'n bateregister op die Fleetman-stelsel. Die WKOD is verantwoordelik vir die lisensiëring, instandhouding en voortdurende voorsiening van brandstof vir voertuie.

Die WKOD maak seker dat die provinsiale beleid toegepas word. Daar word ook 'n register gehou van voertuie wat deur die WKOD gebruik word en voertuiggebruik word deur middle van logboeke gemonitor. Die WKOD is verantwoordelik vir die instandhouding, diens, was en skoonmaak en voortdurende brandstofvoorsiening van GG voertuie. Die WKOD verseker dat voertuiglisensies jaarliks hernu word deur SMV deur middel van die e-Natis stelsel en is verantwoordelik vir die afhaal daarvan.

Die WKOD verseker dat provinsiale en departementele beleid toegepas word. Die departement hou ook 'n register by van voertuie wat gebruik word en monitor voertuie deur middel van logboeke en opsporingsverslae. Die huidige voertuigvloot voldoen aan die behoeftes van die WKOD maar indien bykomende voertuie benodig word as gevolg van 'n verhoogde aanvraag na voertuie, sal GG voertuie gehuur word van die SMV algemene verhuuringsafdeling om die vloot aan te vul.